

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV BOHEMISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**POMÍSTNÍ JMÉNA V KATASTRÁLNÍCH ÚZEMÍCH OBCE
BEZDĚKOV V OKRESE KLATOVY**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

Autorka práce: Bc. Olga Nová

Studijní obor: Bohemistika navazující

Ročník: druhý

2018

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 9. května 2018

.....

Olga Nová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala v první řadě paní doc. PhDr. Marii Janečkové, CSc., za odborné vedení mé diplomové práce, ochotu, vstřícnost, cenné rady, připomínky a také za její trpělivost.

Dále bych chtěla poděkovat panu PhDr. Pavlu Štěpánovi, Ph.D., za laskavé upozornění na významy některých pomístních jmen.

Mé poděkování patří také panu starostovi Bezděkova Josefu Červenému, který mi poskytl kontakty na pamětníky v okolí. I těm děkuji za ochotu spolupracovat a za všechny poznatky a vzpomínky, jež jsem se od nich dozvěděla.

V neposlední řadě děkuji celé své rodině za trpělivost a rady, které mi poskytovali.

Anotace

Diplomová práce se zaměřuje na výskyt anoikonym v katastrálních územích Bezděkova u Klatov a jeho spádových obcí. Okrajově navazuje na bakalářskou práci, ve které byla analyzována oikonyma mikroregionu Úhlava, tedy i zmíněné obce. Diplomová práce rozšiřuje téma bakalářské práce o jména pomístní, anoikonyma. Vychází z dat zaznamenaných v digitálním zpracování na internetovém Geoportálu ČÚZK. Zařazení anoikonym je provedeno podle třídění Vladimíra Šmilauera, dále podle modelové analýzy pomístních jmen Jany Pleskalové, která vychází z třídění toponym Rudolfa Šrámka. Zohledněno je i formální zařazení Libuše Olivové-Nezbedové. Práce se snaží také o slovtvornou analýzu anoikonym. Jejím cílem je soupis a klasifikace pomístních jmen v katastrálních územích obce Bezděkov.

Annotation

The topic of this master thesis focuses the occurrence of anoikonyms in the cadastral area of Bezděkov near Klatovy and its belonging villages. Marginally, it builds on the bachelor theses that had analysed the oikonyms of the Ecoregion Úhlava where the abovementioned cadastral area is situated. This topic has been extended to minor-place names, the anoikonyms. The research is based on a data set available in the digital database of Geoportal ČÚZK (Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre). The categorization of anoikonyms is executed according to Vladimír Šmilauer's classification, further according to Jana Pleskalová's model analyses of minor-place names which is based on Rudolf Šrámek's classification of toponyms. Libuše Olivová-Nezbedová's formal classification has been also taken account of. A derivational analysis of anoikonyms is included. The goal of this thesis is to list and classify the minor-place names in the cadastral area of Bezděkov.

Obsah

Úvod	8
Metodika výzkumu	10
1. Věda o vlastních jménech – onomastika.....	12
2. Toponomastika.....	13
2.1. Dějiny české toponomastiky	14
2.2. Pomístní jména.....	17
2.3. Třídění anoikonym	18
2.3.1. Třídění pomístních jmen podle Vladimíra Šmilauera.....	19
2.3.2. Slootovorný a vztahový model pro oikonyma – Rudolf Šrámek.....	22
2.3.3. Modelová klasifikace pomístních jmen podle Jany Pleskalové.....	25
3. Český úřad zeměměřický a katastrální	31
4. Obec Bezděkov	32
4.1. Historie obce Bezděkov	33
4.2. Koryta.....	35
4.3. Poborovice.....	35
4.4. Struhadlo	35
4.5. Tetětice	36
4.6. Vítaná	36
4.7. Památky a zajímavá místa v katastrálních územích Bezděkova	37
5. Abecední seznam anoikonym zaznamenaných na mapě Geoportálu ČÚZK	41
5.1. Anoikonyma náležící do katastrálních území jen částečně	Chyba! Záložka není definována.
5.2. Jiná anoikonyma.....	78
6. Způsoby tvoření anoikonym	79
6.1. Strukturní model anoikonym	79
6.2. Způsoby derivace	80

6.3. Tvoření dvouslovných a víceslovných anoikonym	81
6.4. Frekvence předložek u předložkových anoikonym.....	82
Závěr.....	83
Seznam zkratek.....	89
Seznam literatury.....	91
Přílohy	96

Úvod

Studium pomístních jmen nemá v české lingvistice dlouhou tradici. Je to poměrně nový obor, rozvíjející se převážně až ve 20. století. Pomístní jména, anoikonyma, jsou názvy řek, rybníků, cest, kopců, skal a dalších objektů nesídlíštního charakteru, tj. takových objektů, které neslouží k obývání.

Diplomová práce nazvaná *Pomístní jména v katastrálních územích obce Bezděkov v okrese Klatovy* má dvě základní části. V teoretické části nejprve vymezuje obecně vědu zabývající se proprii – onomastiku. V dalších kapitolách už se zabývá pouze její podskupinou – toponomastikou, jež je zásadní vzhledem k předmětu zkoumání. Práce neopomíjí ani pohled do historie této vědy. Další samostatná kapitola je věnována pomístním jménům, jejich definici, souvislostem jejich vzniku a krátké historii. Velice důležitým bodem této části práce je kapitola *Třídění anoikonym*, která společně s jejími podkapitolami uvádí nejvýznamnější možnosti třídění pomístních jmen. Uvádějí se zde kategorie anoikonym podle druhu objektu, dále jejich formální členění na přímá a nepřímá podle Libuše Olivové-Nezbedové. Opomenuto není ani významové třídění Vladimíra Šmilauera a Šrámkův vztahový a slovtvorný model pro toponyma, z něhož vychází modelové rozřazení pomístních jmen podle Jany Pleskalové.

Ve výzkumné části se věnuji třídění a výkladu anoikonym. Nejprve je krátce představena práce Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, a to zejména proto, že anoikonyma analyzovaná v této práci v hlavním heslovém seznamu vycházejí výhradně z dat zaznamenaných na internetovém Geoportálu ČÚZK. Dále je představena obec Bezděkov u Klatov, její historie, integrované obce a všechny důležité souvislosti. Nejdůležitější v této části práce je abecedně seřazený heslový slovník konkrétních anoikonym. U každého z nich se snažím o jeho popis, případné vysvětlení, lokalizaci a hlavně o zařazení anoikonyma k určité kategorii podle druhu objektu, formálního členění, dále podle významového třídění Vladimíra Šmilauera a také podle modelové analýzy Jany Pleskalové. V dalších kapitolách zmiňuji pomístní jména, která nejsou zařazena do heslového slovníku. Jsou to anoikonyma zasahující do zkoumaných katastrálních území pouze částí a také anoikonyma, která internetový portál ČÚZK neuvádí. Na konci práce jména rozebírám z hlediska způsobu jejich tvoření.

Diplomová práce okrajově navazuje na moji práci bakalářskou, která se věnovala oikonymům v Ekoregionu Úhlava, kam spadá také obec Bezděkov. Vzhledem k obrovskému množství dat, jež bylo sebráno už při tomto výzkumu, rozhodla jsem se

diplomovou práci zaměřit pouze na jednu obec a analyzovat ji důkladněji a z jiného úhlu pohledu. V obci Bezděkov se nachází dostatečné množství anoikonym. Ta uvádím v praktické části a mohou sloužit jako další materiál ke studiu a zpracování pomístních jmen na českém území. Práce může být přínosná nejen pro lingvistiku, ale také pro samotné obyvatele a všechny, kteří se o Bezděkovu chtějí dozvědět více informací. Vzhledem k četným historickým údajům by mohla jako pomocný materiál sloužit také historikům.

Metodika výzkumu

Podnětem k zahájení tohoto výzkumu, jak již bylo zmíněno, byla má práce bakalářská. Inspirovaly mě i další toponomastické práce vzniknuvší na Jihočeské univerzitě. V minulosti vznikaly na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích. První nepublikovaná diplomová práce věnovaná toponomastice tam vznikla v roce 1968, napsal ji Petr Liška a zkoumal místní jména v okrese Jindřichův Hradec. Vedoucím této práce byla Marie Jerhotová. Z roku 1970 pochází dvě diplomové práce zaměřené na jména pomístní. Autorkou jedné je Eva Petrů (*Pomístní jména v Popelíně*), autorkou druhé Jana Štumbauerová (*Pomístní jména v okolí Zlivi*). Obě práce vznikly pod vedením Marie Cirklové. Od té doby bylo napsáno mnoho prací zabývajících se anoikonymy, a to až do roku 1996. Poté následovala poměrně dlouhá pauza a teprve v roce 2014 vznikla diplomová práce Michala Havrdy *Obraz anoikonymie v katastru obce Tchořovice a jeho historické proměny*. Vedoucím práce byla Marie Janečková. Kompletní seznam diplomových prací zabývajících se anoikonymy uvádím v příloze.

Na počátku výzkumu jsem považovala za nutné ujasnit si pojem pomístní jména, anoikonyma a poznat způsoby třídění takových jmen. Vycházela jsem především z knižních publikací *Pomístní jména v Čechách s podtitulem O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest* (1995) od Libuše Olivové-Nezbedové, dále ze stěžejní práce *Úvod do toponomastiky* (1963) Vladimíra Šmilauera a z přehledu rozšířeného o nové poznatky v monografii *Úvod do obecné onomastiky* (1999) Rudolfa Šrámka. Nápomocny mi byly také časopisy – starší čísla *Zpravodaje místopisné komise ČSAV*, časopis *Slovo a slovesnost* dostupný online a také časopis *Naše řeč*, též přístupný z webových stránek. Při zpracování teoretické části práce jsem využila *Encyklopedický slovník češtiny* (2002) i jeho novější rozšířenou verzi *Nový encyklopedický slovník češtiny* (2012–2018), který lze již také prohlížet na internetovém portálu. Velice přínosný byl při výzkumu *Etymologický slovník jazyka českého* (1968) Václava Machka a také téměř všechny díly Profousova slovníku *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny* (1947–1960). Všechny citace jsou uváděny podle citačních zásad onomastického časopisu *Acta onomastica*, protože je to časopis rozvíjející tradici započatou *Zpravodajem místopisné komise ČSAV*, přejmenovaného na *Onomastický zpravodaj* a posléze na *Acta onomastica*. Užívání jeho citačních forem se mi již v minulosti vžilo. Všechny citace jsou zapsány pod čarou, na konci práce je uveden kompletní seznam citovaných zdrojů.

„Při sběru pomístních jmen v terénu závisí počet získaných pomístních jmen na tom, zda sběratel zjišťuje jen pomístní jména všeobecně známá všem obyvatelům obce, nebo zda u každého jednotlivého obyvatele obce zjišťuje pomístní jména, která zná. V tomto druhém případě zachytí i jména známá a používaná např. pouze v jedné rodině.“¹ V této práci pro mě nejsou důležitá anoikonyma používaná pouze v jedné rodině, nezkoumám ani, zda jsou známá všem obyvatelům obce. Pro přehlednost jsem se rozhodla uvést v seznamu pouze anoikonyma, která by měla být známá všeobecně, a to proto, že jsou zaznamenána na internetovém Geoportálu ČÚZK, ze kterého jsem vycházela. V první kapitole výzkumné části se pokouším seznámit čtenáře s touto institucí. Dále už se pak věnuji výhradně obci Bezděkov. Prvním mým úkolem bylo přesně vymežit hranice této oblasti, což je samozřejmě nutné k pozdějšímu uvedení správného počtu anoikonym. Ve své práci představuji obec a připomínám i historicky důležitá data. Vzhledem k toponomastickému zaměření práce uvádím také analýzu jména obce. V krátkosti se podobným způsobem zmiňuji o integrovaných obcích Bezděkova. Jsou to: Koryta, Poborovice, Struhadlo, Tetětice a Vítaná. Poté už následuje soupis pomístních jmen, který má v práci podobu abecedního hesláře daných slov. Každé anoikononymum je zařazeno do kategorií, které jsem uvedla již v úvodu. Další samostatné kapitoly k seznamu připojují anoikonyma, která katastrální území Bezděkova protínají pouze zčásti a která Geoportál ČÚZK nezmiňuje vůbec. Následně jsem se pokusila o slovtvorný rozbor jmen uvedených v seznamu, jelikož i ten je důležitý, například pro zařazení jména ke vztahovému modelu.

Na konci práce je obrazová příloha, která obsahuje mapy s ohraničením katastrálního území Bezděkova a jeho integrovaných obcí a také několik pohledů na analyzovanou obec. Další přílohová část uvádí seznam diplomových prací zabývajících se pomístními jmény vypracovaných na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

¹ L. Olivová-Nezbedová a kol., *Pomístní jména v Čechách*, Praha: Academia, 1995, s. 32.

1. Věda o vlastních jménech – onomastika

Onomastika neboli věda o propriích (vlastních jménech, onymech) se začala konstituovat na přelomu 18. a 19. století jako součást pomocné vědy historické. Ta se postupně rozdělila na dvě větve: vědu historickou a vědu lingvistickou. Od druhé poloviny 19. století se onomastika začíná přesouvat do jazykovědy.² Intenzivně se začala rozvíjet v 50. – 60. letech 20. století, čímž byl tento přesun završen.

Povaha onomastiky a její postavení v systému společenských věd jsou dány třemi aspekty:

1. Předmětem výzkumu – tím jsou vlastní jména. Jsou to taková jména, která jsou v protikladu k apelativům a jejich hlavním úkolem je individualizovat tyto propriálně pojmenované objekty od dalších objektů téhož druhu, diferencovat je od ostatních a lokalizovat. V tomto ohledu lze hovořit o jakési opozici apelativní a propriální sféry jazyka (nejde o doslovný protiklad ale o protiklad dvou různých způsobů vztahu mezi pojmenováním a pojmenovaným objektem v rámci téhož jazyka.³
2. Povahou a podstatou systému jazykových i mimojazykových kategorií, které jsou potřebné ke vzniku a následnému užívání vlastních jmen (kategorie onymického objektu, onymického obsahu a onymických funkcí).
3. Teoretickými východisky a speciálními pracovními metodami.

Onymické objekty jsou takové, které jsou pojmenovány vlastním jménem a mohou to být: objekty reálné (př. *Ostrava*) nebo nereálné (*Karkulka*), jevy (*Velikonoce*), vztahy (*Mnichovská dohoda*). Dělí se na jednodenotátové (jednomu objektu je přiřazeno zpravidla jedno vlastní jméno) a vícedenotátové/mnohodenotátové (jedním vlastním jménem je označeno více objektů stejného druhu). Onymické objekty lze dělit i podle druhu na antroponymické objekty (lidé a skupiny lidí), oikonymické objekty (sídelní/místní jména), anoikonymické objekty (nesídelní/pomístní jména),

² J. Pleskalová, Onomastika, *Nový encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN, 2016, s. 1240.

³ R. Šrámek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 12.

chrématonymické objekty (lidské objekty zakotvené v ekonomických, politických a kulturních vztazích).⁴

Dále lze onyma dělit podle způsobu pojmenování na přímá a nepřímá. Toto dělení vychází z teorie Libuše Olivové-Nezbedové. Pojem je buď pojmenován přímo, nebo v relaci k jinému předmětu. Existují však i jiné klasifikace, a to například na jména primární a sekundární. Primární jsou jména nederivovaná, za sekundární se pokládají jména derivovaná. Jiné publikace uvádějí, že za primární se pokládají původní nejstarší znění jména, za sekundární později odvozená podoba jména.⁵ Podrobněji je třídění jmen v onomastice popsáno v bakalářské práci.⁶

2. Toponomastika

Jedna z podskupin vlastních jmen zkoumá souhrnně geonyma, což jsou názvy onymických objektů, které jsou kartograficky fixovány v mapových dílech. Geonyma se dále člení na kosmonyma a toponyma. Kosmonyma jsou vlastní jména vesmírných objektů. Dále se dělí na:

- a) vlastní jména galaxií, planet, hvězd, atd.;
- b) vlastní jména geonymických objektů na planetách, hvězdách a jména jiných nebeských těles;
- c) vlastní jména umělých kosmických těles.

Toponomastika neboli nauka o vlastních jménech zeměpisných se zabývá vlastními jmény objektů pevně fixovaných v krajině na povrchu Země. Zeměpisná jména se člení do tří skupin:

- a) choronyma - jména dílů světa, oblastí, států, zemí, krajin, krajů;
- b) toponyma – jména místní (sídelní, sídlištní), tj. jména lidských sídlišť a jejich částí, jména osad, obcí;

⁴ J. Pleskalová, Onymický objekt, *Nový encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN, 2016, s. 1245.

⁵ R. Šrámek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 18–19.

⁶ O. Nová, *Toponyma Ekoregionu Úhlava z aspektu lingvistického*, nepublikovaná bakalářská práce, České Budějovice, 2016, s. 10–13.

c) jména pomístní⁷ – viz níže.

Podle Vladimíra Šmilauera: „Zeměpisná jména nelze studovat čistě jazykově, nýbrž je třeba mít i všestranné znalosti nositele jména (objektu) a těch, kteří jméno dávají a užívají. Stejně ovšem nelze zeměpisná jména studovat jen historicky, se zanedbáním stránky jazykové.“⁸

2.1. Dějiny české toponomastiky

Toponomastika je odvětví onomastiky, která byla součástí pomocných věd historických a začala se osamostatňovat až od té doby, kdy se od příležitostného výkladu jednotlivých jmen přechází k pojetí jmen jako celku. Od druhé poloviny 19. století se začíná utvářet samostatná věda, ačkoli články věnující se výhradně onomastice lze najít už ve 30. letech 19. století, např. *O pojmenování osad československých* od **Vladislava Josefa Pelikána**. Přibližně ve stejné době se toponomastice věnoval i **František Palacký**, který jako historik používal i svědectví vlastních jmen a své poznatky o nich shrnul ve studii *O jménech místních v zemi české a moravské: Rozbor etymologický místních jmen československých* (1834).⁹ Je často uváděn jako zakladatel české onomastiky. Jednou z jeho nejdůležitějších toponomastických publikací je *Popis království českého...* (1848). Dílo prakticky kodifikovalo české podoby místních jmen, zvláště těch, která byla nějakým způsobem překroucena, nebo zcela zapomenuta. Dodnes je dílo jednou ze základních pomůcek onomastiků a historiků.¹⁰ I po Palackém se toponomastikou zabývali spíše historikové. Jedním z nejvýznamnějších byl **August Sedláček**, historik žijící v letech 1843–1926. Jeho historické práce se ve většině opírají o toponomastický materiál. Proslavil se především dílem *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, které vyšlo celkem v 15 svazcích. Významný může být například i jeho *Místopisný slovník historický království Českého*.¹¹ Některé toponomastické výzkumy ovšem přinášely ještě chybné nebo nepřesné závěry. Jednalo se především o problematiku mechanického spojování

⁷ V. Šmilauer, *Úvod do toponomastiky*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966, s. 9–10.

⁸ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 11.

⁹ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 26.

¹⁰ M. Harvalík, *Synchronní a diachronní aspekty české onymie*, Praha: Academia, 2004, s. 18.

¹¹ R. Šimůnek, *Život a dílo Augusta Sedláčka (1843–1926)*, Kartotéky Augusta Sedláčka, [online], [cit. 30. 12. 2017], dostupné z WWW. <http://www.augustsedlacek.cz/?q=cs/node/37>.

doby vzniku určitých skupin místních jmen s určitými staletími. V mnoha případech bylo postupováno příliš jednoduše.

Jazykovědci se do onomastických prací zapojili později. Z těch starších uvedu **Jana Gebauera**, který sice sám k onomastice přispěl jen drobnostmi, ale vedl tímto směrem své žáky. Z Gebauerovy školy vyšla *Moravská jména místní* (1907) **Františka Černého** a **Pavla Váši** nebo *Pomístní názvy brněnského okolí* (1960) **Huga Sáňky**.¹² Jedním z nejkompexnějších a nejpřehlednějších děl, zaznamenávajících soupis místních jmen, se v té době stal pětisvazkový slovník **Antonína Profouse** *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny* (1947, 1949, 1951, 1957, 1960). Bylo to jeho životní dílo, on sám však slovník nestihl dokončit. V sepisování po jeho smrti pokračoval **Jan Svoboda**.

V roce 1959 vzniklo první specializované onomastické pracoviště v českých zemích Místopisná komise ČSAV a od roku 1960 začal vycházet *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, který byl v roce 1983 přejmenován na *Onomastický zpravodaj* a od roku 1995 na *Acta onomastica*. Tento časopis „přináší aktuální výsledky ze všech oblastí výzkumu vlastních jmen v České republice a seznamuje se současnými výsledky onomastiky v mezinárodním měřítku.“¹³

V poválečném období se o rozvoj vědy zasloužil také **Vladimír Šmilauer**, který je považován za zakladatele moderní onomastiky. Již jeho habilitační práce *Vodopis starého Slovenska* (1932) značí jeho zájem o jména vlastní, zejména zeměpisná. K dalším jeho pracím, souvisejícím se zvoleným tématem, patří: *Osídlení Čech ve světle místních jmen* (1960), *Soustava českých místních jmen* v pátém díle *Místních jmen v Čechách* (1960), *Úvod do toponomastiky* (1963) a další příspěvky v odborných časopisech, zejména v časopisu Místopisné komise ČSAV.¹⁴

Šmilauerův žák **Ivan Lutterer** patří k dalším jazykovědcům, kteří přispěli k rozvoji české toponomastiky. Velkou pozornost věnoval v toponymii slovansko-germánským vztahům. Toto téma se objevuje v celé řadě jeho studií, například *Otázky česko-německých kontaktů v oblasti vlastních jmen* (1976). Je znám i za hranicemi

¹² V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 28.

¹³ *Acta onomastica, Knihovna akademie věd ČR*, [online], [cit. 30. 12. 2017], dostupné z WWW. <https://www.lib.cas.cz/publikacni-cinnost/prehled-casopisu-vydavanych-v-av-cr/acta-onomastica/>.

¹⁴ M. Těšitelová, *Profesor Vladimír Šmilauer sedmdesátníkem, Naše řeč*, [online], [cit. 30. 12. 2017], dostupné z WWW. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5153>.

České republiky, a to nejen proto, že byl členem International Committee of Onomastic Sciences, ale také díky jeho vynikajícím vědeckým přednáškám.¹⁵

Výraznou osobností v české toponomastice je bezesporu **Rudolf Šrámek**. Jeho disertační práce *Místní jména na severovýchodní Moravě* (1964) byla hodnocena jako cenný krok vpřed ve zpracování toponymie tohoto regionu. V jeho pracích je mu vzorem jednak Pražský lingvistický kroužek a jeho strukturní teorie pojmenování, jednak Vladimír Šmilauer a jeho chápání systému v toponymii. Důležitými se staly Šrámkovy studie o toponymických modelech a toponymickém systému.¹⁶

Do onomastických výzkumů se zapojily také ženy. Na prvním místě uvedu **Libuši Olivovou-Nezbedovou**, jež byla Šmilauerovou žákyní a zasvětila onomastice celý svůj život. Nejprve v roce 1963 publikovala *Pokyny k provedení úplného soupisu pomístních jmen*, což bylo součástí úkolu, svěřeného jí právě Vladimírem Šmilauerem, a sice zorganizovat soupis pomístních jmen. Tato akce byla završena v 80. letech a výsledkem je sbírka pomístních jmen, čítající kolem půl milionu dokladů. Od této práce se odvíjí další její publikační činnost. Věnovala se tedy převážně pomístním jménům. Zajímalo ji například, nakolik lze pomístní jména využít při vyhledávání zaniklých osad, věnovala se také slovo tvorbě pomístních jmen. Disertační práci obhájila v roce 1977 pod názvem *Studie o pomístních jménech v Čechách*. Dodnes se věnuje pomístním jménům a buduje jejich počítačovou databázi, která má být východiskem ke zpracování slovníku pomístních jmen v Čechách, jež je jejím celoživotním cílem.¹⁷ Jejími spolupracovnicemi byly v Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR **Jana Matúšová** a **Jitka Malenínská**.

Další ženou, kterou nemohu opomenout, je **Jana Pleskalová**, dlouholetá vedoucí Ústavu českého jazyka na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Její zájem o toponomastiku je zřejmý z knižních publikací *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku* (1992), *Tvoření nejstarších českých osobních jmen* (1998), ale i z mnoha článků v časopisech a ve sbornících, např. *O tvoření českých pomístních jmen*.¹⁸

Existuje ještě mnoho osobností z tohoto oboru, které bych mohla zmínit. Snažila jsem se však uvést alespoň ta nejznámější jména české toponomastiky.

¹⁵ O. Nová, *Toponyma Ekoregionu Úhlava z aspektu lingvistického*, nepublikovaná bakalářská práce, České Budějovice, 2016, s. 16.

¹⁶ N. Bayerová, M. Lutterer, Rudolf Šrámek šedesátiletý, *Naše řeč*, [online], [cit. 7. 1. 2018], dostupné z WWW. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7183>.

¹⁷ J. Matúšová, K životnímu jubileu Libuše Olivové-Nezbedové, *Naše řeč*, [online], [cit. 7. 1. 2018], dostupné z WWW. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7477>.

¹⁸ J. Pleskalová, O tvoření českých pomístních jmen, *Slovo a slovesnost* 53, 1992, s. 193–200.

2.2. Pomístní jména

Pomístní jména jsou jednou ze skupin zeměpisných vlastních jmen. Poprvé tohoto termínu užil Hermenegild Jireček, avšak ve znění „pomístné jméno“. Toto označení používal Antonín Profous ještě na počátku 20. století. Později se však začal termín užívat spíše ve znění „pomístní jméno“ a je tomu tak dodnes.¹⁹ Jinými slovy je to jméno vlastní nesídlištní, nověji označované jako anoikonimum.

Podle *Encyklopedického slovníku češtiny* (2002, dále jen ESC) je takové jméno „název neobydleného objektu tradičně definovaný jako vlastní jméno neživého přírodního objektu a jevu na Zemi a toho člověkem vytvořeného objektu na Zemi, který není určen k obývání a je v krajině pevně fixován.“²⁰ Tato jména mají bližší vztah k nářečí než ke spisovnému jazyku a jejich fungování je většinou omezeno na malý okruh uživatelů. Často se také jméno vyskytuje ve více variantách. Z toho vyplývá, že primární podoba je mluvená, sekundární psaná.

Jména vznikla z potřeby člověka orientovat se v krajině a odlišit od sebe jednotlivé objekty. Naši předkové uměli vystihnout charakteristický rys určitého místa, jednotlivé objekty pojmenovávali podle jejich přírodních poměrů (*Na skalách*) nebo podle poměrů kulturních – podle toho, jak souvisely s člověkem (*Na Matouškovém*), s jeho prací (*Nad cihelnou*), s jeho výtvořou (*Podhradí*), s jeho duchovním životem (*Za kostelem*). Pojmenování bylo vždy výstižné a stručné.²¹ Jména vznikala buď z apelativ, nebo také z onym.²² Anoikonima jsou pevně vázána na objekt, který pojmenovávají. Pokud objekt zanikne, zanikne i jméno, někdy však název přetrvá dál jako název objektu nově vzniklého, na místě objektu původního. Pomístní jména mohou být českého původu, ale také přejatá z jiných jazyků – u nás výrazně například z němčiny.²³ Nejstarší vrstvu pomístních jmen v Čechách tvoří jména vodních toků, jelikož byly osami starých dopravních cest a proti proudu vodního toku se pronikalo do neobydlených krajin.

Aby bylo možné správně určit stáří pomístního jména, jsou důležité také historické doklady. Prvním soustavným soupisem pomístních jmen pro celé Čechy je *Tereziánský katastr*, dalším následujícím dokumentem, zaznamenávajícím anoikonima, se stal *Josefský katastr*. Většina jmen z Tereziánského katastru je užívána dodnes.

¹⁹ L. Olivová-Nezbedová a kol., *Pomístní jména v Čechách*, Praha: Academia, 1995, s. 15.

²⁰ *Encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN, 2002, s. 204.

²¹ L. Olivová-Nezbedová a kol., o. c. v pozn. 19, s. 16–17.

²² L. Olivová-Nezbedová, *Pomístní jména v Čechách vzniklá ze jmen místních, Naše řeč*, [online], [cit. 7. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6753>.

²³ L. Olivová-Nezbedová a kol., o. c. v pozn. 19, s. 20–21.

2.3. Třídění anoikonym

Anoikonyma lze dělit podle různých kritérií. Podle druhu objektu se rozlišují:

- a) Hydronyma – vlastní jména vod, tj. jména moří, zálivů, průlivů, jezer, bažin, rybníků, přehrad, řek, potoků, vodopádů, atd.
- b) Oronyma – vlastní jména tvarů vertikální členitosti zemského povrchu i mořského dna, tj. jména pohoří, vrchovin, jednotlivých hor, kopců, skal, údolí, nížin, rovin, průsmyků, atd. (patří sem také speleonyma – názvy jeskyní).
- c) Agronyma – vlastní jména pozemková (dříve označována jako traťová), a to jak pozemku obdělávaného, tj. pole, louka, pastvina, zahrada, vinice, tak neobdělávaného, tj. les, obora, atd. Tato jména tvoří v Čechách nejpočetnější a nejrozmanitější skupinu anoikonym. Je to dáno hospodářskými poměry, neboť oddělení pozemků bylo vždy pro rolníky důležité.
- d) Hodonyma – vlastní jména dopravních cest, tj. jména silnic, dálnic, tunelů, brodů, mostů, železnic, lanovek, atd.²⁴
- e) Vlastní jména jiných neživých přírodních objektů, jevů a člověkem vytvořených objektů, které nejsou určeny k obývání a jsou v krajině pevně fixovány, tj. jména kapliček, balvanů, křížků, hřbitovů, pomníků, rozhleden, ukazatelů cest, atd.

Vlastní specifickou kategorií tvoří tzv. urbanonyma. Jde o velké množství objektů, proto je těžké u nich nalézt nějakou jednotící definici, aby je bylo možné vyčlenit jako jednotnou kategorii proprií. Prochází tedy napříč základními třídami proprií. Jsou to vlastní jména ulic, náměstí, veřejných prostranství, atd. Někdy se k nim také řadí vlastní jména významných objektů sídelního i nesídelního charakteru, tj. divadla, kina, sportovní haly, hotely, restaurace, nemocnice, léčivé prameny. Zařadit k nim lze také významné místnosti a sály, tratě, stanice, zastávky a letiště. Tato kategorie tvoří jakýsi průnik oikonymického a anoikonymického systému a pojmenovává sídelní i nesídelní objekty vnitroměstských reálií.²⁵

Podle Libuše Olivové-Nezbedové pomístní jména mohou být pojmenovaná přímo (pojmenovávají nesídelní objekt podle nějakého rysu jemu vlastního) nebo nepřímo (pojmenovávají nesídelní objekt podle objektu jiného, který je označen buď

²⁴ *Encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN, 2002, s. 204.

²⁵ J. David, Urbanonymum, *Nový encyklopedický slovník češtiny*, [online], [cit. 7. 2. 2018], dostupné z WWW. <https://www.czechency.org/slovník/URBANONYMUM>.

apelativem, nebo vlastním jménem). Z formálního hlediska rozlišuje jména jednoslovná a víceslovná. Jelikož se anoikonymy pojmenovávají nesídlitní objekty, a to často podle jejich vlastností, nejfrekventovanějšími slovními druhy, které je označují, jsou substantiva, adjektiva a substantivizovaná adjektiva. Řidčeji se mohou vyskytnout i adverbia a zcela výjimečně slovesa nebo zájmena. Mohou mít také podobu spisovnou i nespisovnou.²⁶

V následujících kapitolách uvedu určité modely, jak lze pomístní jména třídit. Připomenu nejstarší třídění podle Vladimíra Šmilauera a zmíním se také o slovotvorném a vztahovém modelu pro oikonyma od Rudolfa Šrámka, který dále pro anoikonyma přizpůsobila Jana Pleskalová.

2.3.1. Třídění pomístních jmen podle Vladimíra Šmilauera

Podle Vladimíra Šmilauera nemají po stránce slovotvorné pomístní jména tak výrazné prostředky, spíše tedy uplatňuje třídění anoikonym podle jejich významu (resp. podle významu základů). Základním principem je, že začíná obecnými vztahy a vlastnostmi a postupuje pak podle hierarchie: příroda neživá, rostlinstvo, zvířectvo, člověk, atd.²⁷ Celkem uvádí devět velkých kategorií, které ještě dále člení. Stručný přehled jeho třídění následuje.

1. Obecné vztahy a vlastnosti:

- a) Místo (*Plac*).
- b) Poloha – podle světových stran, relativní (*Horní rybník*).
- c) Vzdálenost – také metaforicky (*V končinách, V Americe*).
- d) Velikost, rychlost, apod. (*Na velkém, Bystřice*).
- e) Tvar, přímé označení (*Ostrý vrch, Děravá skála*).
- f) Tvar a jiné vlastnosti metaforicky – neživá příroda, rostlinstvo, zvířata a lidé, tělo zvířecí a lidské, stavby, potrava, apod. (*Hvězda, Nohavice, Rohlíčky*).
- g) Barva a podobné vlastnosti – čistota, zakalenost, teplota vody, chuť vody, apod. (*Bělá, Studený potok*).

²⁶ L. Olivová-Nezbedová a kol., *Pomístní jména v Čechách*, Praha: Academia, 1995, s. 27–28.

²⁷ V. Šmilauer, *Třídění pomístních jmen*, *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, Praha: Academia, 1972, roč. 13, číslo 1–2, s. 172–174.

h) Hodnocení, povaha – kladné, záporné (*Zlatá stoka, Veselý kopec*).

i) Starý, nový (*Starý potok*).

2. Země:

a) Terénní formy:

- vyvýšeniny, skály (*Na kopečku, Na skalce*);
- svahy (*Na stráni*);
- vhloubené tvary (*Na dolině*);
- ostrov, rovina (*Střelecký ostrov, Na rovných*).

b) Půda – neobdělaná půda, teplota půdy, vlhkost půdy, apod. (*Lužnice, Malá mokřina*).

c) Složení půdy, pohyby půdy (*Kamenná, Hlinec, Písečný vrch*).

d) Kulturní půda – obecně, získávání půdy, kvalita půdy, rozdělení půdy, apod. (*Chudá pole, Na novině, U Kuklovy meze*).

e) Vody – obecně, stojaté vody, pramen, toky, rybník, apod. (*V jezírkách, Labské vrchy*).

f) Atmosférické jevy – vítr, déšť, sníh, apod. (*Větrný vrch*).

3. Rostlinstvo:

a) Část rostlin (*Pařez*).

b) Porosty – obecně, speciálně, místa bez porostu, mýcení lesa (*Nad alejí, Lysina*).

c) Rostliny – jehličnaté stromy, listnaté stromy, neovocné a ovocné stromy, keře, apod. (*U jabloňky, Kopřivná*).

d) Pěstění rostlin:

- soustava hospodaření (*Úhor*);
- kulturní rostliny (*Šefranice*);
- louky (*Na paloucích*);
- pastviny (*V pastvištatech*);
- zahrady – také vinice a chmelnice (*Za zahradami*).

4. Zvířectvo:

a) Volně žijící:

- savci (*V medvědím*);
- ptáci (*Vrabčinec*);
- plazi, obojživelníci, ryby (*Žabí rybník*);
- ostatní zvířata (*Rači*).

b) Domáci:

- savci – kůň, kráva, osel, prase, koza, králík, apod. (*Kraví doly*);
- ptáci – slepice, holub, apod. (*Kohout*).

5. – 8. Člověk:

5. Poměry majetkové a právní:

- a) Královský majetek (*Komorní les*).
- b) Církevní majetek (*Na klášterním*).
- c) Šlechtický a jiný svobodný majetek (*Na svobodství, Knížecí kámen*).
- d) Městský a obecní majetek (*Školniště*).
- e) Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení (*Bohdanka, Ševcův kopec*).
- f) Jména čestná i přezdívková (*Hejtman, Rožmberk*).
- g) Poddanské poměry (*Selská jáma*).
- h) Právní poměry (*Přidavky, Na vyhandlovaných*).
- i) Zápovědi (*Zakázany*).

6. Lidská práce:

- a) Nerosty – kámen, písek, hlína, hornictví, hutnictví (*Pískovec, Lomec*).
- b) Rostliny:
 - dřevo – dřevorubectví, doprava dřeva, dehtářství, smolařství, šindelářství, apod. (*U milíře*);
 - kulturní rostliny – mlynářství, pekařství, lnářství, pivovarnictví, apod. (*Na bělidle*).
- c) Zvířata volně žijící – lesnictví, rybářství, apod. (*U krmelce, V brtích*).
- d) Zvířata domácí – pastva, jatka, apod. (*Napajedla*).
- e) Lidé:
 - vojenství (*Varta, Na chodově*);
 - soudnictví (*U katovny*).

7. Lidská díla:

- a) Správní celky, země, kraje (*Čechy, Prácheňský kraj*).
- b) Sídliště:
 - obecná jména sídlišť existujících i neexistujících (*Za vsí*);

- vlastní jména sídlišť – přímé přejetí, předložkový pád, přídavné jméno, *-ák, -ka, -ice*, jiná (*Bojetice*).
- c) Stavby:
- církevní – kostel, kaple, kříže, fara, apod. (*Za kostelem*);
 - světské obytné a hospodářské – hrad, dvůr, rychta, hostinec chalupy, domy, apod. (*Pod rychtou*);
 - jiné světské – lázně, malé stavby, ohrady, hranice, apod. (*Na budkách*).
- d) Hranice, ohrady (*Hraniční potok, Za ohradou*).
- e) Cesty – silnice, zatáčky, brody, přívozy, železnice, apod. (*Nad silnicí, U zastávky*).
- f) Hromady (*Na haldách*).

8. Duchovní život – historie:

- a) Pověry a pověsti (*Bludné jezero*).
- b) Lidové zvyky a zábavy (*Na ptácích* – podle střílení k ptáku).
- c) Náboženství, církev – Bůh, poustevníci, poutě, liturgie, apod. (*Boží kámen*).
- d) Archeologie (*Na hrobech*).
- e) Historické události – vojenské tábory, opevnění, bojiště, apod. (*Bojiště*).
- f) Místní události – násilná smrt, požár, spory, apod. (*U voběšenýho, Vyhořelá*).

9. Ostatní jména:

- a) Před slovanská jména (*Labe, Ohře*).
- b) Německá jména – nezařadí-li se podle svého významu.
- c) Jiná cizí jména – latinská, italská, atd.
- d) Jména nejasná.

2.3.2. Slovtvorný a vztahový model pro oikonyma – Rudolf Šrámek

V této kapitole se od pomístních jmen vrátím zpět obecně k toponymii. Pro třídění pomístních jmen, např. Jany Pleskalové, je tento model totiž zásadní. Podle Rudolfa Šrámka „národní jazyk sám o sobě nepodmiňuje strukturní vybavenost toponymie a typ její vnitřní hierarchie. Jazyk je však sám jev vnitřně hierarchizovaný, organizovaný a vytvářející poznatelný systém vzájemně funkčně spjatých prvků, a tak i toponymii, jakožto specifikovanou realizaci jazyka vůbec, lze charakterizovat jako určitým způsobem stavebně i funkčně strukturovaný řád, kterému v této souvislosti

z praktických důvodů Šrámek říká „toponymický systém.“²⁸ Výrazem toponymického řádu jsou podle Šrámka dva druhy znaků. První znaky jsou vnějšího (formálního) charakteru. Patří k nim konkrétní slovtvorné (odvozovací) postupy, jednotlivé topoformanty (prefixy, sufixy, apod.), do jisté míry sem náleží zeměpisné rozšíření jmen a jejich časová a frekvenční hodnota, protože jsou odrazem formální vybavenosti jména. Tyto jevy charakterizují toponymii zvenčí, vymezují ji jako prostředek jazyka, který je v nějakém vztahu buď k jiným jazykovým oblastem, nebo k jevům mimojazykovým. Druhé znaky náleží pouze toponymii, realizují se pouze uvnitř ní samé. Jsou to konstitutivní prvky, které z náhodného souboru lexikálně slovtvorných jevů vytvářejí řádově uspořádaný celek. Mezi konstitutivní znaky patří dva druhy toponymických modelů:

- 1) toponymický model **vztahový** (východiskový): vyjadřuje základní vztah pojmenovatele nebo uživatele jazyka k propriálně pojmenovávanému objektu. Tímto modelem, je předem determinována jazyková stránka propria, tedy jeho povrchová struktura – viz model slovtvorný;
- 2) toponymický model **slovtvorný** – obsahuje zřetel derivační i strukturní. Musí být v korelaci s „obsahem“ vztahového modelu.

Oba dva se realizují společně v toponymickém modelu pojmenovavacím. Šrámek tvrdí, že „pod pojmem model rozumíme typ pojmenovavacího a slovtvorného aktu, podle něhož jména v toponymii a v jazyce vůbec existují, nově vznikají, a podle něhož jsou uživateli jazyka chápána.“²⁹ V momentu vzniku je proprium jasné sémanticky i strukturně, protože je věcně motivováno právě znakem, který pojmenovatel pro propriální pojmenování pokládá za relevantní, a protože je jazykově průhledné volbou prostředků z určité lexikální a slovtvorně strukturální kategorie, sloužících k vyjádření propriálně věcné motivace.³⁰ Vztah pojmenovatele k pojmenovávanému objektu je dán čtyřmi sémantickými kategoriemi:

- 1) „kde“
- 2) „kdo, co“
- 3) „jaký, jaká, jaké, jací, za jakých okolností“

²⁸ R. Šrámek, Toponymické modely a toponymický systém, *Slovo a slovesnost*, [online], [cit. 9. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2197>.

²⁹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 28.

³⁰ R. Šrámek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 36–37.

4) „čí“

Následující přehledná tabulka vyjadřuje kategorie vztahových a slovtvorných modelů i s konkrétními příklady.

	Vztahové modely	Slovtvorné modely	
		Neživotnost	Životnost
Poloha, směr	a) <u>KDE</u>	Kde to je <i>Předmostí, Na Kamenci</i>	Kde jsme, bydlíme (jsou, bydlí) <i>Dolany, Pohořany</i> Odkud přišli <i>Moravany, Prusy</i>
Přímé označení	b) <u>CO (KDO)</u>	Co zde (tam) je <i>Buk, Smrk, Hrad, Písek</i>	Co (kdo) jsme = čím jsme (jsou) <i>Kováry, Vinaře, Zlatníky</i>
Popis, charakteristika	c) <u>JAKÝ, JACÍ</u>	Jaké to zde (tam) je <i>Brno, Lipové, Bystřice,</i> Za jakých okolností <i>Lhota, Pohořelá, Hladov</i>	Jací jsou tam lidé = jak nám říkají <i>Bosonohy, Žabovřesky</i>
Přivlastnění	d) <u>ČÍ</u>	Čí je to majetek <i>Benešov, Petrov</i>	Čí lidé zde (tam) jsme (jsou) – přípony -ice, -ovice <i>Bohunice, Opatovice</i> Dále <i>Myslík, Diváky</i>

Vztahový model a) vyjadřuje podle Šrámka polohu a směr pojmenovávaného objektu, model b) přímé označení objektu, model c) charakteristiku a popis objektu a vztahový model d) vyjadřuje přivlastnění.

Vztahové modely jsou závislé na základních pojmenovávacích možnostech a postupech jazyka, proto jsou také téměř konstantní a mění se jen velmi pomalu. Realizují se jen v komunikačním a pojmenovávacím aktu samém a konkrétním výrazem tohoto pojmenovávacího aktu je pak slovtvorný model. Vztahové modely určují typ vznikání jména, druh jeho vztahu k objektivní realitě a jeho základní sémantické a sociální motivace, slovtvorný model určuje druh jeho vnější (formální) utvářenosti.³¹ Koncepce modelového pojetí vychází z funkčního chápání onomastiky. Systémovost onymie spočívá tedy na bázi modelové a je dána vzájemným stabilizovaným vztahem obou druhů modelů. Lze ji chápat jako jakousi organizaci jednoty a součinnosti zřetelů funkčních, modelových a komunikačních. Projevuje se schopností změny uvnitř modelových vztahů, schopností regulovat tuto změnu a vytvářet takový soubor konkrétních vztahových a slovtvorných modelů, který má platnost onymické normy. Prvním krokem ke změně vztahového modelu je společenská (komunikační) potřeba vytvořit nové jméno na základě změněného vztahu pojmenovatele k danému objektu. Ke změně slovtvorného modelu přispívá ztráta noremní platnosti jistého názvtvorného postupu a je vyvolána zautomatizováním určitého názvoslovného typu.³²

2.3.3. Modelová klasifikace pomístních jmen podle Jany Pleskalové

Vztahové modely užití Rudolfem Šrámkem lze využít i pro pomístní jména, avšak s přihlédnutím k jejich specifickým rysům, které si vyžadují některé úpravy. Jana Pleskalová využívá pro třídění pomístních jmen právě tyto čtyři vztahové modely:

1. vztahový model A – udává polohu pojmenovávaného objektu (*Zadní*);
2. vztahový model B – vyjadřuje druh objektu (*Niva*);
3. vztahový model C – vyjadřuje vlastnosti a příznaky objektu (*Dlouhá*);
4. vztahový model D – pojmenovává na základě posesivity a jiného vztahu k osobě (*Pavlov*).

Vztahový model A

Pomístní jména tohoto typu jsou velmi početná. Nejčastěji jde o dvouslovná předložková jména vyjadřující polohu objektu podle objektu jiného vyjádřeného

³¹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 28.

³² R. Šrámek, o. c. v pozn. 30, s. 49.

buď toponymem, nebo i apelativem, méně často podle vlastnosti jiného objektu, popřípadě propriálním nebo apelativním označením jeho majitele. Uplatňují se především předložky *na*, *v*, *pod*, *za*, *u*. Ty se užívají nejčastěji ve spojení se substantivem (derivovaným nebo nederivovaným), ale také se substantivizovaným adjektivem. Nejčastějšími sufixy jsou *-ský/á/é*, *-ka*. Produktivní jsou ale také *-ák* a předponově-příponové útvary.

Vztahový model B

Tato anoikonyma jsou také velmi početná. Nejčastějšími sufixy pro jednoslovné odvozené názvy jsou *-ek*, *-ina*, *-í*, *-ka*, *-isko*, *-iště*. Objevují se také jména v podobě nederivovaných apelativ v plurálu. Druh pojmenovaného objektu se vyskytuje v celé řadě dvouslovných pojmenování.

Vztahový model C

Pomístní jména náležící ke vztahovému modelu C jsou z hlediska své utvářenosti velmi rozmanitá. Častým způsobem tvoření je derivace. Uplatňují se především sufixy *-ec*, *-ek*, *-ica/-e*, *-ina*, *-ka*. Objevují se tu substantivizovaná adjektiva se slovtvornými formanty *-ový/-á/-é* a *-ný/-á/-é*. Vlastnost objektu je častým vedlejším pojmenovacím motivem dvouslovných a víceslovných názvů.

Vztahový model D

Anoikonyma tohoto typu jsou rozšířena nerovnoměrně, nejčastěji se tvoří derivací. Nejvíce jsou zastoupeny formanty *-ov*, *-ka*. V rámci substantivizovaných adjektiv jsou to sufixy *-ský/-á/-é*, *-ův/-ova/-ovo*. Významné místo má posesivita také při tvoření dvouslovných a víceslovných anoikoným.³³

Rovina strukturních modelů a typů, jež je podřazena rovině vztahových modelů, vystihuje způsob vyjádření jednotlivých pojmenovacích motivů pomístních jmen. Strukturní model značí konkrétní pojmenovací postup. Tím může být:

a) toponymizace (*Rybník*)

³³ J. Pleskalová, Modelová klasifikace pomístních jmen, *Nový encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN, 2016, s. 1 060–1 061.

- b) tvoření na základě metaforické nebo metonymické souvislosti s jiným objektem (*pole Křivá fajfka*);
- c) derivace (*Karlovo*);
- d) kompozice (*Trojlán*);
- e) tvoření dvouslovných a víceslovných anoikoným (*Stará hora*);
- f) tvoření předložkových anoikoným (*U buku*);
- g) přejímání z cizích jazyků (*Rajčula* – vzniklo z něm. *Reitschule*).

Konkrétním vyjádřením strukturního modelu je strukturní typ daný určitým topoformantem. „Z různých znaků objektu vybírá pojmenovatel pro nové pomístní jméno pojmenovávací motiv, např. posesivitu (VM D). K jejímu vyjádření ve jméně volí derivaci (SM substantivum derivované) a v jejím rámci pak sufix *-ka* (ST). Výsledkem tohoto pojmenovávacího aktu je např. PJ *Bartoška*, tj. Bartošovo pole.“³⁴

Víceslovná, složená i dvouslovná pomístní jména postihuje kombinace vztahových modelů, a to i pomístní jména předložková, která se na rozdíl od apelativních předložkových jmen, považují za dvouslovná, jelikož je předložka v tomto případě vyjádřením vztahového modelu A, udávajícího polohu (*Za řekou*). Každé víceslovné anoikononymum má část základní a část blíže určující (vedlejší). Základní člen anoikononyma je mnohem závažnější než jeho ostatní členy vedlejší.³⁵ Tato anoikononyma navrhuje Pleskalová zařadit k modelům podle jejich základního slova. Modifikace základního vztahového modelu pro taková pojmenování představuje následující přehled.³⁶

I.

1. Jména podle vztahového modelu A (odpovídající na otázku *kde, kam, odkud*):
 - a) předložkové názvy – pojmenování podle jiného pojmenovaného či nepojmenovaného objektu (*Za horou*);
 - b) univerbizovaná anoikononyma (*Mezilesí*);
 - c) anoikononyma typu *Dolní, Horní, Prostřední*;

³⁴ J. Pleskalová, Modelová klasifikace pomístních jmen, *Nový encyklopedický slovník češtiny*, [online], [cit. 12. 2. 2018], dostupné z WWW. <https://www.czechency.org/slovník/MODELOV%C3%81%20KLASIFIKACE%20POM%C3%8DSTN%C3%8DCH%20JMEN>.

³⁵ J. Pleskalová, O tvoření českých pomístních jmen, *Slovo a slovesnost*, [online], [cit. 12. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3472>.

³⁶ M. Havrda, *Obraz anoikonymie v katastru obce Tchořovice a jeho historické proměny*, nepublikovaná diplomová práce, České Budějovice, 2014, s. 22.

d) jména utvořená z oikonym označující polohu vůči referenční osadě
(*Lukovanská – cesta do Lukovan*).

2. Jména podle modelu $A + A_i$:

Základní člen modelu je uváděn vždy na prvním místě, index i označuje, že se v modelu může uplatnit libovolný počet shodných či neshodných atributů. Druhý člen (případně i další) v tomto případě danou skutečnost detailněji charakterizují (*Přední za barákama*).

3. Model $A + C_i$:

Poloha se kombinuje s charakteristikou a popisem (*Za starou silnicí*).

4. Model $A + D_i$:

Kombinuje polohu s přivlastněním (*Na panské louce*).

Ojediněle se kombinuje více vztahů:

5. $A + A_i + C_i$:

Základní je opět vyjádření polohy, vedlejší vztah doplňuje samotnou polohu, směr, charakteristiku nebo popis (*V horách u čtyřech kamenů*).

6. $A + A_i + D_i$:

Vztah polohy a směru se kombinuje s vedlejším vztahem polohy, směru a přivlastněním (*U horních biskopských hranic*).

7. $A + C_i + D_i$:

Základní vztah polohy se zde mísí s charakteristikou a přivlastněním (*Za malou Křivánkovou zmolou*).

8. $A + A_i + C_i + D_i$:

V tomto případě se mísí základní vztah polohy, směru s vedlejší polohou, směrem, charakteristikou, popisem a přivlastněním (*Za malou Křivánkovou zmolou u vody*).

II.

1. Anoikonyma tvořená podle modelu **B** (odpovídají na otázku *Co tam je*):

Název buď označuje přímo ten daný pojmenovávaný objekt, nebo je to název podle jiného objektu (*Skála – pole na skále*) nebo je to pojmenování podle vnější nebo vnitřní podobnosti pojmenovávaného objektu.

2. $B + A_i$:

Vedlejší vztah doplňuje polohu nebo směr (*Zmola za hájkama*).

3. $B + C_i$:

K základnímu označení objektu/místa se přidává popis, charakteristika (*Dlouhá niva*).

4. **B + D_i**:
Vztah – co tam je a čí to je (*Martinkova louka*).
5. **B + A_i + C_i**:
K základnímu vztahu je připojen vedlejší vztah určující polohu, směr, popis (*Zadní pustá ves*).
6. **B + A_i + D_i**:
Tento případ určuje „co kde je“ s doplněním směru, polohy a přivlastnění (*Farské díly pod silnicí*).
7. **B + C_i + D_i**:
Základní model se pojí s popisem nebo charakteristikou a přivlastněním (*Velký panský louky*).
8. **B + A_i + C_i + D_i**:
K základnímu modelu „co tam je“ se připojují všechny ostatní vztahové modely (*Panské díly u starého kříže*).

III.

1. Jména tvořená vztahovým modelem **C** jsou jména označující:
 - a) délku, vzdálenost, šířku, velikost, stáří (*Dlouhý*);
 - b) barvu půdy (*Žlutina*);
 - c) rostlinstvo, porost (*Habrová*);
 - d) okolnosti, za nichž vznikla (*Zápověď*);
 - e) tvar (*Špičatý*);
 - f) jména široce vztahová (*Valašská = cesta, po níž jezdili Valaši*).
2. **C + A_i**:
K základnímu vztahu (popis, charakteristika) se přidává poloha (*Široké u Řevnovic*).
3. **C + C_i**:
Oba vztahy vyjadřují popis a charakteristiku (*Malá Maličká*).
4. **C + D_i**:
Vedlejší vztah je vyjádřen vztahem posesivním (*Kovářova Maličká*).
5. **C + A_i + C_i**:
V tomto případě vedlejší vztah vyjadřuje směr nebo polohu a popis nebo charakteristiku (*Malá Maličká u Řevnovic*).
6. **C + A_i + D_i**:
Popis a charakteristika se u tohoto vztahu pojí se směrem a polohou a s přivlastněním (*Dlouhé za panskou loukou*).

7. **C + C_i + D_i:**

Základní vztah charakteristika a popis je zde doplněn o zpřesnění charakteristiky a o přivlastnění (*Kovářova malá Maličká*).

8. **C + A_i + C_i + D_i:**

K neměnnému základnímu vztahu se připojují vztahy polohy a směru, upřesňující popis a přivlastnění (*Panské dlouhé za Horní pustou vsí*).

IV.

1. K modelu **D** náleží anoikonyma vyjadřující posesivní vztah. Řadíme sem také posměšné názvy místních částí (*Uchmatov*). Víceslovná pojmenování tohoto modelu jsou však málo frekventovaná.

2. **D + A_i:**

K základnímu přivlastnění se připojuje vztah poloha a směr (*Janičkovec za zahradama*).

3. **D + C_i:**

Ke vztahu základnímu je připojena vedlejší charakteristika (*Malé Janáčky*).

4. **D + D_i:**

Oba dva vztahy vyjadřují přivlastnění (*Janáčky podsednické*).

5. **D + A_i + C_i:**

Opět je k základnímu vztahu připojena poloha a charakteristika (*Malý Janičkovec za zahradama*).

6. **D + A_i + D_i:**

U tohoto typu nalezneme vedlejší vztah polohy a přivlastnění (*Balcarovo u Křivánkového kříže*).

7. **D + C_i + D_i:**

Vztah přivlastnění se v tomto případě mísí s vedlejší charakteristikou a s dalším přivlastněním (*Velké Janáčky podsednické*).

8. **D + A_i + C_i + D_i:**

K posesivnímu vztahu se zde připojují další tři vedlejší vztahy (*Janáčky podsednické u starého kříže*).

3. Český úřad zeměměřický a katastrální

Český úřad zeměměřický a katastrální (dále jen ČÚZK) je ústředním orgánem české státní správy se sídlem v Praze. Byl zřízen zákonem č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, s účinností od 1. 1. 1993. Hlavní náplní práce orgánů řízených tímto úřadem je především zajištění státní správy katastru nemovitostí zahrnující zápisy věcných práv k nemovitostem a zeměměřické činnosti ve veřejném zájmu, například jde o správu geodetických základů, základní báze geografických dat nebo tvorbu základních a jiných map ČR.³⁷ Následující přehled uvádí kompletně všechny úkony náležící ČÚZK.³⁸

1. Zabezpečuje jednotné provádění těchto činností:
 - a. správy katastru nemovitostí České republiky;
 - b. budování a údržby podrobných bodových polí;
 - c. tvorby, obnovy a vydávání základních a tematických státních mapových děl a jiných publikací;
 - d. standardizace jmen nesídelních geografických objektů z území České republiky a jmen sídelních a nesídelních geografických objektů z území mimo Českou republiku;
 - e. vytváření a vedení automatizovaného informačního systému zeměměřictví a katastru nemovitostí České republiky;
 - f. dokumentace výsledků zeměměřických činností;
2. koordinuje výzkum v zeměměřictví a katastru nemovitostí České republiky a systém vědeckotechnických informací pro tyto oblasti;
3. zajišťuje a koordinuje mezinárodní spolupráci v zeměměřictví a katastru nemovitostí České republiky;
4. řídí Zeměměřický úřad, inspektoráty a katastrální úřady, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak;
5. vykonává správu centrální databáze katastru nemovitostí České republiky;
6. rozhoduje v případě pochybností, zda jde o výkon zeměměřických činností;

³⁷ K. Večeře, Slovo předsedy, *Český úřad zeměměřický a katastrální*, [online], [cit. 22. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://www.cuzk.cz/O-resortu/Slovo-predsedy.aspx>.

³⁸ Věcná působnost Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, *Český úřad zeměměřický a katastrální* [online], [cit. 22. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://www.cuzk.cz/Urady/Cesky-urad-zememericky-a-katastralni/O-uradu/Pusobnost-CUZK/Vecna-pusobnost-Ceskeho-uradu-zememerickeho.aspx>.

7. schvaluje standardizovaná jména geografických objektů a názvy katastrálních území;
8. rozhoduje o odvoláních proti rozhodnutím Zeměměřického úřadu a inspektorátů;
9. stanovuje správce základních a tematických státních mapových děl;
10. uděluje a odnímá úřední oprávnění;
11. organizuje a zajišťuje zkoušky odborné způsobilosti a srovnávací zkoušky odborné způsobilosti pro udělení úředního oprávnění;
12. vede seznam fyzických osob, kterým udělil úřední oprávnění;
13. vydává základní státní mapová díla a tematická státní mapová díla;
14. vykonává správu základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí a informačního systému územní identifikace;
15. plní další úkoly na úseku zeměměřictví podle zvláštního předpisu a provádí další činnosti potřebné pro rozvoj zeměměřictví a katastru nemovitostí České republiky.

Český úřad zeměměřický a katastrální řídí 14 katastrálních úřadů, které dále řídí 94 katastrálních pracovišť, dále ČÚZK řídí 7 zeměměřických a katastrálních inspektorátů, plní funkci zřizovatele Výzkumného ústavu geodetického, topografického a kartografického, v.v.i. Předsedou je v současné době Ing. Karel Večeře, který v této funkci působí od roku 2002. Zeměměřický úřad průběžně aktualizuje geografická data, ortografické zobrazení území států, atd. Z těchto podkladů pak vytvářejí i základní mapy České republiky. Nahlížet do těchto dat lze prostřednictvím jejich internetového Geoportálu. Poslední aktualizace tohoto portálu proběhla dne 15. 4. 2016, jeho revize pak 7. 11. 2017, všechny informace by tedy měly být aktuální.

4. Obec Bezděkov

Bezděkov je malá obec vzdálená přibližně pět kilometrů jihozápadně od Klatov. Její nadmořská výška dosahuje 422 m n. m. a celková rozloha činí 1400 ha. Katastrálním územím protéká řeka *Úhlava* a *Korytský potok*. Jižním směrem se zhruba pět kilometrů od Bezděkova rozkládá město Janovice nad Úhlavou. Jihovýchodně se nachází obec Lomec, severovýchodně Klatovy a západně Bezděkov sousedí s katastrálními územími obcí Poleň, Černíkov a Dlažov. Správní území se skládá z několika částí: Bezděkov,

Koryta, Poborovice, Struhadlo, Tetětice a Vítaná. K 1. lednu 2018 žilo v Bezděkově celkem 926 obyvatel.³⁹ V současné době je Bezděkov plnohodnotnou obcí zajišťující vše potřebné k bezproblémovému životu svých obyvatel. V obci se nachází obchod s potravinami, pošta, základní i mateřská škola, knihovna, restaurace a další služby. Polnosti v katastrálních územích obdělává zemědělské družstvo v Korytech a také několik soukromých zemědělců.

4.1. Historie obce Bezděkov

První zmínka o této obci pochází z roku 1331. Ves byla ovšem založena pravděpodobně už ve 13. století. U obce byly nalezeny mohylové hroby a tak lze předpokládat, že osídlení této oblasti sahá daleko do minulosti.

Původně se obec skládala jen ze tří selských usedlostí a tří chalup, které se nacházely na místě zámeckého statku. Této nejstarší části se později říkalo *Dolejší Bezděkov*. Postupně se obec začala rozšiřovat směrem k vrchu *Římku*. Tady se pak ujalo označení *Horní Bezděkov*.

Prvním známým vlastníkem byl na počátku 14. století Elbin z Bezděkova. Po něm se během 14. a 15. století vystřídal zhruba šest vlastníků různých rodů, kteří se starali o chod obce. V té době byl Bezděkov dvakrát dobyt panskou jednotou a křižáky. V dalších stoletích se majitelé také poměrně rychle střídali. K těm nejznámějším držitelům patřili Viktorin Pek nebo Pavel hrabě Morzin. Ves byla také střídavě připojována k okolním hradům (př. *Klenová*, *Opálka*). Až v 18. století se Bezděkov stal opět samostatným statkem.⁴⁰

Vzhledem k bohemistickému zaměření práce musím zmínit, že koncem 18. století působil v Bezděkově zřejmě jako hospodářský inspektor u tehdejšího vlastníka panství Kašpara Heřmana Künigla herec a romanopisec **Christian Heinrich Spiess** (1755–1799). Psal především hrůzostrašné povídky a romány, dnes by se daly považovat za horory. Prokop Šedivý, spolupracovník Václava Matěje Krameria, pak Spiessova díla, psaná v němčině, překládal do českého jazyka. Do jeho tvorby patří například *Tři poučení otcovská*, *Tři dcery*, *Skalní duchové* nebo *Zazděná slečna*. O tom,

³⁹ Počty obyvatel v obcích, *Ministerstvo vnitra České republiky*, [online], [cit. 13. 3. 2018], dostupné z WWW. <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>.

⁴⁰ J. Zálaha, *Šumava od A do Z*, České Budějovice: Nakladatelství Růže, 1972, s. 11.

že působil v Bezděkově, existují doklady už z roku 1786, v té době mu bylo 31 let.⁴¹ V Bezděkově se zamiloval do hraběnky Terezie Küniglové. V roce 1799, údajně téměř šílený, zemřel, a to pouze několik dní po hraběnkčině smrti.⁴² Pohřbený je na bezděkovském hřbitově.

Od 19. století už k Bezděkovu patřily i vsi Volenov, Poborovice, Kal, Vítaná, Tupadly, Koryta a Struhadlo. První světová válka připravila o život 23 obyvatel obce. V roce 1924 byl postaven pomník věnovaný těmto obětem. V polovině 19. století v Bezděkově krátkou dobu pobýval básník Svatopluk Čech se svým otcem, o několik let později byla na domě č. p. 4 odhalena deska na paměť jejich pobytu. V roce 1947 se tu narodila česká básnířka Božena Čechová. První básně jí otiskovaly časopisy, např. *Květy*, *Lumír*. Osud však zabránil většímu rozkvětu její literární tvorby. Čechová založila první zábavný a vzdělávací spolek pro ženy v Plzni (Hlahol).⁴³

Druhá světová válka zasáhla do života lidí v obci. Nejprve obyvatele překvapila rychlá mobilizace. V průběhu války bylo mnoho lidí vězněno. Tragický osud čekal také celou židovskou rodinu Becků z Bezděkova, která zahynula v koncentračních táborech. Dne 6. května 1945 tu vznikl revoluční národní výbor a 13. května se objevili první američtí vojáci. O dvacet let později byla na pomníku věnovaném obyvatelům Bezděkova padlým v 1. světové válce odhalena pamětní deska třinácti obětem 2. světové války.⁴⁴ Od té doby se život v Bezděkově začal rozvíjet znovu a současná podoba svědčí o podařených snahách o zkrášlení obce a vylepšení možností pro obyvatele.

Místní jméno *Bezděkov* pochází pravděpodobně z osobního jména, konkrétně z příjmení *Bezděk*. Existuje však jen málo dokladů o tomto příjmení. Vedle toho se vyvinulo adverbium *bezděky*, které znamená „proti vůli, nedobrovolně“. Je tedy také možné, že se místa nazvaná *Bezděkov* vysvětlovala podle tohoto významu jako nucené, staročesky „bezděké“ osazení.⁴⁵

⁴¹ M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulosti obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 8–9.

⁴² I. Fencl, Christian Heinrich Spiess a 260. výročí jeho narození, *Literární noviny*, [online], [cit. 11. 4. 2018], dostupné z WWW. <http://literarky.cz/literatura/222-literatura/20385-christian-heinrich-spiess-a-260-vyroci-jeho-narozeni>.

⁴³ Božena Čechová, provdaná Uhlířová, *Rodopisná revue*, 2013, roč. 15, č. 2, [online], [cit. 14. 3. 2018], dostupné z WWW. http://rodopisna-revue-online.tode.cz/2013-2_soubory/26-27-cechova.pdf.

⁴⁴ M. Kříž, o. c. v pozn. 41, s. 32.

⁴⁵ O. Nová, *Toponyma Ekoregionu Úhlava z aspektu lingvistického*, nepublikovaná bakalářská práce, České Budějovice, 2016, s. 27.

4.2. Koryta

První zmínka o vsi *Koryta* pochází z roku 1316, kdy ji vlastnil jakýsi Něpr. Od roku 1331 náležela bezděkovskému statku, ovšem jen krátkou dobu. V roce 1348 byla prodána Sobětickým ze Sobětiček. Později byla opět navrácena Bezděkovu, kterému patří dodnes.

Koryta jsou malá vesnička, která leží přibližně jeden kilometr od Bezděkova. Její střed tvoří rybník napájený *Korytským potokem*. Ve vsi se zachovalo tradiční kruhové uspořádání domů kolem návsi.

Knihy Martina Kříže uvádí: „Traduje se, že název *Koryta* vznikl podle toho, že stará cesta od Tetetic do Koryt vedla korytem potoka. V berní rule z roku 1654 je název obce uveden ve tvaru – *Koryto*.“⁴⁶

4.3. Poborovice

Poborovice jsou nejnižší položenou částí obce. Leží zároveň nedaleko východní hranice celého katastrálního území v blízkosti řeky *Úhlavy*. Základ vsi původně tvořily Poborovský mlýn a Volenovský a Poborovický dvůr. Někdy se mlýn označuje jako Huvnovský, a to podle jednoho jeho majitele, mlynáře Vaňka Huvna, který ve mlýně působil v roce 1566. Z toho roku pochází také první písemná zmínka o celé vsi.

Poborovice je oikonymum vzniklé také z osobního jména. Podle Antonína Profouse jde o *ves lidí Poborových*.⁴⁷ V Poborovicích najdeme i doklady o působení rodu Poborovských. Například na počátku 17. století i ve mlýně působil Adam Poborovský a Anna Poborovská.

4.4. Struhadlo

Ves *Struhadlo* se nachází v severozápadní části katastrálního území a se svou nadmořskou výškou 608 m n. m. je to nejvýše položená část obce. Nachází se pod hřebenem, jehož vrchol tvoří *Velký Bítov*, který už ale náleží katastrálnímu území obce *Poleň*. Podle písemných pramenů je tato vesnice stejně stará jako Bezděkov,

⁴⁶ M. Kříž, o. c. v pozn. 41, s. 45.

⁴⁷ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny M – Ř; II. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951, s. 387.

pochází totiž také z roku 1331. Z pozdějších období se však zachovalo jen málo pramenů o historii této části.⁴⁸

Název vznikl z apelativa *struhadlo*. Jméno mohlo mít ale také spojitost s povoláním struhaře. To znamená *pilař nebo prknář*. Podle toho místní jméno mělo často také význam *pila*.⁴⁹ Proč se však této vsi začalo říkat zrovna tímto jménem, o tom doklady nejsou.

4.5. Tetětice

Ve výšce 562 m n. m. mezi vrchy *Velký* a *Malý Bítov* se rozkládá vesnice *Tetětice*. Je odtud krásný výhled na Klatovsko, Bezděkovsko, Janovicko i na panorama hraničních hor. První písemné doklady pocházejí z první poloviny 14. století opět v souvislosti s obcí Bezděkov, ves byla založena pravděpodobně však už na přelomu 12. a 13. století, nejspíše v souvislosti s tzv. vnitřní kolonizací Čech. Poukazuje na to jednak koncovka místního jména *-ice* a také celková sídelní situace Klatovska. V okolí je známo několik obdobných názvů vsí, které počátkem 13. století již prokazatelně existovaly (*Věckovice, Novákovice, Drslavice*).⁵⁰

Název znamená „ves lidí Tet'atových“. První písemný zápis názvu zní *Setzietycze*, což může znamenat, že prvotní podoba jména zněla *Setětice* a obsahovala základ *set'*. Takováto jména byla nesrozumitelná a často podléhala změnám. I u tohoto jména docházelo k častým obměnám v názvu.

4.6. Vítaná

Vítaná je nejmladší částí obce Bezděkov, jelikož byla založena hrabětem Kašparem Heřmanem Küniglem, majitelem zámku v Bezděkově, až v roce 1795. Rozkládá se přibližně 1 kilometr východně od Bezděkova. Její původní jméno je německé – *Schönwilkomm*. Tento název se poprvé uvádí v pozemkových bezděkovských knihách.

⁴⁸ Struhadlo, *Bezděkov a okolí*, [online], [cit. 14. 3. 2018], dostupné z WWW.
<http://www.sumavanet.cz/bezdekov/struhadlo.asp>.

⁴⁹ A. Profous, J. Svoboda, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny S – Ž; IV. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1957, s. 215.

⁵⁰ M. Kříž, o. c. v pozn. 41, s. 53.

Vznikl z německého pozdravu *Seien Sie mir schön willkommen* „pěkně vás vítám.“ Počeštěním tohoto názvu tedy pak vzniklo oikonymum *Vítaná*.⁵¹

4.7. Památky a zajímavá místa v katastrálních územích Bezděkova

Kostel sv. Anny

Kostel se nachází na vrchu *Římku* u Bezděkova a pochází z roku 1693. Jedná se o jednolodní kostel. Uvnitř lze spatřit sdružené erby Morzinů a Trautmansdorffů s korunou a ovocnými závěsy po stranách. Součástí vybavení byla kromě oltáře také kazatelna a dřevěná soška Madony. Ještě do konce 19. století se v kostele konaly bohoslužby, protože byl ale příliš malý a nemohl pojmout všechny věřící, počátkem 20. století se postavil nový kostel sv. Václava, a to na pozemku paní Alžběty Korbů z Weidenheimu. Ta pozemek vyměnila za kostelík sv. Anny, z jehož části nechala vybudovat rodinnou hrobku. Kostel byl přeměněný na kapli.⁵²

Kostel sv. Václava

V centru obce byla v roce 1901 dokončena stavba nového většího kostela. Částka, za kterou měl být kostel postaven, byla příliš vysoká, obec na to neměla dostatek prostředků, a tak musela být mezi obyvateli udělána sbírka, která nakonec vynesla 1 251 zlatých. V kostele byl zhotoven hlavní oltář a opraveny dva postranní oltáře s obrazy sv. Tadeáše a Panny Marie Bolestné, křtitelnice, kazatelna a křížová cesta. Tento mobiliář spolu s varhany byl do kostela přemístěn z kostela sv. Anny. Kostel pojme až 700 věřících a byl vysvěcen budějovickým biskupem Martinem Říhou. Svému účelu sloužil až do roku 2000. Poté byla zahájena jeho rekonstrukce a v roce 2001 byl znovu vysvěcen, tentokrát plzeňským biskupem Františkem Radkovským.⁵³

Tvrz a zámek v Bezděkově

Již ve 14. století byla v Bezděkově založena gotická tvrz. Od počátku 16. století už nesloužila k obytným účelům šlechty a zpusťla. Po tom, co ji takto získal klatovský měšťan Viktorin Pek (r. 1555) byla tvrz opevněna vodním příkopem a hradební zdí. Její

⁵¹ O. Nová, o. c. v pozn. 45, s. 29.

⁵² M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulostí obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 27.

⁵³ Kostel sv. Václava, Bezděkov, *Bezděkov a okolí*, [online], [cit. 8. 4. 2018], dostupné z WWW. <http://www.bezdekov.cz/bezdekov/fr.asp?tab=snet&id=6008&burl=&pt=HS>.

pozůstatky využil Viktorin k výstavbě renesančního zámku. Do jeho středu pojal velkou gotickou věž.⁵⁴ V roce 1854–1856 nechal baron František Korb z Weidenheimu původní zámek zbourat. Zbyla jen věž, sklepení pod zámkem bylo zasypáno. Výška věže byla snížena na výšku nové zámecké budovy. Zámek byl přestavěn v novorománském, resp. v novogotickém stylu. Vodní příkop byl počátkem 19. století již vysušený a přeměněný v zahradu.

Kaplička sv. Anny

Mezi domy čp. 30 a čp. 42 stojí v Bezděkově na návsi kaplička sv. Anny. Na oltáři je obraz sv. Rodiny a dříve tu býval také zvon, který vyzváněl ráno, v poledne, večer a zněl také při pohřbech obyvatel z této části Bezděkova. Zvon byl z obavy před odcizením uložen v zabezpečené místnosti archivu obecního úřadu.

Kaplička sv. Václava

Kaplička je postavena na konci obce po levé straně místní komunikace vedoucí k silnici I/22. Dříve se v ní nacházela socha sv. Václava, která byla ovšem odcizena a poté nalezena v Německu. Nyní je socha uložena v depozitáři klatovského muzea. Na jejím místě se nachází malba na dřevěné desce, kterou nakreslila členka místní organizace Sokol. Členové sdružení se společně s věřícími starají o další vnitřní výzdobu.⁵⁵

Kaplička sv. Jana Nepomuckého

„V zahradě u čp. 33 stojí malá zděná kaplička, kde dříve bývala dřevěná soška sv. Jana Nepomuckého. Kaplička podle lidového vyprávění stávala nejprve na ostrůvku uprostřed rybníka. V minulosti se tu konaly na svátek svätce pobožnosti.“⁵⁶

Hřbitov

Za zmínku jistě stojí také bezděkovský hřbitov, který byl založen nejspíše kolem roku 1785. Leží na svahu kopce *Římku* pod kostelíkem sv. Anny. Zajímavostí hřbitova jsou dva náhrobky ze stejného typu kamene romanopisce Christiana Heinricha Spiesse

⁵⁴ *Encyklopedie českých tvrzí I. díl A–J*, Praha: Argo, 1997, s. 22–23.

⁵⁵ Kaplička sv. Václava, *Bezděkov a okolí*, [online], [cit. 8. 4. 2018], dostupné z WWW. <http://www.bezdekov.cz/bezdekov/fr.asp?tab=snet&id=6010&burl=&pt=HS>.

⁵⁶ M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulostí obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 33.

a hraběnky Terezie Küniglové. Jejich náhrobní kameny byly původně součástí ohradní zdi, ale při rozšiřování hřbitova byly vyňaty a položeny na hroby.

Pivovar

Opomenut nesmí být zdejší pivovar, jelikož právě ten je v současné době hlavním lákadlem turistů. Původně byl součástí zámeckého statku. Teprve počátkem 20. století vznikl nový pivovar na okraji obce při cestě ke Korytům, který se řadil k těm největším na Klatovsku. Sládkové se v pivovaru střídali a od roku 1947 do roku 1948 byl majetkem státu. Byl jedním ze dvou pivovarů, které na okrese Klatovy přežily rok 1950. Následně byl zlikvidován a budova využívána jako sklad. V roce 2013 Radek Kollross tradici vaření piva v Bezděkově obnovil. Využil k tomu areál bývalé sýrárny s nádhernými třípatrovými rozlehlými sklepy, kde vznikla nejen výroba piva, ale také nová restaurace. Areál pivovaru se stále rekonstruuje a v plánu jsou pivní lázně i ubytování pro hosty.⁵⁷

Tvrz v Korytech

První zmínka o tvrzi pochází z roku 1460. O 26 let později už však při prodeji Koryt zmiňována není. Z toho historici usuzují, že byla již pustá a stala se z ní zřícenina. Její existence trvala pouze desetiletí a je možné, že byla zničena při vpádu křižáků do Pošumaví, stejně jako mnoho dalších tvrzí. Z jejich pozůstatků byla později postavena kontribuční sýpka, která byla zbořena koncem 19. století.⁵⁸

Zámek v Tetěticích

Zámeček byl vybudován kolem roku 1720 přímo v poplužním dvoře. Šlo o barokní sídlo nižší šlechty. Jednopatrová obdélníková budova chráněná mansardovou střechou s věžičkou byla obývána v přízemí služebnictvem, v patře majitelem zámku. Posledním majitelem před válkou byl Alois Knapp, který zámek koupil v roce 1904 a po roce 1945 mu byl zkonfiskován a využíván zemědělským družstvem. Ocitl se pak v dezolátním stavu. V roce 2009 zámek koupil Josef Němec z Prahy a bez jakýchkoliv dotací jej zrekonstruoval.

⁵⁷ Historie, *Pivovar v Bezděkově u Klatov*, [online], [cit. 9. 4. 2018], dostupné z WWW. <http://www.bezdekovsky-pivovar.cz/historie/>.

⁵⁸ M. Kříž, o. c. v pozn. 56, s. 51.

Kaple sv. Isidora v Tetěticích

Nedaleko zámku v Tetěticích stojí kaple sv. Isidora. Byla postavena roku 1722 a zachovány jsou i původní plány kaple. Po roce 1945 však bylo všechno vnitřní vybavení rozkradeno a zničeno, kaple dodnes chátrá a je v zuboženém stavu.⁵⁹

⁵⁹ M. Kříž, o. c. v pozn. 56, s. 56.

5. Abecední seznam anoikonym zaznamenaných na mapě Geoportálu ČÚZK

Každé heslo v tomto seznamu má jasně danou strukturu:

1. Lokalizace anoikonyma v krajině, jeho sémantický výklad, zařazení z hlediska druhu objektu a z hlediska třídění podle Libuše Olivové-Nezbedové na přímá a nepřímá, slovnědruhovú charakteristika (někdy ve změněném pořadí).
2. Jeho klasifikace podle významového třídění Vladimíra Šmilauera.
3. Přiřazení k určité modelové kategorii Jany Pleskalové.

Babylon

1. *Babylon* je kopec, vyčnívající necelý kilometr severně nad obcí Koryta. Toto pojmenování nese v České republice několik pomístních jmen a dokonce některá jména místní, na první pohled je to pojmenování biblického charakteru. Babylón byl hlavní město dávné Mezopotámie. Znamé je svou Babylonskou věží, která měla sahat až do nebe. Je možné, že právě to je důvod, proč se názvem Babylon často označují kopce, vyvýšeniny, nejvyšší místa katastrů obcí apod. Podle *Slovníku pomístních jmen* existuje v České republice 66 anoikonym s tímto názvem.⁶⁰ Nalezeno bylo ale i tvrzení jistého doktora Drože, že se jedná o zkomoleninu názvu Babí lom.⁶¹ Slovo *lom* podle něj označuje totiž *místo, model, bojiště či obětiště pohanské*. Anoikonym by tedy mohlo znamenat také *obětiště bohyně Báby*. Doktor však sám neví, zda v místech takto označovaných takováto obětiště byla a celkově existuje mnoho tvrzení proti jeho teorii. Přikláním se tedy spíše k původní verzi, že jde o místo vysoké, a tak je přirovnáváno k věži Babylonské. Je to tedy oronym pojmenované nepřímou, slovním druhem substantivum.
2. Podle třídění V. Šmilauera bych *Babylon* zařadila do Lidských děl – konkrétně Pojmenování podle sídlišť, jelikož sem patří jména podle všech obecných jmen sídlišť existujících i neexistujících a také vlastní jména sídlišť a jejich přímé přejetí, případně modifikace pomocí předložkového pádu či přídavného jména. Někdy může být zařazení do Šmilauerových kategorií poněkud sporné. Také v tomto případě by

⁶⁰ *Slovník pomístních jmen v Čechách II. (B – Bau)*, Praha: Academia, 2006, s. 33–34.

⁶¹ J. Zubatý, Pomístné jméno Babylon, zkomolenina názvu Babí lom (obětiště bohyně Báby), *Naše řeč*, 1922, roč. 6, č. 3, s. 81–83.

se dalo uvažovat i o skupině Obecné vztahy a vlastnosti: Tvar a jiné vlastnosti metaforicky, kam patří neživá příroda, rostlinstvo, zvířata a lidé, tělo zvířecí a lidské, stavby, potrava, apod. Toto zařazení vychází z předpokladu, že se pojmenováním *Babylon* označuje kopec, který má přebírat charakteristiku Babylonské věže – její výšku.

3. Z hlediska modelové analýzy patří toto pojmenování k modelu C, jenž vyjadřuje vlastnosti a příznaky objektu – jaké to tam je.

Cíntlovák

1. *Cíntlovák* je název pozemku přibližně půl kilometru od Poborovic, řadím jej tedy k agronymům. Elektronická verze *Slovníku pomístních jmen v Čechách* uvádí, že v obci Poborovice se vyskytují louky s názvem *Cintlovy*, užívané nejčastěji ve spojení *V Cintlovách*. Takové jméno však mapy Geoportálu ČÚZK neudávají. Lze v nich nalézt pouze louku, označenou právě *Cíntlovák*. Louky byly *Cintlovy*, označení jedné louky, jednoho pozemku je utvořeno příponou *-ák*: *Cíntlovák*. Slovník uvádí, že se jedná o anoikononym vytvořené z osobního jména *Cintl*, zřejmě podle bývalého majitele.⁶² Jde o přímé jednoslovné PJ ve tvaru substantiva.
2. Podle Šmilauera patří do kategorie Poměry majetkové a právní, konkrétně Jména podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. Vztahový model je také jasný, jelikož se jedná o posesivní charakter, půjde v tomto případě o vztahový model D, jenž odpovídá na otázku ČÍ.

Dlouhé záhony

1. Pod názvem *Dlouhé záhony* se skrývá lán pole nedaleko Vítané náležící však katastrálnímu území obce Bezděkov. Rozlohou je poměrně velké, především výrazná je jeho délka, snad proto je označováno právě tímto dvouslovným pojmenováním. Pole přesahuje i do míst označovaných už jinými jmény (*Popluží* a *Za humny*). Podle druhu objektu je řazeno mezi agronyma. Jde zde o přímé pojmenování. Dvouslovné anoikononym je utvořeno adjektivem a substantivem v nominativu.
2. Podle Šmilauerova třídění anoikononym patří PJ do skupiny Obecné vztahy a vlastnosti – Velikost, rychlost, apod.

⁶² *Slovník pomístních jmen v Čechách*, [online], [cit. 8. 3. 2018], dostupné z WWW. <https://spjc.ujc.cas.cz/vypis.php?odkaz=Cintlovy>.

3. Vztahový model podle Pleskalové je B + C_i. Jedná se totiž o označení místa, ke kterému je přidán popis, charakteristika.

Draha

1. Pomístní jméno patří k agronymům a jedná se o pozemek, který se obklopený lesy rozkládá asi 800 m západně od obce Tetětice. *Český jazykový atlas* uvádí, že *draha* je „nářeční výraz, který označuje jednak pozemek ležící ladem, jednak širokou cestu mezi ploty, poli, kudy se volně chodí nebo jezdí, a kde se i pase.“⁶³ Jednoslovné substantivum patří do kategorie přímých pojmenování.
2. *Draha* je označení náležící v případě pozemku ležícího ladem do skupiny Země – Kulturní půda, v případě cesty do skupiny Lidská díla – Cesty. Přikláněla bych se spíše k první variantě, a to z toho důvodu, že se jedná o pozemek. Není však vyloučeno, že tudy nemohla procházet dříve nějaká cesta.
3. Nejvhodnější model pro toto PJ je model B – „co tam je“ neboli druh objektu.

Dráhy

1. Pomístní jméno se velice podobá předchozímu pojmenování. Změna nastala pouze v délce samohlásky a v gramatickém čísle. Opět se jedná o agronymum, avšak označující les nedaleko obce Koryta. Podle *Českého jazykového atlasu* je výraz *dráhy*, řidčeji pak *draha*, původně označení pro cestu. Praslovanský výraz **dorga* znamenal také „cesta, trať“, kudy se vyháněl dobytek na pastvu, pak též samotnou pastvinu při veřejných cestách a rozcestích. Tento nářeční výraz se objevuje na jihozápadočeském okraji republiky, dále pak v oblasti východomoravského nářečí.⁶⁴ PJ je opět ve tvaru jednoslovného přímého substantiva.
2. Anoikonymum *Dráhy* řadím do kategorie Lidská díla – Cesty.
3. Jedná se opět o vztahový model B, jenž odpovídá na otázku: „Co tam je?“

Držoly

1. Pozemek se nachází severozápadně od vsi Koryta. Podle mínění místních lidí se jedná o součást pozemků, které dříve patřily obci Bezděkov, v současné době

⁶³ *Český jazykový atlas 2*, [online], [cit. 6. 4. 2018], dostupné z WWW. <https://cja.ujc.cas.cz/CJA2/>, s. 322.

⁶⁴ SSSJČ, Praha: Academia, 1989, s. 395.

ale už mají soukromé vlastníky. Mezi obyvateli se objevuje také varianta *Držaly*, což je pravděpodobně původnější verze názvu. O tomto PJ psal již F. Cuřín, který uvádí, že název *Držala* vychází patrně ze zaniklého slovesa *držieti* s významem „chvěti se, třásti se“. Daná anoikonyma označovala „podmočené půdy, kterým se také říká třasoviska, třasaviska.“ Podoba *Držala* byla brzy nesrozumitelná, a proto byla různě obměňována, v řadě případů se jméno změnilo lidovou etymologií například dokonce na *Držadlo*. Toto PJ je v jihozápadních Čechách poměrně časté.⁶⁵ Podle místní lidové etymologie název vznikl podle toho, že pozemek měla obec tzv. *v držení*, tuto verzi je ale třeba považovat za nepravděpodobnou. Agronymum je jednoslovné, pojmenované přímo, slovní druh je substantivum.

2. Významově řadím PJ ke kategorii Země – Půda – neobdělaná půda, teplota půdy, vlhkost půdy, apod.
3. Jménem je vyjádřena nějaká charakteristika pozemku, náleží tedy ke vztahovému modelu C.

Fryčův mlýn

1. *Fryčův mlýn*, někdy nazývaný také *Podhrázecký*, byl původně vodní mlýn nacházející se jižně od Bezděkova. Poprvé je připomínán roku 1581, to u něj býval ještě *Dolejší rybník*, později byl zásobován vodou dva kilometry dlouhým náhonem od Rohozna. Mlýn byl v 70. letech 20. století zničen a náhon zlikvidován.⁶⁶ Dnes se na místě nachází pouze zbytky původních zdí. Podle knihy Martina Kříže by měl být název psán s měkkým *i*, *Fričův mlýn*, což by bylo pravděpodobnější vzhledem k tomu, že mezi významné osobnosti v Bezděkově patřil Tomáš Frič – učitel, filolog, překladatel z latiny a z řečtiny. Věnoval se lidové tradici a kulturnímu dědictví venkova. Název tedy pochází z osobního jména. Podle druhu objektu jsem ho zařadila k vlastním jménům jiných neživých přírodních objektů, jevů a člověkem vytvořených objektů, které nejsou určeny k obývání a jsou v krajině pevně fixovány. Jde o dvouslovné přímé anoikonymum složené z přivlastňovacího adjektiva od osobního jména a ze substantiva.

⁶⁵ F. Cuřín, Pozemkové jméno Držala, *Zpravodaj místopisné komise ČSAV 16*, Praha: Československá akademie věd, 1975, s. 213–216.

Za laskavé upozornění na význam PJ i na článek děkuji PhDr. Pavlu Štěpánovi, Ph.D., vedoucímu oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR v Praze.

⁶⁶ M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulosti obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 40.

2. Šmilauer by toto PJ zařadil nejspíše do kategorie Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob.
3. Podle Jany Pleskalové patří PJ do vztahového modelu B – co tam je. K tomu se připojuje jako vedlejší vztah model D – či to je. Vzniká kombinace B + D_i.

Hájek

1. Pod kopcem *Babylon* směrem na sever, nachází se les zvaný *Hájek*. Jde o anoikonimum utvořené z apelativa, *hájek* vzniklo jako deminutivum slova *háj*. *Háj* je v SSJČ vysvětlen jako „nevelký les, zpravidla listnatý: např. březový háj.“⁶⁷ Toto agronymum má charakter přímého jednoslovného pomístního jména vyjádřeného substantivem.
2. Podle Šmilauerovy klasifikace patří do skupiny Rostlinstvo – Porosty obecně.
3. Podle třídění Jany Pleskalové řadím *Hájek* do vztahového modelu B, jelikož vyjadřuje druh objektu.

Hodiška

1. Kopec označený PJ *Hodiška* se rozkládá jižně od vsi Struhadlo. Podle čeho název vznikl, dnes jasné není, podoba jména však napovídá, že by mohlo jít o pojmenování podle osobního jména. K tomu byl pravděpodobně připojen toponymant *-ka*, jak tomu je u jmen vyjadřujících posesivitu často. Od místních obyvatel jsem se dozvěděla, že kopec je jménem *Hodiška* nazývaný pouze domácími obyvateli, lidé ze vsi Buková, která leží z druhé strany, kopec označují jménem *Kraslice*. Podle mapy na Geoportálu ČÚZK je takto ovšem nazývaný spíše les nedaleko kopce. Oronymum ve tvaru substantiva je pojmenované přímo.
2. Anoikonimum lze řadit ke skupině Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. Jelikož název napovídá přivlastnění nějaké osobě, jedná se o vztahový model D.

Korytské

1. Pomístním jménem *Korytské* se nazývají polnosti vedle rybníku *Ovčák* u Bezděkova. Jak už název prozrazuje, jedná se o pozemky mezi Bezděkovem a vsí Koryta, které ovšem nespádají do korytského katastrálního území, nýbrž

⁶⁷ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha: Academia, 2014, s. 90.

do bezděkovského. Název *Korytské* je tedy jistým způsobem zavádějící, jelikož je utvořený z místního jména *Koryta* a dalo by se tedy předpokládat, že k tomuto místu také patří. Ve starších katastrálních mapách, dostupných také na Geoportálu ČÚZK, najdeme tyto polnosti většinou s označením *U Koryt*. To je vhodněji zvolený název, jelikož se místo opravdu nachází v těsné blízkosti vsi *Koryta*. I dnešní název vyjadřuje vztah k místu, naznačuje jeho blízkost. Je to nepřímě pojmenované agronymum vyjádřené adjektivem.

2. Podle třídění V. Šmilauera toto jméno řadím ke skupině Lidská díla – Sídliště – vlastní jména sídlišť.
3. Protože název označuje polohu pojmenovávaného objektu (jsou to polnosti u *Koryt*), jde o vztahový model A.

Korytský potok

1. *Korytský potok* pramení nedaleko vsi *Struhadlo*. Dále protéká vsí *Koryta*, u *Bezděkova* se vlévá do rybníku *Ovčák*, ze kterého pokračuje směrem k *Dolní Lhotě*, kde se dostává do řeky *Úhlavy*. Jedná se o hydronymum přímé, vyjádřené dvěma slovy – adjektivem a substantivem.
2. Také toto anoikonymum značí spojitost s vlastním jménem sídlištním, řadím jej stejně jako předchozí ke kategorii Lidská díla – Sídliště – vlastní jména sídlišť.
3. V základu název vyjadřuje druh objektu, ke kterému je přiřazen vztah polohy, anoikonymu přiřazuji kombinaci modelů B + A_i.

Křížový vrch

1. PJ označuje vyvýšeninu (kopec) východně od vsi *Struhadlo*. Vrchol se nachází ve výšce necelých 666 m n. m. Název vznikl nejspíše podle kříže, který se na vrchu nacházel a který byl v nedávné době obnoven. *Křížový vrch* je dvouslovné oronymum pojmenované přímo spojením substantiva s přídavným jménem.
2. Patří do Šmilauerovy kategorie Lidská díla – Stavby církevní, ve které mimo názvů podle kostelů, kaplí a far jsou také názvy podle křížů. Proto řadím anoikonymum k této skupině.
3. PJ má složený model B + C_i, neboť k základnímu označení místa je přidán popis, charakteristika.

Lačná

1. PJ *Lačná* je v katastrálních územích zkoumaných v této práci nejvýše položené, je jím totiž pozemek (pole) rozkládající se severně od vsi Tetětice. Tímto směrem nad vesnicí je to zároveň jediné pomístní jméno v určované oblasti. Jedná se o jednoslovné agronymum vyjádřené přímo substantivizovaným adjektivem. Jeho sémantický význam je poměrně zajímavý, jelikož podle SSJČ *lačný* znamená „hladový“, ale používá se také ve významu „půdy chtivost“.⁶⁸ Je možné, že pole dostalo pojmenování podle toho, že po něm byl někdo chtivý, hladový, že po něm lačnil. *Etymologický slovník jazyka českého* (dále jen ESJČ) uvádí, že *lačný* staročesky znamenalo také „lehký, snadný k opatření.“⁶⁹ Tím se naskýtá možnost vysvětlovat si pojmenování *Lačná* zase jiným způsobem.
2. Tak či tak, podle třídění Vladimíra Šmilauera řadím anoikononymum ke skupině Obecné vztahy a vlastnosti – Hodnocení, povaha.
3. Jelikož jméno vyjadřuje nějakou charakteristiku, patří do vztahového modelu C.

Loviště

1. PJ *Loviště* označuje v katastrálním území Bezděkova polnosti, které se nacházejí jižně od obce. Název znamená *místo, kde se loví*. Pozemek leží u *Fryčova mlýna* v těsné blízkosti anoikononyma *V rybníce*. Podle místního obyvatele se jednalo o místo, kde kdysi stával *Dolejší rybník*, který se při jeho rušení stal, díky své bohaté fauně, *lovištěm*. V rybářské mluvě je *loviště* v nejhlubší části rybníka u vypouštěcího zařízení, kde se před výlovem shromažďují ryby. *Loviště* mívá nejčastěji obdélníkovitý tvar. Pozemkům se tak říká *lodnes*, někdy lze slyšet také variantu *V lovišti*. Toto jednoslovné agronymum řadím k přímým pojmenováním. Je vyjádřené podstatným jménem.
2. S anoikononymem *Loviště* jsem našla největší shodu ve skupině Lidská práce – Zvířata volně žijící, a to proto, že k této kategorii patří podle Šmilauera právě i lesnictví a lov.
3. PJ náleží ke vztahovému modelu B, čemuž napovídá mimo jiné i topoformant *-iště*, který je u tohoto modelu často využíván.

⁶⁸ Slovník spisovného jazyka českého, [online], [cit. 16. 3. 2018], dostupné z WWW.
<http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=la%C4%8Dn%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

⁶⁹ V. Machek, *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha: Československá akademie věd, 1957, s. 316.

Mešnice

1. PJ označuje les, který se rozkládá na úbočí kopce *Velký Bítov* nedaleko katastrální hranice mezi obcemi Poleň a Struhadlo. V České republice existuje více pomístních jmen s tímto názvem, dokonce i jedno jméno místní. Antonín Profous ve slovníku místních jmen uvádí, že obec *Mešnice*, myšleno pod horou *Mešnicí*, je název vzniklý z anoikonyma, které je utvořeno substantivizující příponou *-ice* z adjektiva *mešná*, neboli *mechem porostlá hora*.⁷⁰ Tento výklad dobře odpovídá skutečnosti. Jednoslovné agronymum náleží k přímým pojmenováním.
2. Řadím PJ do kategorie Rostlinstvo a do podskupiny Porosty – obecně, speciálně, místa bez porostu, mýcení lesa.
3. Název patří do vztahového modelu C – charakterizuje objekt na základě nějaké jeho vlastnosti.

Mlynářka

1. *Mlynářka* je v první řadě označení staré cesty, která kdysi vedla z Tupadel do Poborovic a do mlýna. Velká část cesty již zanikla, zbylé zachovalé části se dnes říká *Mlynářka*. Někdy se tak označují také polnosti v okolí. Bez pochyby jde o anoikonymum vzniklé ze jména obecného odkazujícího na nějakou osobu. Je to tedy přímo pojmenované jednoslovné hodonymum ve tvaru substantiva.
2. Pomístní jméno řadím do kategorie Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. Nejvhodnější k zařazení je vztahový model D vyjadřující posesivitu a jiný vztah k osobě. Jsou to často právě jednoslovná pojmenování. Topoformant *-ka* je u nich velmi produktivní.

Močidla

1. Podle SSJČ apellativum *močidlo* znamená *louži* nebo *močál*.⁷¹ Na místě louky nacházející se nedaleko vsi Koryta existoval rybník, ten zanikl a přeměnil se v louky. Dodnes je půda v oblasti velmi vlhká, a tak jméno dané místo celkem

⁷⁰ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, M – Ř, III. díl, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951, s. 58.

⁷¹ *Slovník spisovného jazyka českého*, [online], [cit. 19. 3. 2018], dostupné z WWW. <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=mo%C4%8Didlo&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

dobře vystihuje. Místem také protéká *Korytský potok*. Jednoslovné agronymum je vyjádřené substantivem a pojmenované přímo.

2. Podle třídění V. Šmilauera náleží anoikononymum do skupiny Země – Půda – neobděláná půda, teplota půdy, vlhkost půdy, apod.
3. Protože název označuje přímo, co tam je, co se na místě nachází, řadím jej ke vztahovému modelu B.

Nad kravínem

1. Toto PJ uvozuje v seznamu poměrně dlouhou řadu dvouslovných předložkových anoikononym. Jedná se o agronymum, o pozemky, vyčnívající východně od Koryt nad zemědělskou usedlostí. Je to PJ novější, jelikož kravín zde nestojí příliš dlouho. Anoikononymum *Nad kravínem* je nepřímo pojmenované, vyjadřuje polohu objektu. Utvořeno je předložkou *nad* a substantivem v sedmém pádě.
2. Řadím je do skupiny Lidská díla – Stavby světské, obytné a hospodářské.
3. Polohu objektu vyjadřuje v třídění Jany Pleskalové model A.

Nad křížkem

1. Anoikononymum *Nad křížkem* označuje les rozprostírající se nad vsí Struhadlo, ve které na návsi stojí křížek. V okolí se nachází jednak více křížků, jednak více podobných PJ, např. *Pod křížem*, *Křížový vrch*. Jelikož křížek ve vsi je však jako jediný položený níže než anoikononymum *Nad křížkem* předpokládám, že se jméno vztahuje právě k tomuto. Název opět značí polohu objektu, je vyjádřený nepřímo a složený z předložky a substantiva v sedmém pádě. Jedná se o neobdělávaný pozemek, který řadím podle druhu objektu k agronymům.
2. I v tomto případě se přikláním ke kategorii Lidská díla, nyní ale k podskupině Stavby církevní, protože anoikononymum je podle stavby postavené církví pojmenované.
3. Model A zůstává i u tohoto objektu, vyjadřuje se jím poloha.

Na doubkách

1. Anoikononymum *Na doubkách* pojmenovává lán pole, nacházející se pod vsí Koryta blízko katastrální hranice s Bezděkovem. Podle názvu by bylo možné odvodit, že na místě rostou duby. Ty se tu v současné době už nenacházejí, a tak jsem o nich

hledala nějakou informaci ve starých mapách. Originální mapy stabilního katastru Čech z rozmezí let 1824–1843 na tomto místě označují zalesněný porost.⁷² Je pravděpodobné, že se jednalo právě o duby, podle kterých je nyní oblast pojmenována. Dvouslovné agronymum *Na doubkách* se skládá z předložky a substantiva v lokálu a je vyjádřené přímo.

2. Pomístní jméno patří do skupiny Rostlinstvo – Rostliny – jehličnaté stromy, listnaté stromy, neovocné i ovocné stromy, keře, apod.
3. Podle modelové analýzy J. Pleskalové náleží anoikonymum také k modelu A, který odpovídá na otázku – kde to je.

Na drahách

1. Tímto názvem je pojmenovaný prostor nad chatovou osadou nad vsí Struhadlo. Vede tudy cesta, která na jednu stranu protíná celou chatovou čtvrť až do vsi, na stranu druhou vede lesem až do Věckovic. Dále tudy prochází spousta dalších, avšak nesjízdných cest, vhodných pouze pro pěší. Jak už jsem uváděla u anoikonyma *Dráhy* (srov. s. 43), i v tomto případě nejspíše existuje přímá spojitost mezi cestami, které tudy procházejí a pojmenováním *Na drahách*. Jedná se o pozemkové jméno utvořené předložkou a podstatným jménem v šestém pádě. Pojmenování je přímé.
2. Kategorie Lidská díla a podskupina Cesty je vhodná k zařazení anoikonyma.
3. Model A se bude opakovat, jedná se totiž opět o polohu místa.

Na hlinovaté

1. Také PJ *Na hlinovaté* je pozemkového charakteru, označuje polnosti severovýchodně od Bezděkova. Jméno dostalo název podle vlastnosti půdy, která se v oblasti nachází – *Na hlinovaté půdě*. Předložka tentokrát spojená se substantivizovaným adjektivem v lokálu pojmenovává objekt přímo.
2. Podle třídění V. Šmilauera řadím anoikonymum ke skupině Země, konkrétně k Složení půdy, pohyby půdy.

⁷² Stabilní katastr Čech – Koryta, *Archivní mapy ČÚZK*, [online], [cit. 20. 3. 2018], dostupné z WWW. https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/am_query_05.html?mapxy=-840576+-1107963.

3. Předložka v tomto případě opět značí polohu místa, k tomu se ale tentokrát přidává vyjádření vlastnosti, charakteristiky. Anoikonymum je tedy řazeno ke kombinaci vztahových modelů $A + C_i$.

Na kamenité

1. Předložkové dvouslovné anoikonymum *Na kamenité* pojmenovává taktéž polnosti, tentokrát ležící jižně od vsi Vítaná. Pomístní jméno řadím opět k těm, které vznikly podle složení půdy, na které se nachází. Je tedy pojmenované přímo a i nyní jde o předložku a substantivizované adjektivum v šestém pádě. PJ podle druhu objektu patří k agronymům.
2. Zařazení je stejné jako u předchozího jména: Země – Složení půdy, pohyby půdy.
3. Jeden z nejpočetněji zastoupených modelů, vztahový model A, se v případě tohoto jména opět pojí s vyjádřením vlastnosti. Anoikonymum náleží ke kombinaci modelů $A + C_i$.

Na kamení

1. Pomístním jménem *Na kamení* se označují polnosti nacházející se nedaleko vesnice Struhadlo pod vrchem zvaným *Hodiška*. Polem prochází polní cesta, která navazuje na hlavní silnici z Bukové do Struhadla a je možné si tudy krátit cestu. V blízkosti se nachází kopec, jehož vrchol je pojmenovaný *Suchý kámen*. Z toho vyplývá, že pro celou oblast je kamení typické, což mi bylo potvrzeno místními obyvateli. Jedná se o agronymum přímé, složené z předložky a podstatného jména v lokálu.
2. Název je významově shodný s předchozími dvěma, označuje složení půdy, a tak i zařazení do kategorie je stejné – Země – Složení půdy, pohyby půdy.
3. Podle modelové analýzy J. Pleskalové bych jméno zařadila ke vztahovému modelu A.

Na lomech

1. Polnosti, jež se rozkládají východně od Koryt nad hlavní silnicí, se nazývají *Na lomech*. Pomístní jména se slovem *lom* jsou velmi častá. Zatímco ušlechtilé rudy se získávaly podpovrchovou těžbou, na povrchu se dobýval kámen právě v lomech. Tato anoikonyma naznačují, že pro těžbu kamene se využívalo lokálních nalezišť.⁷³

⁷³ L. Olivová-Nezbedová a kol., *Pomístní jména v Čechách*, Praha: Academia, 1995, s. 409.

Pole *Na lomech* leží na svahu, nad kterým se rozprostírá les. Dodnes je zde patrné, že se jedná o bývalý kamenný lom. Opět mluvíme o přímém pojmenování agronyma, vyjádřeném předložkou a substantivem v šestém pádě.

2. Anoikonymum řadím ke skupině Lidská práce – Nerosty, protože do této kategorie Šmilauer sám zařazuje právě například lomy, dále pískovny, cihlářství, hlinišť, atd.
3. Jedná se o model A, jenž určuje polohu objektu.

Na lopatě

1. Agronymum *Na lopatě* označuje pozemek na vrcholu kopce mezi vesnicemi Koryta a Tetětice. Široký tvar vrcholu umožnil, aby tu pole vzniklo, a aby místo dostalo tento název. Jméno je utvořeno z apelativa lopata a často se takto označují věci jí podobné. Předložka spojená se substantivem opět v lokálu pojmenovává objekt nepřímě.
2. Nejvhodnější kategorie je Obecné vztahy a vlastnosti – Tvar a jiné vlastnosti metaforicky.
3. K modelu A, se připojuje vztahový model B, jelikož se jím pojmenovávají také anoikonyma vzniklá na základě vnější nebo vnitřní podobnosti s jiným objektem. Vzniká kombinace $A + B_i$.

Na ohradě

1. Takto pojmenované polnosti se nacházejí těsně pod obcí Bezděkov jižním směrem. Obklopuje je z jedné strany samotná obec, ze strany druhé hlavní komunikace vedoucí do Rohozna a třetí stranu protíná železnice z Janovic nad Úhlavou. Celé to připomíná jakousi uzavřenou ohradu a podle obyvatel právě to může být důvod k takovému pojmenování. Název je utvořen předložkou a šestým pádem substantiva v lokálu vzniklého z apelativa ohrada. Agronymum je pojmenované přímě.
2. Podle V. Šmilauera se jedná o skupinu Lidská díla – Hranice, ohrady.
3. PJ *Na ohradě* značí polohu objektu, hodí se k němu tedy model A.

Na ostrově

1. Při pohledu do mapy je patrné, proč toto místo dostalo své jméno. Oblast se totiž nachází nedaleko Poborovic, v místech, kde se řeka *Úhlava* rozdvouje a následně za palem opět spojuje. Mezi dvěma rameny vzniká prostor připomínající ostrov.

Podle druhu objektu bych jej tedy označila za oronymum, protože spíše než louku, která se na místě nachází, anoikonimum pojmenovává tvar vertikální členitosti zemského povrchu, i když je označen metaforicky. Anoikonimum *Na ostrově* je pojmenované nepřímou a skládá se opět z předložky *na* a z apelativa *ostrov* – substantiva v lokálu.

2. Označení anoikonimuma se nachází již v samotném názvu kategorie – Země – Terénní formy – ostrov, rovina.
3. PJ odpovídá na otázku KDE a zároveň vyjadřuje vnější podobnost s jiným objektem. Postihuje tak kombinaci vztahových modelů A + B_i.

Na papírně

1. Na mapě se mezi výše zmíněnými anoikonimumy *Na ostrově* a *Na ohradě* nachází PJ *Na papírně*. Jedná se o pozemky v těsné blízkosti hotelu Rual vybudovaného z pozůstatků starého bezděkovského mlýna. V 16. století je v oblasti zmiňován hamr, který byl součástí tohoto mlýna a stál mezi ním a řekou *Úhlavou*. V 18. a 19. století při něm fungovala také papírna,⁷⁴ podle které jsou nyní polnosti pojmenované. PJ je utvořeno nepřímou opět předložkou *na* a substantivem v šestém pádě.
2. Anoikonimum řadím ke kategorii Lidská práce – Rostliny – konkrétně dřevo.
3. Jelikož pojmenování vyjadřuje polohu, patří ke vztahovému modelu A.

Na place

1. *Na place* je pozemkové jméno, které lze na mapě nalézt poblíž obce Bezděkov, tentokrát západním směrem. Název pochází z německého slova *Platz*, jež znamená *místo*. Označuje tedy druh objektu, takže je pojmenované přímo. Je vyjádřené předponou a přejatým substantivem v šestém pádě.
2. Významově jej řadím do skupiny Obecné vztahy a vlastnosti – Místo.
3. I toto anoikonimum náleží ke vztahovému modelu A.

Na podmezi

1. Pomístní jméno *Na podmezi* je také agronymum, tentokrát však označuje neobdělávanou půdu lesa. Podle SSČ je mez „úzký pruh neobdělávané půdy tvořící

⁷⁴ M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulostí obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 40.

hranici mezi dvěma pozemky.“⁷⁵ *Podmezi* je pak místo nacházející se *pod mezí*. Horní okraj lesa opravdu tvoří přírodní hranici mezi katastrálními územími Koryt a Tetetic. Jde tedy o přímé pojmenování. Anoikonimum je utvořené z předložky *na* a z podstatného jména *podmezi* v šestém pádě předponově-konverzním postupem.

2. Patří do skupiny Země – Kulturní půda – obecně, získávání půdy, kvalita půdy, rozdělení půdy, apod.
3. Podle J. Pleskalové náleží anoikonimum také ke vztahovému modelu A.

Na příčné

1. Polnosti označené pomístním jménem *Na příčné* se rozkládají podél jižního okraje vsi Vítaná. *Příčný* znamená *jsoucí napříč, ležet podél něčeho*. Pojmenování agronyma by se dalo nejlépe tedy vysvětlit pomocí polohy Vítané vzhledem k poli. Vzniklo spojením předložky se substantivizovaným adjektivem v lokálu a jde o pojmenování přímé.
2. PJ náleží do skupiny Obecné vztahy a vlastnosti – Tvar, přímé označení.
3. Jedná se o model A, který je spojený s charakteristikou místa, vytváří tak kombinaci modelů A + C_i.

Na stráni

1. Také toto anoikonimum dostalo své jméno podle polohy. Agronymum *Na stráni* se na mapě nachází mezi obcí Bezděkov a vrcholem kopce, jehož nejvyšší pojmenovaná část, dosahující 476 m n. m., se označuje *Na vrchu*. Pozemek se nachází na svahu kopce = na stráni. Podle toho dostalo místo svůj název. Přímé pojmenování je utvořené předložkou a podstatným jménem v šestém pádě.
2. Zcela patrně náleží anoikonimum ke skupině Země – svahy.
3. Jelikož PJ označuje polohu pojmenovaného místa, náleží k modelu A.

Na trávnicích

1. V případě anoikonyma *Na trávnicích* se jedná o obdělávanou půdu, vyskytující se na samém okraji vesnice Struhadlo. Na témže místě se dříve nacházel travnatý

⁷⁵ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha: Academia, 2014, s. 178.

porost a na starých mapách je oblast označena pomístním jménem *Na zahradách*.⁷⁶ Podle místního hajného se tu i dnes trávě daří. Přímé pojmenování je opět tvořeno předložkou a substantivem v šestém pádě.

2. Významově anoikononymum náleží do kategorie Rostlinstvo – Porosty – obecně, místa bez porostu, mýcení lesa.
3. Na otázku KDE odpovídá vztahový model A, k modelu C se mimo jiné řadí také místa pojmenovávající rostlinstvo a porost označovaného, a tak PJ *Na trávnících* řadím ke kombinaci těchto dvou modelů A + C_i.

Na velké louce

1. Pomístním jménem *Na velké louce* se označuje agronymum východně od Bezděkova, severovýchodně od Poborovic. Pozemek se skládá zčásti z travnatého porostu, část pokrývá písek a také vodní plochy, jež jsou součástí vodního komplexu zvaného *Pískovna*, který však do katastrálního území Bezděkova zasahuje jen zhruba polovinou své rozlohy. V létě oblast slouží jako přírodní koupaliště a těší se velkému počtu návštěvníků. Dříve se tu nacházela pouze jedna louka poměrně velké rozlohy, podle které oblast dostala svůj název. Poprvé v seznamu jmen se jedná o tříslavné jméno složené z předložky, adjektiva a podstatného jména v lokálu, pojmenování je přímé.
2. Podle V. Šmilauera řadím PJ do kategorie Obecné vztahy a vlastnosti – Velikost, rychlost.
3. V modifikacích modelů přiřazuji A + C_i, jelikož základní model A představuje polohu, která se kombinuje s popisem místa.

Na vrchu

1. Již jednou jsem se o PJ *Na vrchu* zmiňovala, bylo to v souvislosti se jménem *Na stráni*, které se nachází nedaleko. Jméno dostalo svůj název opět podle své polohy. Jedná se o polností nacházející se téměř na vrcholu kopce, který se tyčí východně od vsi Koryta nad hlavní silnicí a dosahuje výšky 477 m n. m. Jedná se o pozemkové jméno pojmenované přímo šestým pádem substantiva spojeného s předložkou.
2. Jméno patří do kategorie Země – Terénní formy - vyvýšeniny, skály.

⁷⁶ Císařské povinné otisky map stabilního katastru, *Archivní mapy ČÚZK*, [online], [cit. 23. 3. 2018], dostupné z WWW: http://archivnimapy.cuzk.cz/coc/7426-1/7426-1-002_index.html.

3. Také v tomto případě anoikononymum řadím k modelu A vyjadřujícímu polohu pojmenovaného místa.

Na žabincích

1. Tímto anoikononymem je označován pozemek jihozápadně od Bezděkova pod hlavní komunikací. *Žabinec* je neodborné označení *drobného vodního rostlinstva ve stojatých vodách*, označovat se tak může ale také *rybník zarostlý vodními rostlinami*.⁷⁷ Na místě pojmenovaném *V žabincích* se dříve rozkládal původní velký Hořejší rybník, jenž byl založen roku 1527. Je tedy patrné, odkud pochází název pro současné pozemky. Již v mapách z rozmezí let 1824–1843 je místo takto označované,⁷⁸ a tak rybník musel být zrušen opravdu v dávné době. Jedná se o pozemkové dvouslovné jméno, které je vyjádřené předložkou a substantivem v lokálu a pojmenované přímo.
2. Anoikononymum bych zařadila do skupiny Rostlinstvo – Porosty – obecně, speciálně, místa bez porostu, mýcení lesa.
3. Název se opět vztahuje k modelu A, označuje polohu místa.

Ovčák

1. *Ovčák* je název rybníka v obci Bezděkov. Jedná se o jedno z mála hydronym ve zkoumané oblasti. Podle knihy M. Kříže ve vsi původně existovalo pět rybníků. *Hořejší* se rozkládal od okraje obce směrem k Soustovu a Plešínám a zachovala se z něj hráz nedaleko zámku osázená mohutnými duby. Byl založen v roce 1527. O sedmnáct let později byl založen rybník další – *Dolejší*. Dále se v obci nacházely rybník *Sázka* u zámku a rybníčky za školou a v místě dnešního pomníku. Ve 20. století přibyl ještě pátý rybník – pro pivovar na ledování.⁷⁹ V případě rybníku *Ovčák* se jedná právě o tento pátý rybník, tedy ten u pivovaru. Místní obyvatelé tvrdí, že název vznikl podle toho, že vedle pivovaru byl také ovčín a rybník byl v zimě pivovarem využíván k tvoření ledu, v létě se ale vypouštěl a sloužil jako pastvina pro ovce. Jednoslovné jméno je vyjádřené substantivem v nominativu a jedná se o pojmenování přímé.

⁷⁷ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha: Academia, 2014, s. 585.

⁷⁸ Císařské povinné otisky map stabilního katastru, *Archivní mapy ČÚZK*, [online], [cit. 23. 3. 2018], dostupné z WWW: http://archivnimapy.cuzk.cz/coc/7426-1/7426-1-002_index.html.

⁷⁹ M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulosti obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 40.

2. PJ *Ovčák* by Šmilauer pravděpodobně zařadil ke kategorii Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – obecná jména, jména křestní, příjmení.
3. Jedná se o přímé pojmenování a tedy o model B.

Pastýřská

1. Tímto anoikonymem je označováno pole rozkládající se východně od vsi Struhadlo. U pole se nachází také polní cesta a není tak zcela zřejmé, zda se PJ *Pastýřská* dříve označoval také pozemek, který mohl být zatravněný a na kterém se tak mohlo pást, nebo právě cesta, kterou mohli pastýři vodit pást svá stáda. V dnešní době jde ovšem již o pozemkové jméno vyjádřené substantivizovaným adjektivem ženského rodu v prvním pádě a je vyjádřené přímo.
2. Anoikonymum *Pastýřská* řadím do skupiny Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – obecná jména, křestní jména, příjmení.
3. PJ bych zařadila mezi široce vztahová jména – tudíž náleží ke vztahovému modelu C.

Pašovky

1. V případě anoikonyma *Pašovky* se jedná o pozemek, konkrétně o pole, nacházející se jihovýchodním směrem od vesnice Struhadlo. Rozbor jména není zcela jednoduchý. Název by se jistě dal odvodit od slovesa *pašovat*, o žádné takovéto činnosti však v místě názvu záznamy nejsou. Další možnost výkladu jména mi byla nabídnuta slovníkem místních jmen od Antonína Profouse, který v něm rozebírá obce zvané Pašice, Pašínovice, Pašovka. Tyto názvy vznikly z osobního jména *Pavel*, konkrétně z jeho domácí podoby *Páša*.⁸⁰ Je možné, že také anoikonymum *Pašovky* je jméno utvořené z tohoto křestního jména. Doktor Pavel Štěpán vychází také ze jména osobního, uvažuje o příjmení *Paš* nebo *Paša*. Sufix *-ovka* (plurálový tvar *-ovky*) se v pomístních jménech k antroponymickým základům připojuje velmi často. Agronymum je pojmenované přímo a vyjádřené substantivem.
2. PJ řadím ke Šmilauerově významové kategorii Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. Název s největší pravděpodobností vyjadřuje vztah k určité osobě, z toho vyplývá, že náleží ke vztahovému modelu D.

⁸⁰ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, M – Ř, III. díl, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951, s. 327.

Pod cihelnou

1. V knize *Bezděkov, toulky minulostí obce* se píše, že cihelnu v Bezděkově postavili majitelé panství zřejmě kolem roku 1820. V roce 1877 vyrobila ročně 400 000 cihel. Jejím pozůstatkem je stavení čp. 57. Tehdy byla také nově ohrazena zdí a plotem. Když byla tvrz přestavována na nový zámek, založila se pro potřeby stavby nová dočasná cihelna na nedalekém poli. Ta se nacházela na místě, kde se dnes říká *U staré cihelny*.⁸¹ Takový název ovšem mapy ČÚZK neobsahují, i když jej obyvatelé dodnes používají. Pozemek *Pod cihelnou* se nachází v místech, kde stávala původní cihelna. Jedná se o pozemkové jméno utvořené předložkou a podstatným jménem v šestém pádě. Pojmenování je nepřímé.
2. Podle V. Šmilauera řadím anoikononym do skupiny Lidská práce – Nerosty.
3. PJ patří ke vztahovému modelu A – kde to je.

Pod Dráhy

1. Toto anoikononymum je pojmenováno podle jiného pomístního jména nacházejícího se nedaleko. Jedná se o PJ *Dráhy*. Předložka vyjadřuje polohu vzhledem k němu. O výkladu jména jsem se již zmiňovala na s. 35. Jde o agronymum vyjádřené nepřímo, utvořené předložkou a substantivem, které má překvapivě tvar akuzativu, i když podle předložky by se hodil spíše instrumentál. *Pod Dráhy* je název pro polnosti, rozkládající se v katastru Koryt, severozápadním směrem od vsi.
2. Jméno *Pod Dráhy* náleží ke skupině Lidská díla – cesty.
3. Také v tomto případě se název vztahuje k modelu A.

Pod Hodiškou

1. Předložka *pod* i v případě anoikononyma *Pod Hodiškou* vyjadřuje polohu celého místa vzhledem ke kopci, jenž se tyčí nedaleko a nazývá se *Hodiška* (srov. s. 45). Jedná se o pozemek, který se rozkládá jižně od vesnice Struhadlo. Agronymum je nepřímo pojmenované a dvouslovné, vyjádřené předložkou a substantivem v instrumentálu.
2. PJ náleží ke kategorii Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. Model A odpovídající na otázku: „kde to je“ je opět nejvhodnější k zařazení jména.

⁸¹ M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulostí obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 39.

Pod kapličkou

1. Pomístní jméno označuje pozemky ležící pod kapličkou sv. Václava, která stojí po levé straně cesty z Bezděkova k silnici ve směru Klatovy – Domažlice. Více podrobností o kapličce zmiňují na s. 38. Agronymum je opět vyjádřené nepřímou předložkou a substantivem v sedmém pádě.
2. Název řadím do kategorie Lidská díla – Stavby – církevní.
3. Podle Jany Pleskalové patří anoikonymum ke vztahovému modelu A.

Pod kostelíčkem

1. *Pod kostelíčkem* je anoikonymum ležící na mapě nedaleko předchozího *Pod kapličkou*. Přibližně 230 m vzdušnou čarou od kaple sv. Václava západním směrem se na vrchu *Římku* nachází kostel sv. Anny. Byl dostavěn roku 1693 jako jednoduchá raně barokní stavba. Roku 1901 byly ale odtud bohoslužby přesunuty do nového pseudorománského kostela sv. Václava.⁸² Polnosti pod kostelem dostaly název podle své polohy – *Pod kostelíčkem*. Agronymum je pojmenované nepřímou předložkou a podstatným jménem v sedmém pádě.
2. Také k tomuto anoikonymu se hodí kategorie Lidská díla – Stavby – církevní.
3. Pomístní jméno náleží ke vztahovému modelu A, vyjadřuje polohu.

Pod křížem I.

1. Pomístním jménem *Pod křížem* jsou označovány polnosti nacházející se přibližně půl kilometru východně lesem od vrcholu nepojmenovaného kopce, který se tyčí nad vsí Struhadlo a na němž se nachází kříž. Agronymum vyjadřuje pomocí předložky a podstatného jména v instrumentálu svou polohu a je pojmenované nepřímou – podle jiného objektu.
2. PJ řadím ke skupině Lidská díla – Stavby – církevní.
3. Vztahový model A je vhodný pro zařazení daného anoikonyma.

Pod křížem II.

1. Anoikonymum pojmenované stejně jako předchozí se nachází v jeho blízkosti. Důvod pojmenování má opět spojitost s křížkem na vrcholu kopce. Tentokrát

⁸² J. Zálaha, *Šumava od A do Z*, České Budějovice: Růže, 1972, s. 11.

se ale jedná o lesnatý porost, tedy neobdělávanou půdu a místo se nachází na jiné straně kopce. Znamená to, že jde také o agronymum vyjádřené nepřímo, utvořené předložkou a podstatným jménem v instrumentálu.

2. Kategorie je shodná s předchozí – Lidská díla – Stavby – církevní.
3. Ani v zařazení k modelu nelze najít změnu. Jde o vztahový model A.

Pod lípou

1. Tímto anoikonymem je pojmenovaný les, který se rozkládá v katastrálním území Bezděkova, blíže je mu ale ves Koryta vzdálená od něj necelý kilometr. Les se rozkládá na svahu kopce a je známý také označením *V lipách*. Tento název je skutečnosti blíže, jelikož se v místě nenachází pouze jedna lípa, ale celý malý lipový háj. Jedná se o agronymum pojmenované nepřímo předložkou a podstatným jménem v sedmém pádě.
2. S jistotou lze PJ zařadit ke kategorii Rostlinstvo – Rostliny – jehličnaté stromy, listnaté stromy neovocné, ovocné stromy, keře, apod.
3. K nejfrekventovanějšímu vztahovému modelu v Čechách – modelu A – připojují také PJ *Pod lípou*.

Podmezí

1. Jak jsem již uvedla na s. 53, *mez* je podle SSČ *úzký pruh neobdělávané půdy tvořící hranici mezi dvěma pozemky*. Severní okraj pozemku také v tomto případě tvoří hranici katastrálních území obcí Struhadlo a Tetětice. Z předložkového spojení *pod* a substantiva *mez* vzniká tzv. prefixálně-konverzní pojmenování *Podmezí*. Jedná se o jednoslovné agronymum vyjádřené nepřímo.
2. Anoikonymum patří do skupiny Země – Kulturní půda – obecně, získávání půdy, kvalita půdy, rozdělení půdy, apod.
3. Jelikož PJ určuje polohu místa, jedná se o vztahový model A.

Podníví I.

1. *Podníví* je podle SSJČ nářeční výraz a znamená „*pruh pozemku u pole nechávaný jako palouk*.“ *Niva je pole, rovná polní nebo luční plocha.*⁸³ Místo takto nazývané

⁸³ *Slovník spisovného jazyka českého*, [online], [cit. 28. 3. 2018], dostupné z WWW. <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=podniv%C3%AD&sti=EMPTY&where=hesla&hsustr=no>.

se nachází jihozápadně od Bezděkova poblíž katastrální hranice s obcí Plešiny. Jedná se opravdu o rovnou plochu pole, která by se dala označit jako niva. Na severním okraji pozemku se vyskytuje pruh zalesněné neobdělávané půdy, je tedy pravděpodobné, že vzhledem k těmto dvěma skutečnostem dostalo místo svůj název. Agronymum je vyjádřené jedním slovem, a to substantivem, pojmenováno je přímo.

2. Název bych zařadila ke skupině Země – Kulturní půda – obecně, získávání půdy, kvalita půdy, rozdělení půdy, apod.
3. Jelikož výraz *podnivi* sám označuje pojmenovanou část pozemku, řadím anoikonymum k přímému označení a ke vztahovému modelu B.

Podnivi II.

1. Ve zkoumaných katastrálních územích se jméno *Podnivi* vyskytuje dvakrát. Ve druhém případě jde také o označení pozemku, který se ale tentokrát nachází na okraji katastrální hranice mezi Koryty a Struhadlem. Jako *podnivi* by se dala označit celá strana, jež tvoří onu hranici, což představuje přibližně polovinu obvodu celého pole. Také toto agronymum je tedy pojmenované přímo pomocí substantiva v prvním pádě.
2. Anoikonymum je zařazeno do kategorie Země – Kulturní půda – obecně, získávání půdy, kvalita půdy, rozdělení půdy, apod.
3. Vztahový model, ke kterému jméno náleží, je model B.

Pod pasekou

1. Pomístní jméno *Pod pasekou* se nachází z větší části v katastru vsi Koryta, zasahuje ale i do území Bezděkova. Místo protínají dále anoikonyma *Pod zahradami* a *Na doubkách*. *Pod pasekou* je totiž pojmenování větší části pozemků, nacházejících se pod územím, které obklopuje lesnatý porost a které mohlo vzniknout právě vykácením stromů, a tak může být označováno jako paseka. Pojmenování je nepřímé, utvořené pomocí předložky a substantiva v sedmém pádě.
2. PJ náleží ke skupině Rostlinstvo – Porosty – obecně, místa bez porostu, speciálně, mýcení lesa.
3. Jméno opět označuje polohu, řadím je ke vztahovému modelu A.

Pod pazdernou

1. *Pazderna* je „stavení, kde se dříve zpracovával len nebo konopí“⁸⁴ a kvůli častému nebezpečí požáru musela být postavena většinou někde za obcí. Za vsí Struhadlo takové osamocené stavení stojí, těsně u něj se říká *U pazdery* a o kousek dál právě *Pod pazdernou*. Písemné doklady o tom, že se tu dříve zpracovával len, jsem nenašla, napovídají tomu pouze anoikonyma v okolí, samotné stavení, jelikož je postaveno až za vsí a vyprávění místních obyvatel. Pazderna se nacházela také u vsi Koryta. O té se píše, že byla zrušena před rokem 1829, jelikož v okolí vznikaly manufaktury na zpracování lnu a stará pazderna neměla využití.⁸⁵ To je doklad alespoň o tom, že v oblasti se len opravdu pěstoval a že i u Struhadla mohla pazderna existovat, případně tu mohla být jedna z výše zmíněných manufaktur na výrobu lnu. Nepřímo pojmenované agronymum je složené z předložky a sedmého pádu substantiva.
2. Vzhledem k významu slova *pazderna* řadím anoikonimum ke skupině Lidská práce – Rostliny – kulturní rostliny.
3. Jedná se o vztahový model A.

Pod zahradami

1. O tomto anoikonimu jsem se již zmiňovala při výkladu jména *Pod pasekou*, místa jsou totiž částečně propojena. Jedná se o pozemek, nacházející se mezi vesnicemi Vítaná a Koryta. Název jistě vznikl podle své polohy, o které zahrady se však jedná, není jasné. Obytné domy se zahradami v obci Vítaná jsou sice poblíž, ovšem jsou níž než místo pojmenované *Pod zahradami*. Ze strany druhé žádné zahrady nejsou a údajně ani nikdy nebyly. Předložka *pod* v tomto případě tedy zcela nesouhlasí. Agronymum je pojmenované nepřímo předložkou a substantivem v sedmém pádě.
2. Pro zařazení je vhodná kategorie Rostlinstvo – Pěstění rostlin – zahrady, vinice, chmelnice.
3. PJ vyjadřuje polohu, patří tak ke vztahovému modelu A.

⁸⁴ *Slovník spisovného jazyka českého*, [online], [cit. 28. 3. 2018], dostupné z WWW.
<http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=pazderna&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

⁸⁵ M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulostí obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 48.

Popluží

1. *Popluží* je označení pro část pole z druhé strany nazvaného *Dlouhé záhony*. Ve tvaru apelativa slovo znamená plošnou míru (různé velikosti) pro pozemky panského dvora nebo selské usedlosti, obdělávané pluhem.⁸⁶ Historicky *popluží* byla polnost zoratelná jedním pluhem, zvláště vrchnostenská; též orná půda příslušná danému držiteli, nebo k dané usedlosti. Mohl to být přímo i poplužní dvůr s půdou, patřící vrchnosti.⁸⁷ Agronymum je tedy pojmenované přímo pomocí substantiva.
2. Jméno řadím ke kategorii Rostlinstvo – Pěstění rostlin – soustava hospodaření.
3. V tomto případě anoikononymum označuje místo přímo, takže se jedná o vztahový model B.

Remízek I.

1. Tímto pomístním jménem jsou ve zkoumaných územích označeny dvě oblasti. V obou případech se jedná o místa s lesnatým porostem. První *Remízek* se nachází v katastrálním území vsi Tetětice a je obklopený poli. Podle SSČ je *remíz* „křovinatý lesík v poli, sloužící k úkrytu drobné zvěře.“⁸⁸ S jistotou tak lze říci, že také tento *Remízek* je pojmenování přímé, podle druhu objektu agronymum, které je vyjádřeno substantivem v nominativu.
2. Jako nejvhodnější kategorie k zařazení anoikononyma se jeví Rostlinstvo – Porosty – obecně, speciálně, místa bez porostu, mýcení lesa.
3. Přímé označení objektu navádí k zařazení ke vztahovému modelu B.

Remízek II.

1. Druhý *Remízek* se rozkládá nedaleko vsi Struhadlo a opět se jedná o zalesněný prostor umístěný uprostřed lánu pole. Z toho vyplývá, že všechny kategorie a zařazení se shodují s předchozím. Jedná se o agronymum pojmenované přímo a vyjádřené substantivem.
2. Rostlinstvo – Porosty – obecně, speciálně, místa bez porostu, mýcení lesa.
3. PJ náleží ke vztahovému modelu B.

⁸⁶ *Slovník spisovného jazyka českého*, [online], [cit. 28. 3. 2018], dostupné z WWW.

<http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=poplu%C5%BE%C3%AD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

⁸⁷ *Vokabulář webový, StČS a MSS* [online], [cit. 14. 3. 2018], dostupné z WWW.

<http://vokabular.ujc.cas.cz>.

⁸⁸ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha: Academia, 2014, s. 351.

Rohozenské louky

1. PJ *Rohozenské louky* označuje pozemky nacházející se jižně od Bezděkova vedle katastrální hranice s vesnicí Rohozno, která spadá do správy obce Janovice nad Úhlavou. Název tedy vznikl podle této vesnice, jelikož je od místa vzdálená pouze přibližně 400 metrů. Pojmenování mohlo vzniknout také podle toho, že okolo *Rohozenských luk* prochází hlavní komunikace z Bezděkova do Rohozna. Agronymum je dvouslovné pojmenované přímo adjektivem a substantivem v nominativu.
2. Jméno vzniklo podle oikonyma, takže ho řadím do kategorie Lidská díla – Sídliště – vlastní jména sídlišť.
3. Jedná se o dvouslovné anoikonymum vyjádřené kombinací vztahových modelů B + A_i.

Římek

1. *Římek* je vrch u Bezděkova, k němuž se původní Dolní Bezděkov začal rozšiřovat a v jehož okolí se později říkalo Horní Bezděkov. V roce 1693 byl právě na jeho vrcholu dostavěn kostel sv. Anny. Důvod pojmenování *Římek* se mi nepodařilo zjistit. V názvu ale vidím jistou spojitost s městem *Řím*, deminutivní příponou *-ek* pak vznikne *Římek*. U kapličky sv. Blažeje nad Věckovicemi, ležícími až nad vsí Tetětice, se objevuje v zemi otisk svatého Vojtěcha, který ho tu údajně zanechal při své cestě z Říma do Prahy, která vedla od Všerubského průsmyku touto oblastí.⁸⁹ Jestli sv. Vojtěch došel až na vrch *Římek* a takto jej pojmenoval, nebo zda má být původní význam jiný, jasné není. Jméno mohlo vzniknout ještě podobným způsobem jako názvy obcí Římov nebo Římovice, a to z osobního jména *Pelhřim*, jehož zkrácená domácká podoba zněla *Hřim*.⁹⁰ U anoikonyma mohlo časem dojít k vymizení znělého počátečního *h*. Připojením topoformantu *-ek* vznikl *Římek*. V obou případech je oronymum pojmenované přímo a vyjádřené substantivem v nominativu.

⁸⁹ Toulky Bezděkovem – Toulavá kamera (neděle 5. února 2017), *Česká televize*, [online], [cit. 29. 3. 2018], dostupné z WWW. <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126666764-toulava-kamera/217562221500005/>.

⁹⁰ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, M – Ř, III. díl, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951, s. 565.

2. Pokud by bylo PJ utvořeno podle první varianty, náleželo by ke kategorii Lidská díla – Sídliště. V druhém případě bych je zařadila ke skupině Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – obecná jména, křestní jména, příjmení.
3. Pokud je název odvozen od *Říma*, vrch se městu nějakým způsobem musel podobat. Jméno v takovém případě řadím ke vztahovému modelu C, který vyjadřuje popis a charakteristiku pojmenovávaného objektu. Pokud je však název odvozen od osobního jména, vyjadřuje pravděpodobně nějaký vztah osoby k onomu vrchu a byl by řazen ke vztahovému modelu D.

Skalice I.

1. V České republice najdeme takový název nejen u pomístních jmen, ale také u jmen místních. Podle Antonína Profouse jméno *Skalice* vzniklo z deminutiva apelativa *skalice* = menší skála.⁹¹ V katastrálním území Struhadla se název Skalice objevuje u pozemku, v jehož okolí je značeno poměrně hodně srázů, lze snad říci, že jde o jakési menší skály, podle kterých dostalo místo jméno. Agronymum je pojmenované přímo a je ve tvaru nominativu substantiva.
2. Významově jde o pojmenování podle Země – Terénní formy – vyvýšeniny, skály.
3. Anoikonimum řadím ke vztahovému modelu B – přímé označení pojmenovaného objektu.

Skalice II.

1. Severozápadním směrem od vsi Koryta se nachází pozemek označený také pomístním jménem *Skalice*. Pozemek leží na úpatí kopce, jehož vrchol tvoří *Velký Bítov*. S velkou pravděpodobností je právě tato skutečnost důvodem pro vznik takového pojmenování. Agronymum náleží do stejných kategorií jako předchozí. Pojmenování je přímé, utvořené prvním pádem substantiva.
2. Kategorie Země – Terénní formy – vyvýšeniny, skály.
3. Název patří ke vztahovému modelu B.

⁹¹ A. Profous, J. Svoboda, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny S – Ž; IV. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1957, s. 68.

Skleněný vrch

1. Oronymum *Skleněný vrch* pojmenovává kopec vysoký 507 m n. m. vyčnívající severovýchodně od Koryt, na jehož vrcholu je vidět vysílač. Ve škále českých pomístních jmen tvoří velkou část názvy hor a vrchů spojené s někdejší těžbou a zpracováním nerostů. Libuše Olivová-Nezbedová uvádí např. názvy *Skelný vrch*, *Sklářský vrch*.⁹² *Skleněný vrch* by se k nim dal jistě připojit, nebýt skutečnosti, že se tu pravděpodobně nikdy sklárna nenacházela a ani se tu netěžily sklářské píský. Lomy tu sice jsou, ale v těch se těžil kámen. Jediná jiná možnost pro toto označení je podle místních obyvatel ta, že kopec mohl být kvůli lomům holý a nezalesněný, takže se mohlo tvrdit, že je hladký jako sklo. To je však jen nepodložená domněnka, budu se tedy držet faktu, že se tímto pojmenováním označovala místa související se sklářským průmyslem. Pojmenování je přímé a tvoří ho adjektivum a podstatné jméno v prvním pádě.
2. Anoikonimum patří do skupiny Lidská práce – Nerosty.
3. Jedná se o dvouslovné pomístní jméno, tudíž je vyjádřeno kombinací modelů. Nejvhodnější je kombinace B + C_i, vyjadřující označení místa a jeho charakteristiku.

Suchý kámen

1. Vrchol kopce zvaného *Suchý kámen* dosahuje výšky 645 m n. m. a vyčnívá jihozápadním směrem nad vsí Struhadlo. Vrch je plný nahromaděných balvanů a objevují se zde dokonce skalní útvary. Název dostal jistě podle kamenů, které se zde vyskytují. Oronymum je pojmenované přímo, jelikož je nazvané podle rysu jemu vlastního. Anoikonimum se skládá z adjektiva vyjadřujícího vlastnost a z podstatného jména v nominativu.
2. Protože slovo *kámen* i adjektivum *suchý* značí určité složení půdy, řadím anoikonimum ke skupině Země – Složení půdy, pohyby půdy.
3. K základnímu vztahu – „co tam je“ je připojena charakteristika – B + C_i.

Trávníky

1. Agronymum lze najít severozápadně od Koryt. Pozemky označené pomístním jménem *Trávníky* se vyznačují tím, že se na nich objevuje několik ploch různého

⁹² L. Olivová-Nezbedová a kol., *Pomístní jména v Čechách*, Praha: Academia, 1995, s. 279.

tvary a velikosti s travnatým porostem. Anoikonymum ve tvaru substantiva je pojmenované přímo.

2. PJ se připojuje ke skupině Rostlinstvo – Porosty – obecně, speciálně, místa bez porostu, mýcení lesa.
3. Anoikonymum vyjadřuje druh porostu místa, řadím jej tedy ke vztahovému modelu C.

U pazdery

1. O tomto anoikonymu jsem se již zmiňovala, a to v souvislosti s PJ *Pod pazdernou*. Při té příležitosti jsem také uváděla, co to pazderna je a proč se o ní pravděpodobně hovoří v této oblasti (srov. s. 62). Místo takto pojmenované se rozkládá přímo u zmíněného stavení a jedná se o pozemek, jehož jméno je utvořené předložkou a substantivem v genitivu. Anoikonymum je pojmenované nepřímou a podle druhu objektu je řadím k agronymům.
2. Zařazení pomístního jména spadá do kategorie Lidská práce – Rostliny – kulturní rostliny.
3. Popis polohy přiřazuje anoikonymum ke vztahovému modelu A.

Úhlava

1. Řeka *Úhlava*, protékající okolím Bezděkova, pramení na Šumavě na svahu *Pancíře* v nadmořské výšce 1 110 m n. m. Řeka má délku 108,5 km a v Plzni se vlévá do *Radbuzy*, která společně s řekami *Úslavou* a *Mží* tvoří *Berounku*. Její voda se pak dostává do *Vltavy*, *Labe* a nakonec do *Severního moře*.⁹³ *Úhlava* protéká jihovýchodní částí katastrálního území Bezděkova. Její název se objevuje již roku 1341 v latinské podobě *flumen Auglavia*. V českých textech z 16. století lze již najít český výraz *Ouhlava*. Základem jména je zřejmě slovo *úhel* či *ohyb*,⁹⁴ což může označovat tvar řeky, tzn. „plná ohybů, úhlů“. Hydronymum je pojmenované přímo a utvořené nominativem substantiva.
2. Podle významu anoikonymum řadím ke skupině Obecné vztahy a vlastnosti – Tvar, přímé označení.

⁹³ Řeka *Úhlava*, *Šumavský rozcestník*, [online], [cit. 30. 3. 2018], dostupné z WWW. http://www.sumava.cz/objekt_az/240-reka-uhlava/.

⁹⁴ L. Pouza, *Kniha o Úhlavě skrývá unikátní snímky*, *Klatovský deník*, [online], [cit. 30. 3. 2018], dostupné z WWW. https://klatovsky.denik.cz/kultura_region/kniha-o-uhlave-skryva-unikatni-snimky20100224.html.

3. Protože název pravděpodobně udává charakteristiku, popis řeky, jedná se o vztahový model C.

Úvárky

1. Tímto pomístním jménem je označován pozemek severně od Koryt. *Úvar* podle ČJA je nářeční výraz objevující se v jzč., střč., svč. a v západomoravských dialektech. Podle atlasu lze na základě výzkumu vymezit tyto významy: *místo, kde prosakuje nebo vyvěrá spodní voda, popř. kde se stahuje voda, dále mokřina v poli nebo na louce, mokré, zarostlé místo, obecně neobdělávaný pozemek, popř. ještě nověji louka horší kvality.*⁹⁵ V současné době se na místě mokřina nevyskytuje. Agronymum je utvořené deminutivem substantiva v množném čísle. Pojmenování je přímé.
2. PJ náleží ke skupině Země – Půda – neobdělávaná půda, teplota půdy, vlhkost půdy, apod.
3. Jméno označuje charakteristický znak místa a patří tak ke vztahovému modelu C.

V dílech I.

1. Pomístní jméno *V dílech* pojmenovává pozemky na severní hranici mezi Struhadlem a Tetěticemi. Libuše Olivová-Nezbedová v knize *Pomístní jména v Čechách* píše, že PJ obsahující substantivum *díl* svědčí o právně podloženém dělení majetku. Šlo o pozemek, jenž byl rozdělen mezi několik majitelů, a každý na něm měl svůj díl.⁹⁶ Agronymum je vyjádřeno předložkou a substantivem v šestém pádě plurálu a je pojmenované přímo.
2. S anoikononymem se shoduje skupina Poměry majetkové a právní – Právní poměry.
3. PJ *V dílech* řadím ke vztahovému modelu A.

V dílech II.

1. Druhé pozemkové jméno *V dílech* se objevuje na mapě hned vedle toho prvního a označuje lesnatý porost. Význam pojmenování byl již vysvětlen a také ostatní kategorie se shodují. Jedná se o agronymum pojmenované přímo a vyjádřené předložkou a substantivem v lokálu.
2. PJ náleží do kategorie Poměry majetkové a právní – Právní poměry.

⁹⁵ *Český jazykový atlas 2*, [online], [cit. 6. 4. 2018], dostupné z WWW. <https://cja.ujc.cas.cz/CJA2/>.

⁹⁶ L. Olivová-Nezbedová a kol., *Pomístní jména v Čechách*, Praha: Academia, 1995, s. 366.

3. Podle Jany Pleskalové PJ patří ke vztahovému modelu A.

Ve chvoji

1. Hranice pozemku pojmenovaného *Ve chvoji* tvoří současně přírodní hranici mezi katastrálním územím Bezděkova a obce Kal. Pomístním jménem se pojmenovávají oblasti, ve kterých se chvojí, tj. ulámané větve jehličnatých stromů,⁹⁷ nachází. V tomto případě se jedná o místo, kde se dříve rozkládal les, nyní tu jsou už jen polnosti. Anoikonymum je pojmenované přímo pomocí předložky a substantiva v lokálu singuláru.
2. PJ řadím do kategorie Rostlinstvo – Část rostlin.
3. Anoikonymum náleží ke vztahovému modelu A.

Velká louka

1. Agronymum *Velká louka*, označuje pozemek nacházející se u východní hranice katastrálního území Tetetic. Označeno je podle své velikosti, anoikonymum je pojmenované přímo a utvořené adjektivem a substantivem v nominativu.
2. Jelikož PJ vyjadřuje velikost, je řazeno do skupiny Obecné vztahy a vlastnosti – Velikost, rychlost.
3. Dvouslovné anoikonymum postihuje kombinaci vztahových modelů B + C_i, která vyjadřuje druh objektu a jeho charakteristiku.

V klepančicích

1. Většina obyvatel místo označené PJ *V klepančicích* zná i jméno aktivně užívá, nikdo mi ale nebyl schopen vysvětlit, proč se tak nazývá. Jedná se o polnosti ležící západně od Koryt poblíž katastrální hranice se vsí Struhadlo. Dozvěděla jsem se, že se tu dříve nacházely samoty, po kterých tu dnes není ani stopa. Po poradě s odborníkem⁹⁸ jsem se přiklonila k názoru, že je třeba vyjít z příjmení *Klepanec*, které se sice vyskytuje pouze na Moravě, dříve tomu ale mohlo být jinak. Jméno *Klepančice* mohlo označovat osadu *Klepančiců*, tedy lidí *Klepancových*. Tomu odpovídá také údaj o zaniklých samotách. Jméno po předložce by ale v tomto

⁹⁷ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha: Academia, 2014, s. 111.

⁹⁸ Za pomoc při hledání významu pojmenování děkuji PhDr. Pavlu Štěpánovi, Ph.D., vedoucímu onomastického oddělení ÚJČ AV ČR v Praze.

případě mělo být správně psáno s velkým písmenem. Předložkové anoikononymum *V Klepančicích* by pak označovalo pozemek v místě zaniklé osady. Pomístní jména s předložkou *v* často pojmenovávají pozemky nacházející se v místech zaniklých objektů, nejčastěji osad a rybníků. Příjmení Klepanec jistě vychází z nářečního výrazu, z apelativa *klepanec*, který podle PSJČ označuje srp na trávu. Další význam slova *klepanec* je klepací kladívko, kterým se naklepávaly kosy.⁹⁹ ČJA výraz zařazuje spíše k svč. nářeční skupině, se kterou má ovšem jzč. skupina hodně společných rysů.¹⁰⁰ Je tedy možné, že se takové příjmení objevilo v minulosti také v této oblasti. Agronymum je pojmenováno přímo a je vyjádřeno předložkou a podstatným jménem v lokálu plurálu.

2. Anoikononymum řadím ke skupině Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. PJ kombinuje polohu s přivlastněním, náleží ke kombinaci vztahových modelů A + D_i.

V koutech

1. Anoikononymum označuje pozemek jižně od vsi Tetětice. Podle Antonína Profouse se výrazem *Kout* pojmenovávají *místa v záhybu řeky nebo potoka, jindy místo těsné nebo úzký konec, např. louky, pole*.¹⁰¹ Jméno později přešlo do plurálu. Také v případě tohoto pomístního jména se jedná o úzký pruh pole, který zároveň tvoří hranici katastrálních území Tetětice a Struhadla. Konec pozemku se opravdu nachází v koutě, jelikož pozemek vyčnívá z jinak vcelku rovné linie hranice katastrů. Agronymum je pojmenované přímo předložkou a substantivem v šestém pádě plurálu.
2. PJ náleží ke skupině Obecné vztahy a vlastnosti – Poloha.
3. Anoikononymum řadím ke vztahovému modelu A.

⁹⁹ *Příruční slovník jazyka českého*, [online], [cit. 12. 4. 2018], dostupné z WWW.

http://psjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledej&heslo=klepanec&where=hesla&zobraz_ps=ps&zobraz_cards=cards&pocet_karet=3&numcchange=no¬_initial=1.

¹⁰⁰ *Český jazykový atlas 2*, [online], [cit. 6. 4. 2018], dostupné z WWW. <https://cja.ujc.cas.cz/CJA2/>.

¹⁰¹ A. Profous, J. Svoboda, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny S – Ž; IV. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1957, s. 343.

V Mešnicích

1. *Mešnice* je časté označení luk a polí. Ve většině případů jde o vlhká místa. Názvy lesů a hor odvozené ze slova *mech* jsou historicky také bohatě doloženy. Stromy v těchto lesích na močálech jsou porostlé mechem.¹⁰² V případě PJ *V Mešnicích* se jedná o les nacházející se pod jiným lesnatým porostem pojmenovaným přímo *Mešnice*, o kterém jsem se již zmiňovala. Výklad adjektiva *mešná*, z něhož oba názvy vznikly, je podrobněji uveden na s. 48. Agronymum je pojmenované přímo. Jedná se o spojení předložky se substantivem v lokálu plurálu.
2. Anoikonymum je zařazeno do skupiny Rostlinstvo – Porosty – obecně, speciálně, místa bez porostu, mýcení lesa.
3. Předložka *v* napovídá, že se jedná o určení polohy, tudíž PJ náleží ke vztahovému modelu A.

Volenov

1. *Volenov* je označení místa, kde se dříve nacházel dvůr spadající pod správu velkostatku v Bezděkově. Profous ve slovníku¹⁰³ uvádí záznam k roku 1356, že to byl mlýn a dvůr u Bezděkova. Starší podoba byla *Bolenov*. Profous název *Bolenov* vysvětluje z osobního jména *Bolen*, vzniklého z první části složeného jména *Bolemil*, *Boleslav*, *Bolehost* příponou *-en*. Záměna *b* a *v* byla velmi častá (*Bolenov* > *Volenov*). Topoformant anoikonyma (*-ov*) je typický pro názvy vzniknuvší z osobního jména. Dnes jsou budovy v polorozpadlém a velmi špatném stavu. Nacházejí se jihovýchodně od Bezděkova poblíž řeky *Úhlavy*. Podle druhu objektu bych jméno zařadila k Vlastním jménům jiných neživých přírodních objektů, jevů a člověkem vytvořených objektů, které nejsou určeny k obývání a jsou v krajině pevně fixovány. Pojmenování je přímé a substantivum je v nominativu.
2. Podle Šmilauerova třídění PJ náleží ke skupině Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. PJ odkazující k osobnímu jménu patří vztahovému modelu D.

¹⁰² L. Olivová-Nezbedová a kol., *Pomístní jména v Čechách*, Praha: Academia, 1995, s. 189.

¹⁰³ A. Profous, J. Svoboda, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny, dodatky, V. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1960, s. 299.

V pařezích

1. Pomístním jménem je pojmenován pozemek jihozápadně od Koryt pod hlavní silnicí. V jeho těsné blízkosti se nacházejí místa označená *Pod zahradami* a *Pod pasekou*. Pojmenování vychází z apelativa *pařez*, anoikononymum se vyskytuje v místě, kde dříve býval les. Dnes tu však lze najít čistou polní plochu. Agronymum pojmenované přímo je utvořeno předložkou a substantivem v šestém pádě plurálu.
2. Významově náleží PJ ke skupině Rostlinstvo – Část rostlin.
3. Anoikononymum řadím ke vztahovému modelu A.

V pekle

1. Anoikononymem *V pekle* je pojmenován úzký lán pole vedle staré cihelny v katastrálním území Bezděkova. Pruh lesnatého porostu ho odděluje od místa zvaného *Pod cihelnou*. Podle Antonína Profouse se apelativum *peklo* objevuje také v názvech místních. Vzniklo z křesťanské představy o místě hrozných muk strašně bědujících zatracenců. Jméno podle něj mají obyčejně hlučné mlýny v hlubokých údolích, někde také hostince nebo osady s pověstí mravního spuštění.¹⁰⁴ V blízkosti se nacházela jen cihelna, která sice mohla být poměrně hlučná, podle místních obyvatel jde ale spíše o místo, kudy poměrně silně profukuje vítr a je tu špatná půda obtížně obdělávatelná. To mohou být důvody k takovému označení agronyma. Pojmenování je přímé, utvořené pomocí předložky a substantiva v šestém pádě singuláru.
2. Anoikononymum lze zařadit do kategorie Duchovní život – Historie – pověry a pověsti.
3. Jedná se o kombinaci vztahových modelů A + B_i, jelikož se předložka v určující poloze pojí s názvem utvořeným na základě metafory s jiným objektem.

V plasích

1. Pozemek pojmenovaný *V plasích* se rozkládá jižně od vsi Struhadlo. Vychází ze starého apelativa *plasa*, což podle ESJČ znamená *pruh země*, jihočesky jsou *plasy* „rozsáhlá vřesoviště“. Původ slova je ale nejasný.¹⁰⁵ Profous vysvětluje

¹⁰⁴ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, M – Ř, III. díl, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951, s. 336.

¹⁰⁵ V. Machek, *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha: ČSAV, 1957, s. 454.

podobně: stsl. je *plasa* zóna, další významy jsou taras, výšina, orná půda, pole. Připomíná, že v Čechách se takové názvy dávají pozemkům (*Na plasách, Na plasech*). Cituje PSJČ: *plasa* = vyvýšené místo, násep, pruh země.¹⁰⁶ Zcela jistě je to však pojmenování přímé utvořené předložkou a podstatným jménem v lokálu plurálu. Jedná se o agronymum.

2. Anoikonimum patří do skupiny Země – Kulturní půda – obecně, získávání půdy, kvalita půdy, rozdělení půdy, apod.
3. PJ řadím ke vztahovému modelu A.

V rybníce

1. Místo označené pomístním jménem *V rybníce* se nachází poblíž *Fryčova mlýna* jižně od Bezděkova a jedná se o lán pole. Původně se tu nacházel *Dolejší rybník*, který byl založen roku 1544. Později se rybník zrušil a říká se, že náhon vedoucí až od Rohozna, zásobující mlýn vodou, byl vytvořen přímo na hřebenu hráze bývalého rybníka. Agronymum je pojmenované přímo podle objektu, který se tu kdysi nacházel. Jméno je složeno z předložky a substantiva v lokálu singuláru.
2. PJ náleží ke skupině Země – Vody – obecně, stojaté vody, pramen, toky, rybník, apod.
3. Anoikonimum patří ke vztahovému modelu A.

V suchých lukách

1. PJ značí louky, pozemky, severovýchodně od vsi Struhadlo. Celá oblast kolem této vesnice se vyznačuje suchou půdou, pojmenování míst v okolí tomu také napovídá. Lze tu nalézt například anoikonimum *Skalice* nebo o kousek dál ční vrchol *Suchý kámen*. Agronymum je pojmenované přímo a utvořené třemi slovy – předložkou, adjektivem a substantivem v lokálu plurálu.
2. Významově PJ náleží do kategorie Země – Půda – neobdělávaná půda, teplota půdy, vlhkost půdy, apod.
3. Kombinace vztahových modelů A + C_i určuje polohu anoikonyma, která se mísí s charakteristikou a popisem.

¹⁰⁶ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, M – Ř, III. díl, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951, s. 370-371.

Zahrady

1. Pomístní jméno *Zahrady* se nachází na jižním okraji obce Bezděkov a jedná se o agronymum. Ve starých mapách je pole rozděleno na několik částí, které byly rozděleny mezi více majitelů. To by vysvětlovalo množné číslo jména, avšak i tehdy barevné vyznačení na mapě označuje spíše polnosti než travnaté zahrady. Ani podle místních obyvatel se tu nikdy zahrady jako takové nenacházely. Pojmenování je přímé ve tvaru substantiva v nominativu.
2. Podle Vladimíra Šmilauera PJ řadím ke skupině Rostlinstvo – Pěstění rostlin – zahrady, vinice, chmelnice.
3. Jedná se o přímé označení pojmenovávaného objektu, tudíž jméno náleží ke vztahovému modelu B.

Za humny

1. Pole označené anoikonymem *Za humny* leží v těsné blízkosti Vítané. Ves prakticky obklopují ze severní strany. Podle katastru však polnosti náleží již Korytům. ESJČ vysvětluje „humno“ jako staročeský výraz pro „místo tvrdě udeptané, nekryté, kde volí vyšlapávali zrna z klasů; později tam bylo obilí mláceno cepy. Dále to byl mlat krytý po německém způsobu stodolou a nakonec stodola vůbec. *Humna* bývala, stejně jako stodoly dosud, blízko domu, za nimi byl sad. Odtud pochází rčení *za humny* = za stodolou, v sadě.“¹⁰⁷ Pojmenování vychází z polohy pozemku vzhledem ke vsi Vítaná, od níž je doslova *za humny*. Pojmenování agronyma je nepřímé a složené z předložky a substantiva v sedmém pádě plurálu.
2. Anoikononym bych zařadila ke skupině Lidská díla – Stavby – světské, obytné a hospodářské.
3. PJ náleží ke vztahovému modelu A.

Za kovárnou

1. Anoikononym pojmenovává opět polnosti ležící jižně od vsi Koryta nad hlavní silnicí vedoucí z Domažlic do Klatov a náležící ke katastrálnímu území Bezděkova. Místo má však blíže ke Korytům a také název má vztah k této vesnici. Bývala tam kovárna, podle níž je pole pojmenované. Podle Libuše

¹⁰⁷ V. Machek, *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha: Československá akademie věd, 1957, s. 190.

Olivové-Nezbedové by se jednalo o pojmenování nepřímé. Pozemkové jméno je utvořeno předložkou a podstatným jménem v instrumentálu.

2. PJ řadím ke skupině Lidská práce, jelikož k ní Šmilauer řadí názvy utvořené podle pracovního materiálu. Nejvhodnější podskupinou jsou pak Nerosty.
3. Jméno *Za kovárnou* určuje polohu objektu, náleží ke vztahovému modelu A.

Za kravínem

1. Louky pojmenované *Za kravínem* se nacházejí nad zemědělským podnikem v Korytech. Pomístní jméno je novějšího charakteru, kravín tu nestojí dlouhou dobu a ani na starých mapách nelze takové pojmenování vyhledat. Agronymum je pojmenované nepřímo pomocí předložky a substantiva v instrumentálu.
2. Anoikononymum řadím ke skupině Lidská díla – Stavby – světské, obytné, hospodářské.
3. PJ náleží ke vztahovému modelu A.

Za plasy

1. V případě tohoto PJ se jedná o pozemek, konkrétně o pole, rozkládající se pod kopcem zvaným *Babylon* severně od Koryt. Sémantický výklad slova *plasy* uvádím u PJ *V plásích* (srov. s. 72). Předložka *za* napovídá, že se jedná o pojmenování nepřímé. Podle druhu objektu je anoikononymum řazeno do agronym. Jméno je složeno z předložky a podstatného jména *plasa* ve tvaru instrumentálu plurálu.
2. Anoikononymum náleží do kategorie Země – Kulturní půda – obecně, získávání půdy, kvalita půdy, rozdělení půdy, apod.
3. PJ řadím ke vztahovému modelu A.

Za velkými humny

1. *Za velkými humny* je poměrně velký lán pole, který se nachází těsně vedle vsi Koryta severovýchodním směrem. Význam výrazu *humno/humna* jsem vysvětlovala na s. 74. Adjektivum označuje velikost místa. Jedná se o agronymum složené ze tří slov – předložky, adjektiva a substantiva v instrumentálu plurálu. Je pojmenované nepřímo.
2. PJ řadím do skupiny Lidská díla – Stavby – světské, obytné a hospodářské.

3. Jméno vyznačuje polohu objektu kombinující se s charakteristikou a popisem, a tak náleží ke vztahovému modelu A + C_i.

5.1. Anoikonyma náležící do katastrálních území jen částečně

Anoikonyma, která pouze zčásti spadají do zkoumaných katastrálních území, jsem vydělila do zvláštní kapitoly. Jsou to následující jména:

Pískovna

1. Rozsáhlá vodní plocha označovaná PJ *Pískovna* se nachází z menší části již v katastrálním území Bezděkova. Její větší část a také vlastnictví náleží obci Beňovy. Dodnes se v okolí těží písek, avšak vodní plochy jsou již dlouhou dobu návštěvníky využívány v letní sezóně ke koupání. Jedná se o jednoslovné hydronymum pojmenované přímo.
2. Anoikonymum bych zařadila do kategorie Lidská práce – Nerosty – kámen, písek, hlína, hornictví, hutnictví.
3. PJ náleží ke vztahovému modelu B, který označuje druh objektu.

Plešinský potok

1. *Plešinský potok* utváří prakticky celou jižní hranici mezi katastrem Bezděkova a katastrálními územími obcí Rohozno a Dolní Lhota, jež obě spadají do správy obce Janovice nad Úhlavou. Jak je z názvu zřejmé, potok pramení ve vsi Plešiny. Jeho vody se poblíž Dolní Lhoty vlévají do řeky *Úhlavy*. Místní jméno Plešiny podle Antonína Profouse vzniklo z apelativa *plešina*,¹⁰⁸ což podle ESJČ neznamenovalo pouze „holá hlava“, ale také „holé místo mezi porostem polním i lesním.“¹⁰⁹ Dvouslovné hydronymum složené z adjektiva a substantiva v nominativu singuláru je tedy vyjádřené přímo.
2. Je pojmenované podle sídliště, řadím jej tedy ke skupině Lidská díla – Sídliště – vlastní jména sídlišť (přímé přejetí, předložkový pád, přídavné jméno, atd.).
3. Dvouslovné PJ udává polohu, která je spojená s přímým označením, řadím je tedy ke kombinaci modelů A + B_i.

¹⁰⁸ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, M – Ř, III. díl, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951, s. 375.

¹⁰⁹ V. Machek, *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha: Československá akademie věd, 1957, s. 459.

Velký Bítov

1. *Bítovy* je označení pro táhlý hřeben několika výrazných hor, který začíná na severu vrchem Běleč a pokračuje k jihozápadu. Přibližně v polovině tohoto pohoří protéká řeka *Poleňka*, nad kterou se jižně zvedá nejvyšší vrchol tohoto hřebene *Velká Doubravka* (727 m n. m.). Od té se jihozápadně táhne úzký hřbet s několika vrcholy a tím nejvyšším je právě *Velký Bítov* měřící 713 m n. m. Vrch spadá do správy katastru obce Poleň, avšak jeho úpatí se z jedné strany nachází ještě v katastrálním území obce Struhadlo. Jménem *Bítov* je v České republice pojmenováno několik sídlišť. Podle Profousovy teorie jméno vzniklo z osobního jména *Vít*. V se na *b* změnilo v době, kdy bylo v vyslovováno obouretně, *b* bylo pohodlnější, a tak v názvu zůstalo.¹¹⁰ Dvouslovné oronymum složené z adjektiva a substantiva v nominativu singuláru je pojmenované nepřímou.
2. Podle Vladimíra Šmilauera lze jméno zařadit ke skupině Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. Anoikononym vyjadřovalo původně přivlastnění nějakému Vítovi, nastala záměna *v* za *b*, připojen je popis vrcholu, náleží tedy ke kombinaci vztahů D + C_i.

Hvízd'alky

1. Anoikononymem *Hvízd'alky* je pojmenováno území na rozhraní katastrů Tetetic, Bezděkova a Tupadel. Jedná se o pozemky, v současné době nejspíše louky. Podle druhu objektu PJ řadím k agronymům. Název pochází z osobního jména. Vzniklo pravděpodobně z příjmení *Hvízd'al*, *Hvízd'ala* (od slovesa *hvížděti* = hvízdati, pískati), ke kterému je přidán toponym *-ka*, *-ky*. Příjmení mohlo vzniknout z apelativa *hvízd'alka* = píšťalka.¹¹¹ Jednoslovné PJ je vyjádřené přímo.
2. Jméno řadím ke kategorii Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob – jména obecná, křestní jména, příjmení.
3. Jestliže název vznikl z osobního jména, vidím v něm posesivní charakter a řadím jej ke vztahovému modelu D.

¹¹⁰ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny A – H; I. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1954, s. 87.

¹¹¹ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny A – H; I. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1954, s. 816-817.

5.2. Jiná anoikonyma

V této kapitole uvádím pomístní jména, která se nevyskytují na mapě internetového Geoportálu ČÚZK. Některá z nich jsou jistě mezi obyvateli Bezděkova známá a používaná. Jelikož však nejsem obyvatel tohoto katastrálního území ani jeho částí, nemohu s jistotou určit, o která se jedná. Při rozhovorech s místními obyvateli se ale vyskytovalo jedno anoikonymum, které se v mapách nenachází a které je s jistotou všeobecně známé. Jeho zařazení uvádím níže.

U staré cihelny

1. Když se tvrz v Bezděkově přestavovala na zámek, založila se pro potřeby stavby dočasná cihelna na nedalekém poli. Toto pole je dodnes mezi obyvateli známé pod jménem *U staré cihelny*. Jedná se o víceslovné anoikonymum pojmenované nepřímou, složené z předložky, adjektiva a substantiva ve druhém pádě singuláru.
2. Pomístní jméno náleží ke kategorii Lidská práce – Nerosty.
3. Anoikonymem je označována poloha objektu a charakteristika, řadí se tak ke kombinaci vztahových modelů A + C_i.

V souvislosti s Bezděkovem jsou v knize Martina Kříže *Bezděkov, toulky minulostí obce* zmiňována dále anoikonyma: *U svaté Anny, U Volenova, Pod hrází, Na vojáku, U hrušky, Na hrázi, Na Soustovsku, U chalup, Na Kolářikovém, Ramtalka, Na špicu, Na botě, Šramovka, Ples, Štětinovka, Kordikova, Na pisku, Všivá*.¹¹² Aktivně užívat jsem je však u obyvatel Bezděkova nezachytila, tudíž je do seznamu nezařazuji.

¹¹² M. Kříž, *Bezděkov, toulky minulostí obce*, Klatovy: Arkáda, 2006, s. 41.

6. Způsoby tvoření anoikoným

6.1. Strukturní model anoikoným

Jak jsem již upozornila na s. 26, rovina strukturních modelů vystihuje způsob vyjádření jednotlivých pojmenovávacích motivů pomístních jmen. Strukturní model značí konkrétní pojmenovávací postup. Následující tabulka určuje tento postup u konkrétních anoikoným.

Toponymizace	<i>Draha, Dráhy, Loviště, Remízek I., Remízek II., Zahrady</i>
Tvoření na základě metaforické nebo metonymické souvislosti s jiným objektem	<i>Babylon</i>
Derivace	<i>Cíntlovák, Držoly, Hájek, Hodiška, Korytské, Lačná, Mešnice, Mlynářka, Močidla, Ovčák, Pastýřská, Pašovky, Podmezí, Podnivi I., Podnivi II., Popluží, Řítek, Skalice I., Skalice II., Trávníky, Úhlava, Úvárky, Volenov</i>
Kompozice	-
Tvoření dvouslovných a víceslovných anoikoným	<i>Dlouhé záhony, Fryčův mlýn, Korytský potok, Křížový vrch, Na velké louce, Rohozenské louky, Skleněný vrch, Suchý kámen, Velká louka, V suchých lukách, Za velkými humny</i>
Tvoření předložkových anoikoným	<i>Nad kravínem, Nad křížkem, Na doubkách, Na drahách, Na hlinovaté, Na kamenité, Na kamení, Na lomech, Na lopatě, Na ohradě, Na ostrově, Na papírně, Na place, Na podmezí, Na příčné, Na stráni, Na trávnících, Na vrchu, Na žabincích, Pod cihelnou, Pod Dráhy, Pod Hodiškou,</i>

	<i>Pod kapličkou, Pod kostelíčkem, Pod křížkem I., Pod křížkem II., Pod lípou, Pod pasekou, Pod pazdernou, Pod zahradami, U pazdery, V dílech I., V dílech II., Ve chvoji, V Klepančicích, V koutech, V mešnicích, V pařezích, V pekle, V plasích, V rybníce, Za humny, Za kovárnou, Za kravínem, Za plasy</i>
Přejímání z cizích jazyků	-

Derivace je samozřejmě pomocný postup tvoření také u dvouslovných a víceslovných názvů, u předložkových anoikonym i u toponymizace. Z cizího jazyka je přejato PJ *Na place*, i když podle struktury náleží k předložkovým anoikononymům. Podobně je tomu u jména *Na lopatě*, které je řazeno opět k předložkovým anoikononymům, druhá část jména je ovšem tvořena na základě metaforické souvislosti s jiným objektem. Pomístní jména *Na velké louce*, *V suchých lukách* a *Za velkými humny* jsem zařadila primárně k víceslovným pojmenováním, a to i přesto, že jsou tvořeny také pomocí předložky. Více než dvě slova v názvu jsou však blíže právě určené kategorii.

6.2. Způsoby derivace

V následující tabulce analyzuji způsob derivace jmen, která jsem také podle strukturních modelů zařadila primárně k derivaci.

Prefixace	-
Sufixace	<i>Cíntlovák, Držoly, Hájek, Hodiška, Korytské, Lačná, Mešnice, Mlynářka, Močidla, Ovčák, Pastýřská, Pašovky, Římek, Skalice I., Skalice II., Trávníky, Úhlava, Úvárky, Volenov</i>
Cirkumfixace	-
Konverze	-

Z přehledu je zřejmé, že nejvýrazněji je u zkoumaných anoikonym zastoupena sufixace. V převážné většině se jedná o substantiva, pouze ve dvou případech se objevuje substantivizované adjektivum, a to v případě anoikonym *Korytské* a *Lačná*.

6.3. Tvoření dvouslovných a víceslovných anoikonym

Ve zkoumaném území se objevuje několik pomístních jmen dvouslovných či dokonce víceslovných. Všechna dvouslovná anoikonyma, která nejsou zařazena k předložkovým anoikonymům, jsou utvořena spojením nějakého adjektiva a substantiva. Víceslovná jsou utvořena ze tří slov – předložky, adjektiva a substantiva. V sedmi případech je anoikonymum v singuláru, pouze u třech jmen se objevuje plurál. Konkrétní analýza vypadá následovně:

Dlouhé záhony – adjektivum kvalitativní – kvalifikační + substantivum;

Fryčův mlýn – adjektivum relační desubstantivní – individuálně posesivní + substantivum;

Korytský potok – adjektivum relační desubstantivní – místní + substantivum;

Křížový vrch – adjektivum relační desubstantivní + substantivum;

Na velké louce – předložka + adjektivum kvalitativní – kvalifikační + substantivum;

Rohozenské louky – adjektivum relační desubstantivní, místní + substantivum;

Skleněný vrch – adjektivum relační desubstantivní – vyjadřující původ látky + substantivum;

Suchý kámen – adjektivum kvalitativní – kvalifikační + substantivum;

Velká louka – adjektivum kvalitativní – kvalifikační + substantivum;

V suchých lukách – předložka + adjektivum kvalitativní – kvalifikační + substantivum;

Za velkými humny – předložka + adjektivum kvalitativní – kvalifikační + substantivum.

6.4. Frekvence předložek u předložkových anoikonym

Následující tabulka představuje frekvenci jednotlivých předložek u jmen ve zkoumané oblasti:

NAD	<i>Nad kravínem, Nad křížkem</i>
NA	<i>Na doubkách, Na drahách, Na hlinovaté, Na kamenité, Na kamení, Na lomech, Na lopatě, Na ohradě, Na ostrově, Na papírně, Na place, Na podmezí, Na příčné, Na stráni, Na trávnících, Na vrchu, Na žabincích</i>
POD	<i>Pod cihelnou, Pod Dráhy, Pod Hodiškou, Pod kapličkou, Pod kostelíčkem, Pod křížkem I., Pod křížkem II., Pod lípou, Pod pasekou, Pod pazdernou, Pod zahradami</i>
U	<i>U pazdery</i>
V/VE	<i>V dílech I., V dílech II., Ve chvoji, V Klepančicích, V koutech, V Mešnicích, V pařezích, V pekle, V plasích, V rybníce</i>
ZA	<i>Za humny, Za kovárnu, Za kravínem, Za plasy</i>

Závěr

Cílem diplomové práce bylo sepsat a klasifikovat anoikonyma v katastrálních územích obce Bezděkov u Klatov. Okrajově navazuje na bakalářskou práci, ve které byla analyzována toponyma v Ekoregionu Úhlava. Mezi nimi se objevila také obec Bezděkov, kterou jsem nyní prozkoumala z anoikonymického hlediska. Vybrala jsem právě tuto obec, jelikož se v ní nachází více pomístních jmen, než je tomu u ostatních.

Soupis anoikonym vychází ze základní mapy na internetovém geoportálu ČÚZK. Tento zdroj jsem využila především proto, že by v něm měly být aktuální data a názvy pomístních jmen obecně známé. Abecední seznam jmen nakonec obsahuje celkem 86 anoikonym, která jsou analyzována na základě několika kritérií – podle druhu objektu, podle třídění Libuše Olivové-Nezbedové na přímá a nepřímá, podle slovnědruhovité charakteristiky, podle významového třídění Vladimíra Šmilauera a nakonec podle modelové analýzy Jany Pleskalové. Výsledky analýz jsou následující.

Třídění podle druhu objektu

V seznamu mají jasnou převahu jména označující pozemky, a to obdělávané (pole, louky, pastviny, zahrady) i neobdělávané (lesy, háje). **Agronyma** se ve zkoumané oblasti vyskytují celkem třiasedmdesátkrát – *Cíntlovák, Dlouhé záhony, Draha, Dráhy, Držoly, Hájek, Korytské, Lačná, Loviště, Mešnice, Močidla, Nad kravínem, Nad křížkem, Na doubkách, Na drahách, Na hlinovaté, Na kamenité, Na kamení, Na lomech, Na lopatě, Na ohradě, Na papírně, Na place, Na podmezí, Na příčné, Na stráni, Na trávnících, Na velké louce, Na vrchu, Na žabincích, Pastýřská, Pašovky, Pod cihelnou, Pod Dráhy, Pod Hodiškou, Pod kapličkou, Pod kostelíčkem, Pod křížkem I., Pod křížkem II., Pod lípou, Podmezí, Podniví I., Podniví II., Pod pasekou, Pod pazdernou, Pod zahradami, Popluží, Remízek I., Remízek II., Rohozenské louky, Skalice I., Skalice II., Trávníky, U pazdery, Úvárky, V dílech I., V dílech II., Ve chvoji, Velká louka, V Klepančicích, V koutech, V Mešnicích, V pařezích, V pekle, V plasích, V rybníce, V suchých lukách, Zahrady, Za humny, Za kovárnou, Za kravínem, Za plasy, Za velkými humny. Dále se objevuje sedm jmen, která označují kopce, vrchy a jiné tvary vertikální členitosti zemského povrchu.*

Oronyma představují anoikonyma *Babylon, Hodiška, Křížový vrch, Na ostrově, Římek, Skleněný vrch, Suchý kámen*. Vlastní jména vod se v seznamu vyskytnou celkem třikrát. **Hydronyma** zastupují pomístní jména *Korytský potok, rybník Ovčák* a řeka *Úhlava*. Jedenkrát jsem se shledala s názvem cesty. **Hodonymum** představuje pouze cesta zvaná *Mlynářka*. Mezi **vlastní jména jiných neživých objektů, jevů a člověkem vytvořených objektů, které nejsou určeny k obývání a jsou v krajině pevně fixovány**, jsem zařadila anoikonyma *Fryčův mlýn* a *Volenov*.

V teoretické části jsem uváděla, že agronyma tvoří na území České republiky nejpočetnější a nejrozmanitější skupinu pomístních jmen. Z výsledků je zřejmé, že se tato teorie potvrdila také v případě zkoumané oblasti.

Třídění na přímá a nepřímá

Libuše Olivová-Nezbedová rozděluje anoikonyma na ta, která pojmenovávají nesídlištní objekt podle nějakého rysu jemu vlastního nebo podle jeho bývalého majitele (anoikonyma přímá), a na ta, která pojmenovávají nesídlištní objekt podle objektu jiného (anoikonyma nepřímá). V obci Bezděkov bylo nalezeno 60 **přímých pojmenování** (např. *Cíntlovák, Hájek, Křížový vrch, Trávníky*) a jen 26 anoikonym **pojmenovaných nepřímo** (např. *U pazdery, Pod zahradami, Nad kravínem, Na lopatě*).

Slovnědruhá charakteristika

V teoretické části také zmiňuji, že nejčastějšími slovními druhy, které představují anoikonyma, jsou substantiva a adjektiva – převážně substantivizovaná adjektiva. Zmiňovala jsem, že méně často se objevují adverbia, pouze zřídka slovesa a zájmena. Ve zkoumané oblasti se objevily pouze dva nejčastěji se vyskytující slovní druhy. Setkala jsem se samozřejmě také s víceslovnými pomístními jmény, které byly utvořeny z několika slovních druhů. Mezi jednoslovnými anoikonymy jsem napočítala celkem 27 **substantiv** (např. *Babylon, Ovčák, Skalice, Mlynářka, Úvárky*) a tři **substantivizovaná adjektiva** (*Korytské, Lačná, Pastýřská*). Dvouslovná anoikonyma jsou nejčastěji složena z **předložky a substantiva**. Těch se v seznamu nachází 42 (např. *Na žabincích, V dílech, Na podmezi, Na doubkách, Za kovárnou*). Naopak jméno složené z **předložky a substantivizovaného adjektiva** se vyskytlo pouze třikrát

(*Na hlinovaté, Na kamenité, Na příčné*). Osm anoikonym je utvořeno spojením **adjektiva se substantivem** (např. *Dlouhé záhony, Fryčův mlýn, Křířový vrch, Korytský potok*). Ve třech případech se jednalo o tříslavné pomístní jméno, které se skládalo z **předložky, adjektiva a substantiva** (*Na velké louce, V suchých lukách, Za velkými humny*).

Významové třídění Vladimíra Šmilauera

Zařazení anoikonym do staršího významového třídění Vladimíra Šmilauera je v mnoha případech nejasné. V práci jsem se pokusila pomístní jména zařadit do skupin pomocí příkladů, které jsou u daných kategorií k dispozici. I tak se vyskytlo několik jmen, u kterých jsem váhala, ba i takových, která jsem pro nejasnost zařadila dokonce ke dvěma možným kategoriím. Nejčastěji určovanými kategoriemi jsou **Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob** (10) (*Cíntlovák, Fryčův mlýn, Hodiška, Mlynářka, Ovčák, Pastýřská, Pašovky, Pod Hodiškou, V Klepančicích, Volenov*); **Rostlinstvo – Porosty** (9) (*Hájek, Mešnice, Na trávnících, Na žabincích, Pod pasekou, Remízek I., Remízek II., Trávníky, V Mešnicích*); **Lidská díla – Církevní stavby** (6) (*Křířový vrch, Nad křížkem, Pod kapličkou, Pod kostelíčkem, Pod křížkem I., Pod křížkem II.*) a **Země – Kulturní půda** (6) (*Na podmezi, Podmezi, Podniví I., Podniví II., V plasích, Za plasy*). Dále se objevují kategorie **Obecné vztahy a vlastnosti – Místo** (1) (*Na place*), **Obecné vztahy a vlastnosti – Poloha** (1) (*V koutech*), **Obecné vztahy a vlastnosti – Velikost, rychlost** (3) (*Dlouhé záhony, Na velké louce, Velká louka*), **Obecné vztahy a vlastnosti – Tvar, přímé označení** (2) (*Na příčné, Úhlava*), **Obecné vztahy a vlastnosti – Tvar a jiné vlastnosti metaforicky** (1) (*Na lopatě*), **Obecné vztahy a vlastnosti – Hodnocení, povaha** (1) (*Lačná*); **Země – Terénní formy – vyvýšeniny, skály** (3) (*Na vrchu, Skalice I., Skalice II.*), **svahy** (1) (*Na stráni*), **ostrov, rovina** (1) (*Na ostrově*); **Země – Půda** (4) (*Držoly, Močidla, Úvárky, V suchých lukách*), **Země – Složení půdy** (4) (*Na hlinovaté, Na kamenité, Na kamení, Suchý kámen*), **Země – Vody** (1) (*V rybníce*); **Rostlinstvo – Část rostlin** (2) (*Ve chvoji, V pařezích*), **Rostlinstvo – Rostliny** (2) (*Na doubkách, Pod lípou*), **Rostlinstvo – Pěstění rostlin – soustava hospodaření** (1) (*Popluží*), **zahrady** (2) (*Pod zahradami, Zahrady*); **Poměry majetkové a právní – Právní poměry** (*V dílech I., V dílech II.*); **Lidská práce – Nerosty** (4) (*Na lomech, Pod cihelnou, Skleněný vrch, Za kovárnou*), **Lidská práce – Rostliny – dřevo** (1)

(*Na papírně*), **kulturní rostliny** (2) (*Pod pazdernou, U pazderny*); **Lidská práce – Zvířata volně žijící** (1) (*Loviště*); **Lidská díla – Sídliště – vlastní jména sídlišť** (3) (*Korytské, Korytský potok, Rohozenské louky*), **Lidská díla – Stavby – světské, obytné a hospodářské** (4) (*Nad kravínem, Za humny, Za kravínem, Za velkými humny*), **Lidská díla – Hranice, ohrady** (1) (*Na ohradě*), **Lidská díla – Cesty** (3) (*Dráhy, Na drahách, Pod Dráhy*); **Duchovní život – historie – Pověry a pověsti** (1) (*V pekle*).

U jmen, u kterých není zřejmý původ pojmenování, nebylo zařazení do skupin zcela jasné. Název *Babylon* by mohl být zařazen do kategorie Lidská díla – Sídliště, a to pokud by pojmenování vzniklo podle hlavního města dávné Mezopotámie. Do kategorie Obecné vztahy a vlastnosti – Tvar a jiné vlastnosti metaforicky by bylo jméno zařazeno, pokud by název vznikl spíše podle velikosti Babylonské věže. U PJ *Draha* není jasné, zda se jméno utvořilo podle pozemku ležícího ladem (Země – Kulturní půda), nebo podle cesty (Lidská díla – Cesty). Poslední takové jméno je *Římek*, které může mít spojitost se jménem osobním (Poměry majetkové a právní – Pojmenování podle osob), což je ta pravděpodobnější varianta, nebo s městem Řím (Lidská díla – Sídliště).

Modelová analýza Jany Pleskalové

Podle Jany Pleskalové jsou v ČR nejvíce zastoupena jména náležící ke vztahovým modelům A a B. Její konstatování se potvrdilo i v této práci, jelikož **vztahový model A** jednoznačně převládá a na druhém místě v celkovém počtu slov je právě **vztahový model B**. Polohu nebo směr udává celkem 39 anoikonym (např. *Pod Hodiškou, Na place, Nad křížkem, V koutech*). Druh objektu neboli přímé označení objektu ve zkoumaném území vyjadřuje celkem 14 anoikonym (např. *Hájek, Loviště, Podniví, Zahrady*). Charakteristika a popis místa jsou typické vlastnosti pro **vztahový model C**, který se objevuje celkem 8krát (např. *Lačná, Mešnice, Trávníky, Úhlava*). Poslední **vztahový model D**, jenž určuje posesivní vztah k nějaké osobě, je v práci zastoupen 6krát (např. *Cíntlovák, Hodiška, Mlynářka, Volenov*). Poměrně často se vyskytla anoikonyma, která byla řazena ke dvěma vztahovým modelům. Těch bylo napočítáno 19. Z toho jich pět vyjadřuje kombinaci vztahových modelů **B + C_i** (*Dlouhé záhony, Křížový vrch, Skleněný vrch, Suchý kámen, Velká louka*), dva kombinaci **B + A_i** (*Korytský potok, Rohozenské louky*), jeden kombinaci **B + D_i** (*Fryčův mlýn*), tři kombinaci **A + B_i** (*Na lopatě, Na ostrově, V pekle*), sedm kombinaci **A + C_i**

(*Na hlinovaté, Na kamenité, Na příčné, Na trávnicích, Na velké louce, V suchých lukách, Za velkými humny*) a jeden kombinaci **A + D_i** (*V Klepančicích*).

Po seznamu následuje kapitola, jež zmiňuje a analyzuje anoikonyma, která náleží do katastrálních území jen částečně a jsou již ve vlastnictví jiné obce. Jsou to anoikonyma *Pískovna, Plešinský potok, Velký Bítov* a *Hvižd'aly*. Analýzu těchto jmen uvádím čistě orientačně, již je nezařazuji do konečných výsledků ani do slovtvorné části. V kapitole *Jiná anoikonyma* se objevují jména, která se nevyskytují na Geoportálu ČÚZK. Z nich je rozebráno pouze pomístní jméno *U staré cihelny*, jelikož jen u něj jsem si jista, že je stále aktivně užívané. Ostatní jsou v kapitole pouze vyjmenována.

Práci uzavírá část věnovaná tvoření konkrétních anoikoným. V té jsem se nejprve věnovala pojmenovávacímu postupu. **Předložková anoikonyma** tvoří nejpočetnější skupinu (45), např. *Na doubkách, Nad křížkem, Na příčné*. **Derivace** je druhým velmi produktivním postupem při tvoření pomístních jmen (23), např. *Hodiška, Volenov, Držoly*. Dále se objevuje **toponymizace** (6), např. *Loviště, Remízek, Zahrady*, **tvoření dvouslovných a víceslovných anoikoným** (11), např. *Dlouhé záhony, Fryčův mlýn, Za velkými humny*, **tvoření na základě metaforické nebo metonymické souvislosti s jiným objektem** (1) *Babylon*. Primárně jsem anoikonyma zařadila takto, projevuje se u nich ale v mnoha případech více slovtvorných postupů. Konkrétní slovtvorné modely dále v práci rozebírám.

U předložkových anoikoným jsem zkoumala typ předložky. Nejfrekventovanější byla předložka **NA**, která se vyskytla u 17 jmen, např. *Na hlinovaté, Na stráni, Na žabincích*, dále se objevily předložky **NAD** (2) *Nad kravínem, Nad křížkem*, **POD** (11), např. *Pod cihelnou, Pod kostelíčkem, Pod lípou*, **U** (1) *U pazderny*, **V/VE** (10), např. *Ve chvoji, V koutech, V rybníce*, **ZA** (4), např. *Za humny, Za kovárnu, Za plasy*. Předložky se dále objevily také u víceslovných anoikoným – viz dále.

Názvy utvořené pomocí odvozování jsem dále rozčlenila podle způsobů derivace. Tím nejčastějším byla sufixace (19), např. *Hájek, Ovčák, Římek*. Čtyři jména byla utvořena pomocí prefixálně-konverzního postupu, např. *Podmezí, Podniví, Popluží*.

Dvouslovná anoikonyma se skládají vždy ze substantiva, ke kterému je připojen nějaký druh adjektiva. Ve třech případech se jednalo o adjektivum kvalifikační – kvalitativní (např. *Dlouhé záhony*). Adjektiva relační (místní, individuálně posesivní nebo vyjadřující původ látky) se objevují celkem pětkrát, např. *Fryčův mlýn, Rohozenské louky, Skleněný vrch*. Z celkových osmi adjektiv je jich pět

desubstantivních, např. *Fryčův mlýn*, *Korytský potok*, *Křížový vrch*. Tři víceslovná anoikonyma jsou složena vždy z předložky, kvalitativního adjektiva a substantiva.

Analýza a klasifikace pomístních jmen byla provedena důkladně a z více úhlů pohledu. Práce tak splňuje svůj záměr a v mnoha případech potvrzuje teorie o anoikonymech. Přínosná může být jak obyvateli Bezděkova, který se chce o svém bydlišti dozvědět zajímavé informace, tak onomastice, jež může výsledky analýz dále prakticky využít.

Seznam zkratek

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
cit.	citováno
č.	číslo
čp.	číslo popisné
ČJA	Český jazykový atlas
ČR	Česká republika
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ESČ	Encyklopedický slovník češtiny
ESJČ	Etymologický slovník jazyka českého
ha	hektar
jzč.	jihozápadočeský/á
kol.	kolektiv
m n. m.	metrů nad mořem
MSS	Malý staročeský slovník
např.	například
NLN	nakladatelství Lidové noviny
o. c.	opere citato, v citovaném díle
PJ	pomístní jméno
pozn.	poznámka
PSJČ	Příruční slovník jazyka českého
resp.	respektive
roč.	ročník
s.	strana
Sb.	Sbírka zákonů
SM	strukturní model
srov.	srovnej
SSČ	Slovník spisovné češtiny
SSJČ	Slovník spisovného jazyka českého
ST	strukturní typ
StčS	Staročeský slovník
stsl.	staroslověnsky

sv.	svatý/á
svč.	severovýchodočeský/á
tj.	to je
VM	vztahový model
v.v.i.	veřejná výzkumná instituce

Seznam literatury

Primární literatura – Knižní publikace a články z časopisů

Bayerová Naděžda, Lutterer Ivan, Rudolf Šrámek šedesátiletý, *Naše řeč*, [online], [cit. 7. 1. 2018], dostupné z WWW.

<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7183>.

Božena Čechová, provdaná Uhlířová, *Rodopisná revue 15*, 2013, číslo 2, [online], [cit. 14. 3. 2018], dostupné z WWW. http://rodopisna-revue-online.tode.cz/2013-2_soubory/26-27-cechova.pdf.

Cuřín František, Pozemkové jméno Držala, *Zpravodaj místopisné komise ČSAV 16*, Praha: Československá akademie věd, 1975.

Fencl Ivo, Christian Heinrich Spiess a 260. výročí jeho narození, *Literární noviny*, [online], [cit. 11. 4. 2018], dostupné z WWW. <http://literarky.cz/literatura/222-literatura/20385-christian-heinrich-spiess-a-260-vyroi-jeho-narozeni>.

Harvalík Milan, *Synchronní a diachronní aspekty české onymie*, Praha: Academia, 2004.

Havrda Michal, *Obraz anoikonymie v katastru obce Tchořovice a jeho historické proměny*, nepublikovaná diplomová práce, České Budějovice, 2014.

Kříž Martin, *Bezděkov, Toulky minulostí města*, Klatovy: Arkáda, 2006.

Matúšová Jana, K životnímu jubileu Libuše Olivové-Nezbedové, *Naše řeč*, [online], [cit. 7. 1. 2018], dostupné z WWW. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7477>.

Nová Olga, *Toponyma Ekoregionu Úhlava z aspektu lingvistického*, nepublikovaná bakalářská práce, České Budějovice, 2016.

Olivová-Nezbedová Libuše, Pomístní jména v Čechách vzniklá ze jmen místních, *Naše řeč*, [online], [cit. 7. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6753>.

Olivová-Nezbedová Libuše, Knappová Miloslava, Malenínská Jitka, Matúšová Jana, *Pomístní jména v Čechách; O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*, Praha: Academia, 1995.

Pleskalová Jana, *Tvoření nejstarších českých osobních jmen*, Spisy MU 317, Brno: Filozofická fakulta, 1998.

Pleskalová Jana, O tvoření českých pomístních jmen, *Slovo a slovesnost*, [online], [cit. 12. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3472>.

Pouza Ludvík, Kniha o Úhlavě skrývá unikátní snímky, *Klatovský deník*, [online], [cit. 30. 3. 2018], dostupné z WWW. https://klatovsky.denik.cz/kultura_region/kniha-o-uhlave-skryva-unikatni-snimky20100224.html.

Šmilauer Vladimír, Třídění pomístních jmen, *Zpravodaj místopisné komise ČSAV 13*, 1972, číslo 1 – 2.

Šrámek Rudolf, Toponymické modely a toponymický systém, *Slovo a slovesnost*, [online], [cit. 9. 2. 2018], dostupné z WWW. <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2197>.

Šrámek Rudolf, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno: Masarykova univerzita, 1999.

Těšitelová Marie, Profesor Vladimír Šmilauer sedmdesátníkem, *Naše řeč*, [online], [cit. 30. 12. 2017], dostupné z WWW. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5153>.

Záloha Jiří, *Šumava od A do Z*, České Budějovice: Růže, 1972.

Zubatý Josef, Pomístné jméno Babylon, zkomolenina názvu Babí lom (obětiště bohyně Báby), *Naše řeč* 6, 1922, číslo 3.

Slovníky a encyklopedie

Český jazykový atlas 2, [online], [cit. 6. 4. 2018], dostupné z WWW. <https://cja.ujc.cas.cz/CJA2/>.

Encyklopedický slovník češtiny, Praha: NLN, 2002.

Encyklopedie českých tvrzí I. díl A–J, Praha: Argo, 1997.

Machek V., *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha: Československá akademie věd, 1957.

Nový encyklopedický slovník češtiny, Praha: NLN, 2016.

Nový encyklopedický slovník češtiny, [online], dostupné z WWW. <https://www.czechency.org/>

Profous Antonín, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny CH – L; II. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1949.

Profous Antonín, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny M – Ř; III. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1951.

Profous Antonín, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny A – H; I. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1954.

Profous Antonín, Svoboda Jan, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny S – Ž; IV. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1957.

Profous Antonín, Svoboda Jan, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny, dodatky; V. díl*, Praha: Československá akademie věd a umění, 1960.

Příruční slovník jazyka českého, [online], dostupné z WWW.

http://psjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledej&heslo=klepanec&where=hesla&zobraz_ps=ps&zobraz_cards=cards&pocet_karet=3&numcchange=no¬_initial=1.

Slovník pomístních jmen v Čechách, [online], dostupné z WWW.

<https://spjc.ujc.cas.cz/vypis.php?odkaz=Cintlovy>.

Slovník pomístních jmen v Čechách II. (B – Bau), Praha: Academia, 2006.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, Praha: Academia, 2014.

Slovník spisovného jazyka českého, Praha: Academia, 1989.

Slovník spisovného jazyka českého, [online], dostupné z WWW. <http://ssjc.ujc.cas.cz/>.

Vokabulář webový, StčS a MSS [online], dostupné z WWW. <http://vokabular.ujc.cas.cz>.

Mapy

Císařské povinné otisky map stabilního katastru, *Archivní mapy ČÚZK*, [online], [cit. 23. 3. 2018], dostupné z WWW. http://archivnimapy.cuzk.cz/coc/7426-1/7426-1-002_index.html.

Stabilní katastr Čech – Koryta, *Archivní mapy ČÚZK*, [online], [cit. 20. 3. 2018], dostupné z WWW.

https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/am_query_05.html?mapxy=-840576+-1107963.

Základní mapy ČR, *Geoprohlížeč ČÚZK*, [online], dostupné z WWW.
<http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>.

Internetové zdroje

Acta onomastica, *Knihovna akademie věd ČR*, [online], [cit. 30. 12. 2017],
dostupné z WWW.

<https://www.lib.cas.cz/publikacni-cinnost/prehled-casopisu-vydavanych-v-av-cr/acta-onomastica/>.

Bezděkov a okolí, [online], dostupné z WWW. <http://www.bezdekov.cz/bezdekov/>.

Historie, *Pivovar v Bezděkově u Klatov*, [online], [cit. 9. 4. 2018], dostupné z WWW.
<http://www.bezdekovsky-pivovar.cz/historie/>.

Počty obyvatel v obcích, *Ministerstvo vnitra České republiky*, [online],
[cit. 13. 3. 2018], dostupné z WWW. <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>.

Řeka Úhlava, *Šumavský rozcestník*, [online], [cit. 30. 3. 2018], dostupné z WWW.
http://www.sumava.cz/objekt_az/240-reka-uhlava/.

Šimůnek Robert, Život a dílo Augusta Sedláčka (1843–1926), *Kartotéky Augusta Sedláčka*, [online], [cit. 30. 12. 2017], dostupné z WWW.
<http://www.augustsedlacek.cz/?q=cs/node/37>.

Toulky Bezděkovem – Toulavá kamera, *Česká televize*, [online], [cit. 29. 3. 2018],
dostupné z WWW.

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126666764-toulava-kamera/217562221500005/>.

Večeře Karel, Slovo předsedy, *Český úřad zeměměřický a katastrální*, [online],
[cit. 22. 2. 2018], dostupné z WWW.
<http://www.cuzk.cz/O-resortu/Slovo-predsedy.aspx>.

Věcná působnost Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, *Český úřad zeměměřický a katastrální* [online], [cit. 22. 2. 2018], dostupné z WWW.

<https://www.cuzk.cz/Urady/Cesky-urad-zememericky-a-katastralni/O-uradu/Pusobnost-CUZK/Vecna-pusobnost-Ceskeho-uradu-zememerickeho.aspx>.

Další necitované zdroje

Gebauer Jan, *Slovník staročeský I. díl*, Praha: UNIE, 1903.

Gebauer Jan, *Slovník staročeský II. díl*, Praha: UNIE, 1916.

Internetová jazyková příručka, *Ústav pro jazyk český*, [online], dostupné z WWW.
<http://prirucka.ujc.cas.cz/>.

Krško Jaromír, *Všeobecnolingvistické aspekty onymie*, Banská Bystrica: Belianum, FF UMB, 2016.

Kumpera Jan, *Západočeský kraj A – Z*, Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1989.

Mapy.cz, [online], dostupné z WWW.

<https://mapy.cz/zakladni?x=13.3088000&y=49.3829990&z=11>.

Rejzek Jiří, *Český etymologický slovník*, Praha: Leda, 2015.

Přílohy

1. Seznam diplomových prací napsaných na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích, později na PF JU a FF JU v Českých Budějovicích s tématem pomístních jmen a urbanonym

Rok, jméno diplomanta, název práce	vedoucí práce
1970	
E. Petřů, Pomístní jména v Popelíně	
J. Štumbauerová, Jména pomístní v okolí Zlivi	M. Cirklová
1972	
M. Cihlová, Pomístní jména v katastru obce Tučapy a okolí	M. Cirklová
V. Kojzarová, Pomístní jména v katastru obce Stachy a okolí	
A. Poesová, Pomístní jména v katastru obce Trhové Sviny	
L. Příbylová, Pomístní jména v obci Zbelítov	
J. Skuhrová, Pomístní jména v katastru obce Nová Včelnice	
L. Vaněčková, Pomístní jm. v obcích Holušice a Vojslavice, okr. Pelhřimov	L. Pokorný
1973	
J. Popelová, Pomístní jména v katastru obce Kunžak	
H. Suková, Pomístní jména v katastru obce Častrov, okr. Pelhřimov	
I. Bumba, Pomístní jména v katastru obce Jílovice	L. Pokorný
1974	
Š. Vizínová, Pomístní jména v katastru obce Droužetice	L. Pokorný
1975	
Z. Mareš, Pomístní jména v katastru obce Loučovice	
L. Hladílková, Pomístní jména v katastru obce Velká Chyška	
M. Kubíčková, Pomístní jména v katastru obce Rodínov	L. Pokorný
1976	
M. Bendová, Pomístní jména v Křenovicích a Podolí	
J. Hanousková, Pomístní a místní jména v katastru obce Chýnov	

J. Kotrčová, Pomístní jména obce Sázava a osady Křemešník L. Pokorný

1977

B. Geistová, Pomístní jména v katastru obce Maršov

J. Šamatová, Pomístní jména v katastru obce Vrbice J. Lhotská

H. Čurdová, Stará pomístní jména v katastru obce táborské L. Pokorný

1978

J. Maxová, Pomístní jména katastru České Budějovice – Rožnov J. Lhotská

1979

A. Zelenka, Pomístní jména v katastru obcí Borovany, Svatkovice, Nemějice, Rakov

D. Kálalová

1980

J. Košňovská, Místní a pomístní jména obcí v jihočes. kraji – Mladošovice, Radostice, Vrcov

J. Lívancová-Pelikánová, Pomístní jména v katastru obcí Červený Újezdec, Struhy, Tukleky, Svatá Anna

M. Pfauserová, Pomístní jména v katastru obcí Borek, Prostřední Vydří a Valtínov

F. Cuřín

V. Liška, Pomístní jména v katastru obce Černíč a osad Myslůvka, Slaviboř, Zadní Vydří

H. Michálková, Pomístní jména na katastru obce Domašín, Horní Němčice a Velká Lhota

H. Němečková, Pomístní jména v katastru obcí Kolný, Lhotice, Velechvín

D. Kálalová

1981

J. Musilová, Pomístní jména v katastru města Dačice a obcí Dolní Němčice a Hostovice

D. Kálalová

1983

P. Mráček, Pomístní jména v katastrech obcí Suchdol nad Lužnicí, Hrdlořezy, Bor

J. Sváček, Pomístní jména v kat. obcí Blažejov, Lodhěřov, Radouňka a jejich využití ve vyuč. D. Kálalová

1984

I. Linhartová, Pomístní jména a jejich využití ve vyučování

J. Skopcová, Pomístní jm. v katastru obcí Trhové Sviny, Otěvěk a jejich využití v jaz. vyuč. D. Kálalová

1985

M. Holá, Pomístní jména obcí Zliv, Nuzice a Netěchovice

M. Jindra, Pomístní jména v obcích Želeč, Debrník, Hlavatce D. Kálalová

1986

D. Postlová, Pomístní jména v obcích Jankov, Čakovec a Holašovice

J. Smetanová, Pomístní jména v kat. obcí Horní Planá, Černá v Pošumaví, Hořice na Šumavě D. Kálalová

1987

D. Gryčová, Jména ulic v Havlíčkově Brodě

L. Kolda, Pojmenování ulic v Písku

R. Košíčková, Pojmenování ulic v Prachaticích D. Kálalová

J. Lála, Pojmenování ulic v Jihlavě A. Jaklová

1989

Z. Brom, Pomístní jména obce Něžovice

V. Hubáček, Pojmenování ulic ve Strakonících

I. Zrebná, Pojmenování ulic v Pelhřimově D. Kálalová

1990

D. Fraňková, Pomístní jména v katastru obcí Luženičky, Újezd a Draženov

M. Křížáková, Pomístní jména Bystřicka Z. Holub

E. Borisová-Ondrýsková, Pomístní jména v katastrech Černov, Nová Buková a Chrástov

M. Franěk, Pomístní jména v katastru obce Ledenice

S. Jíra, Historie Českých Velenic ve světle pomístních jmen

O. Kratochvílová, Jména ulic v Táboře D. Kálalová

1991

R. Brejchová, Pomístní jména v katastrech obcí Albrechtice nad Vlt., Údraž a Jehnědno
Z. Holub

1992

J. Imberová, Pomístní jména žijící v povědomí lidí v obcích Prostý, Horní Olešná a Zahrádky

J. Plamitzerová, Pomístní jména v obcích Pavlíkov, Chlum, Lošovice
Z. Holub

1996

M. Rokosová, Pomístní jména na Pacovsku
B. Junková

2012

A. Hakenová, Urbanonyma v městě Mnichovo Hradiště

T. Nýdlová, Urbanonyma v Českých Budějovicích
M. Janečková

2013

V. Kuneš, Názvy ulic ve Volyni

V. Stehlíková, Uliční názvosloví ve městě Písek
M. Janečková

2014

J. Kocourková, Urbanonyma v Ostrově

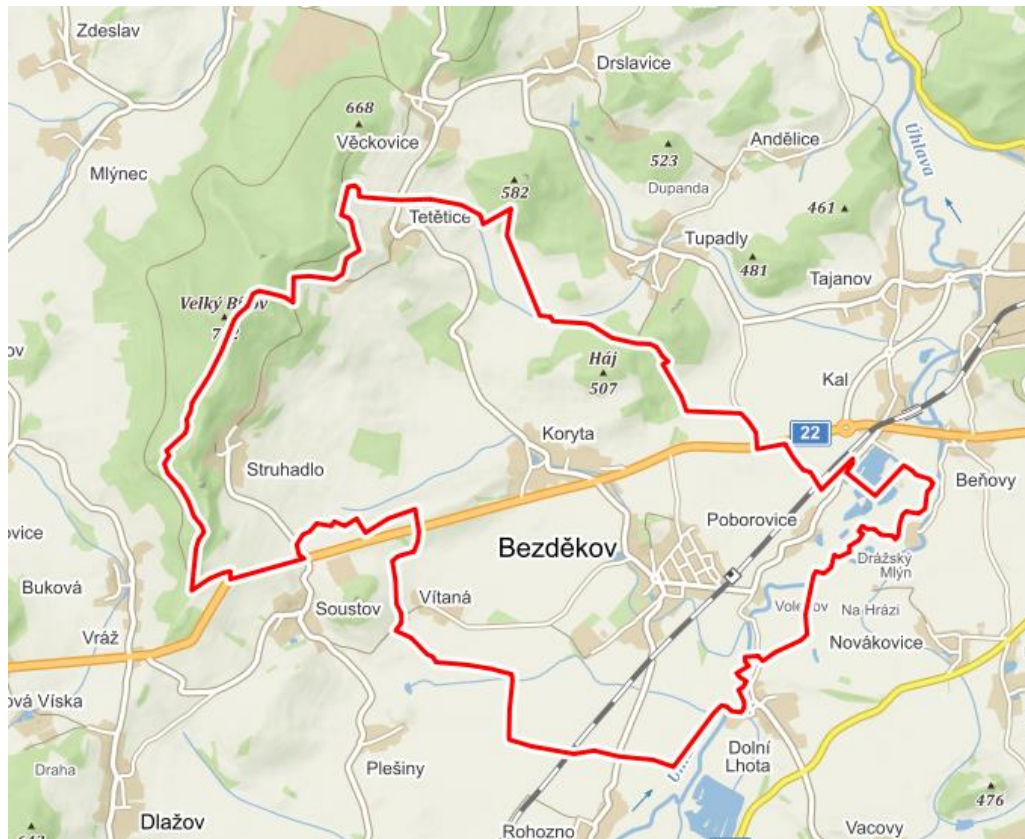
M. Havrda, Obraz anoikonymie v katastru obce Tchořovice a jeho historické proměny
M. Janečková

2016

M. Živnůstková, Urbanonyma v městě Tábor
M. Janečková

2. Obrazová příloha

Obr. č. 1 Katastrální území obce Bezděkov (foto převzato z Mapy.cz)



Obr. č. 2 Lom u polností nazvaných *Na lomech*



Obr. č. 3 vypuštěný rybník *Ovčák*



Obr. č. 4 Obec Bezděkov



Obr. č. 5 Část komplexu zvaného *Pískovna*, záběr směrem od vsi Poborovice



Obr. č. 6 Pohled od vsi Struhadlo směrem ke Korytům



Obr. č. 7 Pohled ze *Skleněného vrchu* na vrch *Římek*



Obr. č. 8 Pohled na louku *Nad kravínem*



Obr. č. 9 Opravený zámeček v Tetěčicích



Obr. č. 10 Zchátralá kaple sv. Isidora v Tetěčicích

